

**KORPUSAVUSTEINEN DISKURSSINTUTKIMUS ITSE-
MURHASTA SUOMI24-KESKUSTELUFOORUMILLA**

Veera Hämäläinen
Maisterintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden lai-
tos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Veera Hänäläinen	
Työn nimi Korpusavusteinen diskurssintutkimus itsemurhasta Suomi24-keskustelufoorumilla	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2023	Sivumäärä 61
<p>Itsemurha on maailmanlaajuisesti koskettava ja keskustelua herättävä asia, joka voidaan nähdä sekä yksilötasolla että yhteiskunnallisesta näkökulmasta monin tavoin merkityksellisenä ja huomionarvoisena. Tässä maisterintutkielmassa tarkastelen, millä tavoin itsemurhasta puhutaan Suomi24-keskustelufoorumilla ja millaisia diskursseja itsemurhasta keskusteluiden pohjalta rakentuu.</p> <p>Tutkielmani teoreettis-metodologisena viitekehyksenä toimii korpuslingvistiikka, ja lisäksi merkittävän osan teoriaa muodostaa diskurssintutkimus. Nämä kaksi puolestaan muodostavat yhdessä tutkielmani menetelmän eli korpusavusteisen diskurssintutkimuksen (CADS). Tutkielmassani tutkin <i>itsemurha</i>-sanana 200 merkittävintä kollokaattia, jotka jaan diskurssiprosodioiden eli merkitysryhmiin niiden kontekstuaalisen merkityksen perusteella. Diskurssiprosodioiden pohjalta muodostan diskurssit, jotka kuvaavat laajemmin tutkimukseni aineiston pohjalta itsemurhapuheen rakentumista ja sitä, millaisena ilmiönä itsemurha nähdään yhteiskunnassa. Tutkimuskysymykseni ovat: 1. Mitä kollokaatteja <i>itsemurha</i> saa Suomi24-keskustelufoorumilla, ja millaisia diskurssiprosodioita kollokaateista nousee esiin? 2. Millaisia diskursseja itsemurhasta rakentuu Suomi24-keskustelufoorumilla? 3. Mitä tämän tutkimuksen aineisto kertoo itsemurhasta suomalaisessa yhteiskunnassa?</p> <p>Tarkastelemani 200 merkittävintä <i>itsemurha</i>-sanana kollokaattia muodostavat yhteensä 14 diskurssiprosodiaa. Näiden diskurssiprosodioiden pohjalta puolestaan nousee esiin neljä itsemurhapuhetta kuvaavaa diskurssia, jotka ovat <i>itsemurha yhteiskunnallisten epäkohtien aiheuttamana tekona</i>, <i>itsemurha henkilökohtaisena kokemuksena</i>, <i>itsemurha mielipiteitä herättävänä tekona</i> sekä <i>itsemurha uskontoon liitännäisenä tekona</i>. Diskurssit ilmentävät sitä, että keskusteluissa yhteiskunnan epäkohtien, kuten tarvittavan tuen ja palveluiden puutteen, mielletään olevan itsemurhalle altistavia tekijöitä. Itsemurha nähdään ja koetaan huomattavan henkilökohtaisena asiana, ja se myös herättää keskustelijoissa paljon mielipiteitä, joista pääosa on itsemurhaa vastustavia. Lisäksi itsemurhaan liitetään toistuvasti myös uskonto, joka muun muassa ohjaa näkemyksiä itsemurhan sallittavuudesta. Tutkielmani tuo esiin ihmisten huomattavan tarpeen puhua itsemurhasta monin eri tavoin Suomi24-keskustelufoorumilla. Etenkin erittäin henkilökohtainen itsemurhapuhe, kuten foorumilla esitetyt itsemurha-ajatukset, -suunnitelmat ja -aiheet osoittavat, että keskustelufoorumiympäristö itsemurhapuheen alustana on huomionarvoinen, ja se tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida esimerkiksi mielenterveyden ammattilaisten keskuudessa.</p>	
Asiasanat: korpustutkimus, diskurssintutkimus, CADS, diskurssiprosodia, itsemurha, verkkokeskustelu	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

KUVIOT

KUVIO 1	Diskurssiprosodiat suuruusjärjestyksessä niiden suhteellisen osuuden mukaan	31
---------	---	----

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Diskurssiprosodiat <i>itsemurhan syyt ja määrät</i>	
TAULUKKO 2	Diskurssiprosodiat <i>itsemurhan tekeminen ja mentaalisuus</i>	
TAULUKKO 3	Diskurssiprosodiat <i>itsemurhan tekijät, itsemurhaan rinnastetut ongelmat ja modaalisuus</i>	
TAULUKKO 4	Diskurssiprosodiat <i>itsemurhan ominaisuudet, aika ja kommunikaatio</i>	
TAULUKKO 5	Diskurssiprosodiat <i>uskonto, rikollisuus, vertailu ja asteikollisuus ja paikat</i>	
TAULUKKO 6	Diskurssiprosodia <i>muut</i>	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN VIIITEKEHYS	6
	2.1 Korpuslingvistiikka	6
	2.2 Diskurssintutkimus.....	8
	2.3 Fraseologia	11
	3.3.1. Kollokaatio	12
	3.3.2. Diskurssiprosodia.....	14
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	16
	3.1. Suomi24-aineisto	16
	3.2. Korp-hakukäyttöliittymä	18
	3.3. Antconc ja kollokaatioanalyysi	19
	3.4. Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS).....	20
	3.5. Tutkimuksen eettisyys.....	22
4	ANALYYSI JA TULOKSET	24
	4.1 Merkitsevimmät kollokaatit	24
	4.2 Itsemurhan diskurssiprosodiat	25
	4.3 Itsemurhaa kuvaavat diskurssit.....	40
	4.2.1. Itsemurha yhteiskunnallisten epäkohtien aiheuttamana tekona	40
	4.2.2. Itsemurha henkilökohtaisena kokemuksena.....	45
	4.2.3. Itsemurha mielipiteitä herättävänä tekona.....	48
	4.2.4. Itsemurha uskontoon liitännäisenä tekona	51
5	PÄÄTÄNTÖ.....	56
	LÄHTEET	62

LIITTEET

1 JOHDANTO

Maisterintutkielmassani tutkin, miten itsemurhasta puhutaan Suomi24-keskustelufoorumilla ja millaista kuvaa itsemurhasta keskustelijat kielellisillä valinnoillaan rakentavat. Itsemurha on maailmanlaajuisesti merkittävä kuolinsyy, ja tilastojen mukaan maailmassa tehdäänkin vuosittain noin 800 000 itsemurhaa (YK:n alueellinen tiedotuskeskus 2020). Myös Suomessa itsemurhia tehdään huomattavan paljon. Tilastokeskuksen (2021) mukaan etenkin nuorten itsemurhakuolleisuus on Suomessa korkeaa eurooppalaisittain verrattuna, ja itsemurha onkin keskeinen suomalaisnuorten kuolinsyy. Vaikka itsemurhaa voidaan edelleen pitää jossain määrin tabuna, siitä kuitenkin keskustellaan jatkuvasti muun muassa erilaisissa sosiaalisen median kanavissa ja keskustelufoorumeilla. Etenkin keskustelufoorumit, joihin tämänkin tutkimuksen fokus kohdistuu, voivat olla otollinen itsemurhapuheen alusta.

Tämä tutkielma on jatkoa kandidaatintutkielmalleni (Hämäläinen 2021), jossa tarkastelin *itsemurha*-sanana saamia kollokaattiverbejä Suomi24-keskustelufoorumilla. Kyseinen tutkimus tarjosi uuden ja aiemmin tutkimattoman näkökulman itsemurhakeskusteluun nimenomaan verbien ilmentämän toiminnan ja tapahtumisen valossa, mutta se myös jätti rajallisuutensa vuoksi yhä paljon tutkittavaa aiheesta. Kandidaatintutkielmassani esitinkin mahdolliseksi jatkotutkimusehdotukseksi muun muassa kollokaattien tarkastelun laajentamisen pelkistä verbeistä kaikkiin *itsemurhan* saamiin kollokaatteihin, kuten tässä tutkimuksessa tulen tekemään. Tämä maisterintutkielma mahdollistaa myös huomattavasti laajemman ja syvemmän tutkimusotteen, mikä näin ollen tarjoaa entistä tarkemman ja yksityiskohtaisemman kuvauksen itsemurhakeskustelun rakentumisesta sekä verkkokeskusteluun osallistuvien kielenkäyttäjien muodostamista diskursseista. Tässä tutkimuksessa siis tutkin, millaisia kollokaatteja *itsemurha* saa ja millaisia diskurssiprosodioita eli merkitysryhmiä kyseisten kollokaattien perusteella voidaan muodostaa. Diskurssiprosodioiden pohjalta teen tarkempaa diskurssianalyysia, jotta tavoittaisin itsemurhan ympärille keskustelussa rakentuneet diskurssit. Tutkimukseni myötä haluan lisäksi nostaa esiin keskustelupalstojen roolia itsemurhapuheen alustana sekä pohtia laajemmin, millaisessa valossa

itsemurha suomalaisessa yhteiskunnassa näyttäytyy tutkimusaineiston perusteella. Näin ollen tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitä kollokaatteja *itsemurha* saa Suomi24-keskustelufoorumilla, ja millaisia diskurssiprosodioita kollokaateista nousee esiin?
2. Millaisia diskursseja itsemurhasta rakentuu Suomi24-keskustelufoorumilla?
3. Mitä tämän tutkimuksen aineisto kertoo itsemurhasta suomalaisessa yhteiskunnassa?

Kandidaatintutkielmani (Hämäläinen 2021) loi tuloksillaan pohjan, jonka päälle tämä maisterintutkielmani rakentuu. Minulla on siis jo olemassa oleva käsitys siitä, millaista itsemurhakeskustelu Suomi24-foorumilla voi olla ja millaista se on nimenomaan verbien ilmaiseman toiminnan ja tapahtumisen suhteen. Kandidaatintutkielmani keskeisimmät tulokset ilmensivät, että keskustelufoorumilla käytävä itsemurhakeskustelu liittyy olennaisesti itsemurhan tekemiseen ja suunnittelemiseen, itsemurhaan liittyviin erilaisiin kokemuksiin, itsemurhaan suhtautumiseen sekä yhteiskunnalliseen itsemurhapuheeseen, joka pitää sisällään muun muassa kritiikkiä yhteiskunnan rakenteita ja ilmiöitä kohtaan sekä puhetta itsemurhien määrästä ja yleisyydestä Suomessa. Jossain määrin oletan samankaltaisten aiheiden esiintyvän itsemurhakeskustelussa myös tämän maisterintutkielmani yhteydessä. Tarkasteltavien kollokaattien laajentaminen verbeistä kaikkiin kollokaatteihin luo mahdollisuuden myös aivan uusien merkitysryhmien sekä diskurssien muodostumiselle, mutta samalla se voi vahvistaa jo aiemmassa tutkielmassa havaittuja diskursseja.

Itsemurha on ollut keskustelun kohteena jo antiikin Kreikan ja Rooman ajoista saakka. Vanhempi itsemurhakeskustelu kohdistui itsemurhien syiden etsimiseen sekä itsemurhan oikeuttamiseen tai kieltämiseen, joita ohjasivat vahvasti moraalinen, filosofinen ja teologinen näkökulma. Esimodernilla ajalla itsemurha nähtiin rikoksena tai syntinä, ja etenkin uskonto ohjasi kielteistä suhtautumista itsemurhaan. Jo esimodernilla ajalla oli viitteitä siihen, että itsemurhaan liitettiin jonkinlaista hulluutta tai mielenvikaisuutta, mutta nekin liittyivät itsemurhan näkemiseen rikoksena. Jos itsemurhan tekeminen oli todettavissa mielenvikaisuuden aiheuttamaksi, itsemurhan tehneen läheisille koitui vähemmän hankaluuksia ja esimerkiksi kielteisiä sosiaalisia seurauksia. (Myllykangas 2014: 31-32.) Itsemurhakeskustelussa tapahtui kuitenkin 1700–1800-luvulla muutos, jonka on ajateltu johtuneen merkittävästä yhteiskunnallisista muutosprosesseista, kuten medikalisaatiosta ja itsemurhan dekriminisoitumisesta. Muutosten myötä itsemurhakeskustelu siirtyi tieteenalojen väliseksi keskusteluksi, jossa tavoitteena oli yhä edelleen tarkastella itsemurhien syitä. Keskustelua ei kuitenkaan enää niin vahvasti leimannut moraalinen pohdinta oikeasta ja väärästä, vaan itsemurha nähtiin neutraalimpana tekona. Jotkut tutkijat olivat sitä mieltä, että

itsemurha on yksilön henkilökohtainen valinta, johon eivät vaikuta laki, viralliset käsitykset tai uskonto. Muun muassa medikalisoitumisen myötä itsemurhan koettiin olevan yhden ihmisen tekemän yksilöllisen teon sijaan asiantuntijan väliintuloa edellyttävä lääketieteellinen tai yhteiskunnallinen epänormaalius. Itsemurhaan tyypillisesti liitettiin jokin vakava mielisairaus, kuten psykoosi tai myöhemmin myös jokin lievempi mielenterveyden häiriö. (Mts. 31–36.) Vaikka itsemurha ei enää esimerkiksi Suomessa ole rangaistava teko ja itsemurhakeskustelu on suuntautunut vahvasti moraaliväritteisestä oikean ja väärän kaksijakoisuudesta neutraalimmaksi, ei itsemurhaan suhtautuminen ja sitä myötä myöskään itsemurhaa koskeva keskustelu ole täysin irtautunut kysymyksestä oikean ja väärän välillä (Mts. 31). Esimerkiksi omassa kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021) eräs merkittävä itsemurhakeskustelun ilmentämä diskurssi oli *itsemurhaan suhtautuminen*, joka piti sisällään sekä sallivia mielipiteitä että esimerkiksi uskontoon nojautuvia kielteisiä näkemyksiä itsemurhan tekemisestä.

Nykypäivänä itsemurhakeskustelua tarkasteltaessa tulee huomioida sen sisällön lisäksi myös nykyajan tarjoamat uudet alustat keskustelulle. Internet ja sosiaalinen media ovat merkittäviä itsemurhakeskustelun ja -puheen alustoja, ja tämä on huomioitu myös itsemurhaa koskevissa tutkimuksissa, joissa ilmiötä tarkastellaan suhteessa johonkin sosiaalisen median alustaan. Lisäksi esimerkiksi MTV (2020) on uutisoinut nuorten itsetuhoisuuden näkyvän sosiaalisessa mediassa muun muassa pahan olon ja kuolemanhalun ilmaisemisenä sekä itsemurhan ihannoimisena. Itsemurhan voidaan nähdä olevan yhä nykyäänkin puheenaiheena jossain määrin tabu, ja internet sekä esimerkiksi omassa tutkimuksessani tarkasteltava keskustelufoorumi voivatkin tarjota mahdollisuuden puhua tästä sosiaalisesti ja yhteiskunnallisesti arasta aiheesta jopa anonymisti. Kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021) totesin, että itsemurhasta käyty keskustelu Suomi24-keskusteluforumilla oli huomattavan omakohtaista, eli itsemurha oli jollain tapaa koskettanut konkreettisesti useita siitä keskustelevia henkilöitä. Keskustelut ja niiden henkilökohtaisuus myös ilmensivät tarvetta puhua ja keskustella aiheesta sen arkaluontoisuudesta huolimatta. Keskustelufoorumit tarjoavat mahdollisuuden purkaa itsemurhaan liittyviä ajatuksia riippumatta paikasta tai vuorokaudenajasta, ja ne myös mahdollistavat keskustelijoille vertaistuen saamisen.

Vaikka keskustelupalstat voidaan edellä mainittujen seikkojen valossa nähdä tärkeinä väylinä itsemurhapuheelle, kandidaatintutkielmani (Hämäläinen 2021) osoitti, että ne voivat näyttäytyä itsemurhapuheen suhteen myös kielteisessä roolissa. Aiemmassa tutkimuksessani nimittäin havaitsin, että keskustelupalstoilla muun muassa kysyttiin ja jaettiin konkreettisia neuvoja itsemurhan tekemiseen sekä kannustettiin ja kehoitettiin kansakeskustelijoita itsemurhaan. Myös Luxton, June ja Fairall (2012) ovat todenneet, että keskustelufoorumit voivat muun muassa luoda

ryhmäpaineen itsemurhan tekemiseen, lisätä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden todennäköisyyttä päätyä tekemään itsemurha sekä tarjota paikan itsemurhakeinojen tiedusteluun ja itsemurhaviestien jättämiseen. Myös MTV on jo vuonna 2001 uutisoinut useista eri maissa tapahtuneista itsemurhista, jotka ovat jollain tapaa olleet yhteydessä internetin keskustelupalstoihin. Tapauksissa palstoilta oli etsitty muun muassa kumppania itsemurhan tekoon. Keskustelufoorumien roolissa itsemurhapuheen alustana on siis useita eri ulottuvuuksia, jotka voidaan nähdä sekä myönteisinä että kielteisinä. Tämä tutkimus valottaakin itsemurhakeskustelun sisällön ohella myös Suomi24-foorumin roolia itsemurhakeskustelussa ja voi myös tuoda lisää näkökulmaa siihen, näyttäytyykö keskustelupalsta kyseisen keskustelunaiheen suhteen enemmän positiivisessa vai negatiivisessa merkityksessä.

Itsemurha on globaalisti puhutteleva sekä myös laajalti tutkittu aihe. Itsemurhaa ovatkin tutkineet lukuisat tieteenalat, kuten lääketiede, psykologia, sosiologia ja historia. Suomessa itsemurhan lukumääriä on todistetusti alettu tilastoimaan jo 1750-luvulta lähtien, ja esimerkiksi 1840-luvulla on suoritettu muun muassa kaupungeissa ja maaseuduilla tehtyjen itsemurhien määriä vertailevaa tutkimusta (Nygård 1994: 12). Kaikista varhaisimmaksi suomalaiseksi itsemurhatutkimukseksi on kuitenkin esitetty vuonna 1832 julkaistua Nils Abraham Ursinin väitöskirjaa *Afhandling om dödssättet hos Drunknade och Hängde*, joka käsittelee itsemurhan hukuttautumalla tai hirttäytymällä tehneiden ihmisten anatomiaa. Ursinin väitöskirja ei siis ota kantaa ihmisen anatomian lisäksi mihinkään muihin itsemurhaan liittyviin tekijöihin, kun puolestaan Anders Thiodolf Saelan tarkasteli väitöskirjassaan *Om Sjelfmordet i Finland i statistiskt och rättsmedicinskt afseende* (1864) itsemurhan syitä, maantieteellistä ja ajallista esiintymistä sekä suhdetta sosiaalisiin ja yksilöllisiin muuttujiin. Saelanin väitöskirja on ensimmäinen suomalainen monografiana julkaistu itsemurhatutkimus, ja se on vahvasti kytköksissä sen aikaiseen ranskalaiseen ja englantilaiseen itsemurhatutkimukseen. Itsemurhien historian tutkimus on noussut 1980-luvulta lähtien kansainvälisen kiinnostuksen kohteeksi, ja aiheesta on tehty muun muassa maantieteellisesti, temaattisesti ja ajallisesti rajattuja katsauksia. (Myllykangas 2014: 22, 29, 44.)

Itsemurhasta on muun tutkimuksen ohella tehty myös kielitieteellistä tutkimusta. Esimerkiksi O’Dea, Larsen, Batterham, Calex ja Christensen (2017) ovat tutkineet itsemurhaan liittyviä Twitter-postauksia lingvistisen analyysin keinoin. Itsemurhaan liittyvän lingvistisen tutkimuksen kohteena ovat usein itsemurhaviestit, joita ovat tutkineet muun muassa Jaafar ja Jasim (2022) tarkastelemalla itsemurhaviestejä Reddit-verkkosivustolla. Oman tutkimukseni tavoin myös Jasimin ja Jaafarin tutkimus hyödyntää korpusperustaisia menetelmiä. Myös itsemurhaan ja esimerkiksi internetiin tai sosiaaliseen mediaan liittyvää ei-kielitieteellistä tutkimusta on tehty paljon kohdistuen muun muassa itsemurhaan viittaavien merkkien tunnistamiseen keskustelupalstoilta (ks. McSwain, Lester & Gunn 2012), sosiaalisen median vaikutuksiin

itsemurhien tekemisessä, vuorovaikutuksen rakentumiseen ja toisten tukemiseen itsemurhaa käsittelevissä keskusteluketjuissa (ks. Wiggins, McQuade & Rasmussen 2016) sekä itsemurhien ehkäisemiseen sosiaalisen median avulla (ks. Robinson, Rodrigues, Fisher, Bailey & Herrman 2015 ja Luxton ym. 2012).

Itsemurhaa ei kuitenkaan liene ennen omaa kandidaatintutkielmaani (Hämäläinen 2021) eikä myöskään sen jälkeen tutkittu aivan vastaavalla tavalla. Suomalaista korpuslingvististä tutkimusta aiheesta ei myöskään liene lainkaan tehty. Tutkimukseni siis tarjoaa entistä laajemman ja syvemmän näkökulman ilmiöön, joka maailmanlaajuisesti puhuttaa ja koskettaa ihmisiä ja yhteiskuntaa. Samalla se voi tarjota ilmiön parissa työskenteleville ammattilaisille uutta näkökulmaa siihen, millaista itsemurhakeskustelua ammattilaisten vastaanottojen ulkopuolella eli tässä tapauksessa keskustelufoorumiympäristössä käydään, ja näyttäytykö palstalla esiintyvä itsemurhapuhe esimerkiksi tietynlaisena avunpyyntönä tai muuna hälyttävänä merkinä, johon tulisi yhteiskunnallisesti reagoida.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Korpuslingvistiikka

Tutkielmani teoreettis-metodologisena viitekehysenä toimii korpuslingvistiikka. Korpuslingvistiikkaa voidaan yksinkertaisesti kuvata luonnollisen kielenkäytön tutkimukseksi, jossa hyödynnetään analyysin apuna tietokonepohjaisia korpuksia (Baker 2006: 1; Partington, Duguir & Taylor 2013: 5). Korpukset ovat suuria, elektronisesti koostettuja ja koneellisesti luettavia koosteita luonnollisesta kielenkäytöstä. Korpukset voivat sisältää sekä kirjoitettua että puhuttua kieltä, ja lisäksi on olemassa esimerkiksi videokorpuksia, joiden avulla tutkitaan muun muassa viittomakieltä (McEnery & Hardie 2012: 3). Korpukset voivat sisältää tuhansia tai jopa miljoonia sanoja, eli ne ovat tyypillisesti kooltaan niin suuria, ettei niiden käsitteleminen ilman koneellista apua olisi mielekäs eikä myöskään toteutettavissa kohtuullisessa ajassa. Lisäksi ihmiskäsin olisi lähes mahdotonta toteuttaa vastaavaa tutkimusta ja käsitellä yhtä laajoja aineistoja virheettömästi. (Baker 2006: 2; McEnery & Hardie 2012: 2.)

Korpusmenetelmiä on käytetty 1900-luvun alusta saakka, mutta erityisesti ne yleistyivät tutkimuksessa 1980-luvulta alkaen, kun tietokoneet alkoivat olla riittävän tehokkaita ja tulivat myös helpommin saataville (Baker 2006: 2, 8). Korpuspohjaisia lähestymistapoja on mahdollista yhdistää todella moniin kielentutkimuksen aiheisiin, ja korpusten avulla onkin tutkittu moninaisia ilmiöitä, kuten runoutta ja poliitikkojen puheita (McEnery & Hardie 2012: 1; Partington ym. 2013: 6). Lisäksi korpuksia on käytetty esimerkiksi yksittäisten leksikaalisten ilmentymien, tekstuaalisen koheesion, kirjailijatyylin sekä teksteissä esiintyvien sosiaalisten, poliittisten ja kulttuuristen

ideologioiden tutkimiseen. Partingtonin ym. (2013: 6) mukaan korpustutkimuksen kenttää voidaan pitää laajempaan kuin minkään muun tekstintutkimuksen.

Korpuukset itsessään harvoin ratkaisevat kielitieteilijöiden tarkastelun kohteena olevia kysymyksiä, vaan niiden potentiaali piilee korpustyökaluissa, jotka mahdollistavat korpusten valtaviin tekstimassojen työstämisen siten, että ne tuottavat tutkimuksen kannalta hyödyllistä tietoa. Korpustyökalujen määrä on ajan kuluessa kasvanut, mikä on laajentanut myös korpusten käyttömahdollisuuksia. (McEnery & Hardie 2012: 2, 37.) Esimerkiksi tässä tutkimuksessa korpuksen käsittelyyn on käytetty Korpuhakukäyttöliittymää ja AntConc-korpusanalyysityökalua, jotka esittelen tarkemmin luvussa 3.

Korpuukset ovat kielitieteilijöille vertaansa vailla olevia määrällisen tiedon lähteitä, ja korpustutkimus sisältääkin yleensä aina jossain määrin kvantitatiivista tietoa vähintään aineiston määrällisen kuvailun muodossa. Yleensä tutkimuksessa kuitenkin hyödynnetään jonkinlaista tilastollista merkitsevyydestä, jonka avulla testataan jonkin havainnon merkitsevyyttä aineistossa. Tällaisten testien avulla voidaan selvittää, millä todennäköisyydellä löydetty havainto johtuu sattumasta, vai onko se todellisuudessa tilastollisesti merkitsevä. (McEnery & Hardie 2012: 48, 51.) Eräs tilastollisen testaamisen kohde korpustutkimuksessa on kollokaatio, jonka laskemiseen tässäkin tutkimuksessa hyödynnetään tilastollista testiä (ks. luku 3.3). Yleisenä merkityksellisyiden tilastollisena rajana pidetään 95 prosenttia: mikäli on 95 % tai suurempi todennäköisyys siihen, ettei havainto ole sattumaa, sitä voidaan pitää merkityksellisenä. (McEnery & Hardie 2012: 51.) Vaikka korpuukset tarjoavat niitä käyttävälle vahvasti määrällistä tietoa kielenkäytöstä, ei korpustutkimusta tule pitää pelkästään kvantitatiivisena menetelmänä. Sen sijaan tulisi ajatella sen sisältävän sekä määrällisiä että laadullisia tekniikoita, sillä laadullinen tulkinta on aina osa korpuspohjaista analyysia. (Baker 2006: 2.) Sen sijaan, että korpustutkimus luokiteltaisiin yksiselitteisesti kvantitatiiviseksi metodiksi, se tulisi Partingtonin ym. (2013: 8) mukaan nähdä pikemminkin luonteeltaan tilastollisena.

Korpuslingvistiikan määrittely ei sen moninaisuuden vuoksi ole yksioikoista tai täysin yhteisesti ymmärrettyä. Näin ollen sitä ei voida suoraviivaisesti määrittellä joko kielentutkimuksen menetelmäksi tai teoriaksi. Korpuslingvistiikka soveltuu hyödynnettäväksi niin moneen tutkimustarkoitukseen, että sen on ajateltu niin sanotun tutkimuskentän sijaan olevan pikemminkin metodi eli joukko erilaisia työkaluja, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tästäkään näkemyksestä ei kuitenkaan olla yksimielisiä, sillä jotkut tutkijat pitävät kyseistä määritelmää liian rajallisena ja yksinkertaisena. (Partington ym. 2013: 13.) Toisinaan korpuslingvistiikka nimittäin mielletään joksikin suuremmaksi kuin joukoksi tutkimusmenetelmiä, eikä korpuslingvistiikkaa pidetä ainakaan yhteisymmärryksessä miellettyinä menetelmien joukkona (McEnery & Hardie 2012: 1). Korpuslingvistiikan on esimerkiksi ajateltu olevan kielellisen

analyysin välineen sijaan tärkeä konsepti kielitieteellisessä teoriassa tai teoreettinen lähestymistapa kieleen. Periaatteessa korpusten tulo kielitieteen tutkimukseen ei sinänsä ole teoreettinen edistysaskel, mutta korpukset työkaluna ja niiden tarkasteluun kehitetyt uudet tekniikat ovat johtaneet parannuksiin myös teoreettisessa kielikäsitteyksessä. Voidaan myös ajatella, että tutkimuksen väline, metodologia ja teoria ovat aina toisistaan riippuvaisia. (Partington ym. 2013: 7.) Omassa tutkimuksessani korpuslingvistiikka on sijoitettu teoriaosioon, sillä koen sen muodostavan merkittävän osan tutkielmani teoreettisesta pohjasta ja taustoittavan tarpeellisesti seuraavia lukuja. Kuten aiemmin mainitsen, käytän siitä tutkielmani yhteydessä nimitystä teoreettis-metodologinen viitekehys, joka mielestäni kuvaa hyvin sen asemoitumista tutkimuksessani. Teoreettisen taustan lisäksi se on avainasemassa myös menetelmänä, jossa korpuslingvistiikka yhdistyy diskurssintutkimukseen tuottaen analyysimenetelmäni eli korpusavusteisen diskurssintutkimuksen.

2.2 Diskurssintutkimus

Korpuslingvistiikan lisäksi tämän tutkimuksen teoriataustassa vaikuttaa diskurssintutkimus, josta johdettu diskurssianalyysi esiintyy myöhemmin myös olennaisena osana tutkimusmenetelmää. Diskurssintutkimuksen keskiössä on ajatus siitä, että kieli on kontekstisidonnaista sosiaalista toimintaa (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 3). Kieltä toiminnan välineenä kuvaa myös esimerkiksi Gee (2005: 2), jonka mukaan kieli palvelee huomattavan monia muitakin tarkoituksia kuin vain asioiden sanomista eli informaation välittämistä ja vastaanottamista. Geen (mts. 2) mukaan kieli mahdollistaa sanomisen lisäksi sekä tekemisen että olemisen:

« Saying things in language never goes without also doing things and being things. »

Kielen avulla on mahdollista tehdä erilaisia asioita, kuten kertoa itsestään ja kuvailla muita ihmisiä, luvata jotakin, sitoutua johonkin, argumentoida jonkin puolesta tai vaikkapa rukoilla. Kieli myös mahdollistaa erilaisten roolien ottamisen erilaisissa tilanteissa. (Gee 2005: 2; Pietikäinen & Mäntynen 2019: 4.) Diskurssintutkimuksessa tarkastelun kohteena onkin kielenkäytön lisäksi vahvasti myös kielenkäyttötilanne. Kontekstisidonnaiset rutiinit, normit ja arvot määrittävät myös kielenkäyttöä, joten ne ovat merkittävä osa tutkimusta. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 3–4.)

Toinen diskurssintutkimukselle ominainen lähtökohta on se, että kielen avulla merkityksellistetään ympäröivää maailmaa ja todellisuutta. Lehto (2018b) kirjoittaa väitöskirjaansa liittyvässä väitöksenalkajaisesityksessä mukailevassa artikkelissa, että

diskurssianalyttikkona hän ei ole juurikaan kiinnostunut siitä, millainen maailma todellisuudessa on, vaan siitä, miten maailmaa rakennetaan kielen avulla. Diskurssintutkija siis tarkastelee, miten erilaisia todellisuuksia ja tapahtumia merkityksellistetään ja millaisia seurauksia tällä kielellisellä toiminnalla on. Käytännössä tutkija voi tarkastella esimerkiksi sitä, miten tiettyä sanaa käytetään eri tilanteissa, eri aikoina ja eri paikoissa ja miten kyseisen sanan käyttöä selitetään. Diskurssintutkija olettaa, että sanojen ja ilmausten saamat merkitykset ovat muuttuvaisia ja vaihtelevat eri tilanteissa, ja että merkitykset ovat kielellisen rakenteen ja muodon lisäksi yhteydessä kielenkäyttäjiin, kielenkäyttötilanteeseen, -paikkaan sekä -aikaan. Diskurssintutkimus pohjautuuakin funktionaaliseen kielikäsitteeseen, jossa korostuvat konteksti ja puhetilanteen merkitys. Diskurssintutkimuksessa olennaista on siis tavoittaa todellisten ihmisten todellista kielenkäyttöä todellisissa tilanteissa. (Pietikäinen & Mäntynen 2019 : 3–4.) Tämä ajatus näkyy vahvasti myös omassa tutkimuksessani, ja esimerkiksi keskustelufoorumilta peräisin oleva aineisto palvelee tämän tavoitteen täyttymistä.

Itse diskurssin käsite on moniulotteinen, monimerkityksinen ja näin ollen myös hieman problemaattinen määriteltävä. Käsitteen määrittelyä vaikeuttaa muun muassa se, että käsite on saanut vuosien kuluessa useita päällekkäisiä merkityksiä (Baker & McEnery 2015: 4). Pyrin tässä esittämään usean eri tutkijan määritelmiä, jotta aiheesta muodostuisi eri näkökulmat huomioiva, monipuolinen kuva. Lisäksi teen eron yksikössä esitettävän käsitteen *diskurssi* sekä monikossa käytettävän *diskurssit*-käsitteen välille. Bakerin (2006: 3–4) mukaan yksikkömuotoinen käsite *diskurssi* mielletään kielitieteen piirissä tyypillisesti konkreettiseksi kielenkäytöksi eli puheeksi tai kirjoitukseksi. Diskurssilla voidaan hänen mukaansa tarkoittaa myös sana- ja lausetasoa laajempia kielellisiä kokonaisuuksia. Puolestaan Geen (2005: 32) mukaan diskurssi on jollekin tunnusomainen tapa sanoa, tehdä ja olla. Pietikäinen ja Mäntynen (2019: 9–10) taas kuvaavat diskurssia kielenkäytöksi osana sosiaalista toimintaa sekä tiettyyn tilanteeseen vakiintuneeksi kielenkäytöksi. Kuten nämä kuvaukset jo kertovat, diskurssin määritelmä voi vaihdella tutkijakohtaisesti, mutta yhteistä on se, että kieltä tarkastellaan nimenomaan sen käytön ja käyttöyhteyksien kautta.

Tässä tutkimuksessa diskursseja käsitellään pääasiassa monikkomuotoisina *diskursseina*. Tällä monikollisella käsitteellä on tarkempi fokus kuin monimuotoisemmalla, koko tieteenalan teoreettista näkemystä kuvaavalla *diskurssi*-käsitteellä (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 13). Diskurssien määrittelyyn liittyvä vahvasti edellä mainittu näkemys todellisuuden merkityksellistämistä kielen avulla. Diskurssien voidaan nimittäin ajatella olevan kiteytyneitä ja totena esitettyjä merkityksellistämisen tapoja ja käytänteitä eli käytännössä puhe- ja ajattelutapoja, jotka jollain tapaa muokkaavat puhunnan kohdetta. Diskurssit voidaan nähdä erilaisina tapoina representoida eli kuvata maailmaa ja sen eri puolia – sosiaalisia,

mentaalisia ja materiaalisia ulottuvuuksia. (Fairclough 2004: 124; Baker 2006: 3-4; Pitikäinen & Mäntynen 2019: 12.) Geen (2005: 39) sanoin diskurssit ovat ”kartta mieleemme”, millä hän viittaa siihen, että diskurssit kuvaavat tapaa, jolla ymmärrämme maailmaa ja ympäröivää todellisuutta. Kun jotakin asiaa merkityksellistetään systemaattisesti tietystä näkökulmasta, eli asiasta puhutaan tietyllä tapaa riittävän usein ja pitkään, rakentuu kyseisestä aiheesta tätä merkityksellistämistä vastaava näkemys, jota tyypillisesti pidetään totena. Tähän perustuu näkemys siitä, että diskurssit rakentavat ja muovaavat kohdettaan. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 31.)

Diskurssit siis ovat seurausta siitä, miten kielenkäyttäjät maailmaa kokevat, ja ne ovat kytköksissä ihmisten erilaisiin perspektiiveihin suhteessa ympäristöön. Tähän vaikuttaa muun muassa yksilön identiteetti, asema yhteisössä ja yhteiskunnassa sekä suhde toisiin ihmisiin. (Fairclough 2004: 124.) Koska tapoja kuvata ympäröivää todellisuutta on lukemattomia, myös diskursseja voidaan ajatella olevan yhtä valtava määrä. Diskurssit eivät ole staattisia ja muuttumattomia, vaan ne varioivat ajan mukana, voivat sulautua toisiinsa tai jakautua useisiin eri diskursseihin. Lisäksi kaiken aikaa syntyy uusia diskursseja ja vanhoja katoaa. (Fairclough 2004: 126; Gee 2005: 34.)

Diskursseja on mahdollista havaita ja tunnistaa tarkastelemalla erilaisia kielen piirteitä, jotka toteuttavat diskursseja. Faircloughin (2004: 129–133) mukaan tuotteliainta diskurssien havaitsemisen suhteen on keskittyä siihen, miten eri diskurssit rakentavat todellisuutta erilaisin tavoin ja mitkä piirteet tätä tukevat. Selkein tapa erottaa diskursseja on tarkastella sanastoa eli sanavalintoja. Samasta asiasta voidaan luoda huomattavan erilaisia mielikuvia riippuen siitä, millä sanoin ilmiötä kuvaillaan. Sanavalintojen lisäksi on hedelmällistä keskittyä sanojen välisiin semanttisiin suhteisiin ja ilmiöihin, kuten homonymiaan, synonymiaan ja antonymiaan. Lisäksi tässäkin tutkimuksessa hyödynnetty kollokaatio on olennainen ilmiö, kun pyritään tavoittamaan diskursseja. Leksikaalisten ja semanttisten suhteiden lisäksi myös kieliopilliset seikat voivat kieliä diskursseista. (Fairclough 2004: 129–133.) On kuitenkin olemassa useita erilaisia tapoja lähestyä diskurssianalyysia: osa tutkijoista keskittyy pääasiassa kielen sisältöön, kun taas osa kiinnittää enemmän huomiota kielen rakenteeseen (Gee 2005: 8). Korpuksen käyttö tutkimuksessa mahdollistaa sen, että diskursseja lähestytään myös tilastollisten menetelmien kautta. Tilastollinen toistuvuus, joka on esimerkiksi kollokaatioanalyysin keskiössä, voi olla vahva todiste olemassaolevasta diskurssista (ks. lisää luvusta 2.3.1).

Tässä tutkimuksessa diskurssilla viitataan siis nimenomaan merkityksiä sisältävään ja rakentavaan kielenkäyttöön eli käytännössä tapoihin, joilla itsemurhasta puhutaan Suomi24-keskustelufoorumilla. Analyysin myötä löytyvät

diskurssit puolestaan kertovat, mitä foorumille kirjoittavien keskuudessa ajatellaan itsemurhasta, kuinka näitä ajatuksia ja näkemyksiä kielennetään ja millaisen kuvan tämä kielellinen toiminta luo itsemurhasta yksilöitä koskettavana henkilökohtaisena tapahtumana sekä suhteessa esimerkiksi laajempiin yhteiskunnallisiin ja sosiaalisiin rakenteisiin. Keskustelufoorumiympäristön myötä diskurssianalyysiin yhdistyy myös kielenkäytön sosiaalinen näkökulma.

2.3 Fraseologia

Kokonaisuudessaan maisterintutkielmani periaatteiden taustalla vaikuttaa fraseologinen kielikäsitelmä, jonka mukaan kielenkäyttäjän tuottamat ilmaukset sisältävät toistuvasti toisiinsa yhteydessä olevia sanoja ja rakenteita. Yksittäisten elementtien sijaan käyttämämme kieli siis koostuu pikemminkin toisiinsa liittyvistä monisanaisista yksiköistä, jotka ovat tyypillisesti yhteisesti jaettuja ja sellaisenaan kielenkäyttäjän muistiin varastoituneita. (Jantunen 2018: 27.) Kielenkäytössä sanat eivät siis ole toisistaan irrallisia, vaan niiden käyttöä ohjaavat niin sanotut säännöt, jotka määrittävät sanojen esiintymistä tietynlaisessa ympäristössä. Natiivikielenkäyttäjät oppivat nämä hienovaraiset säännöt luonnollisesti kielenomaksumisen aikana. (Jantunen 2009: 356.)

Kiinnostus fraseologiaa kohtaan on merkittävästi kasvanut viimeisen parinkymmenen vuoden aikana (Gries 2008: 3), ja fraseologisen tutkimuksen osuus kielentutkimuksessa on kasvanut muun muassa suurten yleiskorpusten myötä (Jantunen 2009: 360). Laajojen korpusaineistojen saatavuuden lisäksi fraseologisen tutkimuksen määrän kasvuun on vaikuttanut myös tutkimuksellisen näkökulman muutos. Aiemmin tutkimuksessa tarkastellut ilmaukset pyrittiin ennalta luokittelemaan, mutta nykyään on yleistynyt aineistolähtöinen tutkimusote, jossa yksittäisiä ilmauksia ryhmittelemällä voidaan luoda uusia luokituksia. (Jantunen 2009: 360.) Nykyään fraseologia yhdistetään moneen kielitieteen "alatieteeseen", kuten kielenoppimiseen, opettamiseen ja luonnolliseen kielen prosessointiin. Fraseologian vaikutusta näihin tutkimusaloihin ei kuitenkaan aina täysin tunnisteta tai kuvata terminologisesti, mikä on valitettavaa, sillä se vaikeuttaa fraseologian vaikutusten tunnistamista eri alojen yhteydessä ja voi myös aiheuttaa epätoivottua oletusten, käsitteiden ja havaintojen päällekkäisyyttä. (Gries 2008: 3.) Fraseologia kuitenkin laajuudessaan koskettaa huomattavan montaa kielentutkimuksen osa-aluetta, ja lähtökohtaisesti voidaankin ajatella, että merkittävä osa kielenkäytöstä muodostuu nimenomaan fraseologisesta kielenkäytöstä (Jantunen 2009: 360).

Seuraavaksi esittelen kollokaation ja diskurssiprosodian käsitteet, jotka ovat olennaisesti fraseologiaan liitännäisiä ilmiöitä ja myös merkittävä osa omaa tutkimustani.

3.3.1. Kollokaatio

Kollokaatio on kielen ominaisuus, jossa kaksi tai useampi sana esiintyy toistuvasti vierekkäin tai lähellä toisiaan (Hoey 2005: 2; Baker 2006: 96). Kollokaateiksi kutsutaan näitä sanoja, jotka ilmenevät *noodin* eli tutkimuksen kohteena olevan sanan läheisyydessä (Baker 2006: 96; Stubbs 2002: 29). Kollokaation tutkimus on huomattavasti lisääntynyt -80- ja -90-lukujen jälkeen suurten korpusten yleistyttyä (Jantunen 2004: 15). Myös kehittyneemmät ohjelmistot ovat vaikuttaneet tutkimuskehityksen kulkuun (Hoey 2005: 3).

Kollokaatio on mahdollista määritellä useasta näkökulmasta, mutta esimerkiksi Partingtonin (1998: 15) näkemyksen mukaan kollokaatiolle voidaan asettaa kolme määritelmää: tekstuaalinen, psykologinen ja tilastollinen määritelmä. Tekstuaalinen määritelmä viittaa yksinkertaisesti siihen, että jokin kielen yksikkö kollokoi toisen kanssa, jos ne ilmenevät lähekkäin tekstissä. Hoeyn (2005: 3) mukaan tämä tekstuaalinen määritelmä ei kuitenkaan ole mielekäs eikä hyödyllinen, sillä se voi muun muassa aiheuttaa sekaannusta yksittäisten sanojen myötäesiintymisen sekä toistuvan myötäesiintymisen eli kollokaation välillä. Kollokaatiolle toisteisuus on keskeinen ominaisuus ja pääsääntöisesti jopa edellytys sille, että ilmiötä voidaan nimittää kollokaatioksi (Jantunen 2004: 16).

Tilastollisen määritelmän mukaan kollokaatiosta on kyse silloin, kun jotkin leksikaaliset yksiköt esiintyvät samassa kontekstissa lähellä toisiaan sattumaa useammin (Hoey 2005: 3). Partington (1998: 17) viittaa Hoeyn aikaisempaan määritelmään:

”Collocation has long been the name given to the relationship a lexical item has with items that appear **with greater than random probability** in its textual context.” (Hoey 1991: 6–7)

Tilastollisessa määritelmässä keskeistä on siis se, että myötäesiintymän todennäköisyys on sattuman aiheuttamaa esiintymistä suurempi, jolloin kollokaatit ovat tilastollisesti merkitseviä ja analyysin kannalta kiinnostavia. Kollokaattien tilastollista merkitsevyyttä mitataan tilastollisin testein, joiden tarkoituksena on löytää juuri ne leksikaaliset kombinaatiot, jotka esiintyvät yhdessä niin usein, ettei kyse voi olla sattumasta (Jantunen 2004: 17). Hoeyn (2005: 4) mukaan kollokaation tilastollinen määritelmäkin ei tekstuaalisen määritelmän tavoin ole itsessään riittävä, sillä se ei esimerkiksi kerro mitään siitä, miksi ilmiö ylipäänsä on olemassa. Kollokaation

psykolingvistisen luonteen huomioiminen kuitenkin täydentää tämän kolmiosaisen määritelmän.

Kollokaation psykologisella tai assosiatiiivisella määritelmällä viitataan siis ilmiön psykolingvistiseen luonteeseen. Äidinkielen puhujan kommunikatiiviseen kompetenssiin kuuluu kyky tunnistaa niin sanotusti automaattisesti, mikä kielenkäytössä on normaalia ja mikä taas normien vastaista. Kollokaation suhteen ajatellaan, että natiivi kielenkäyttäjä oppii tunnistamaan, mitkä sanat tyypillisesti esiintyvät yhdessä tietyissä konteksteissa, ja nämä myötäesiintymät assosioituvat mielessä yhteen liittyviksi ja jäävät luonnollisesti osaksi kielenkäyttöä. Vastaavasti äidinkielen puhuja tunnistaa kielenkäytöstä myös epänormaali ja poikkeavat kollokaatit eli sanayhdistelmät, jotka eivät tyypillisesti esiinny kielessä. (Partington 1998: 16.) Kun yhdistetään edellä kuvatut tavat määritellä kollokaatiota, käyttökelpoinen kuvaus ilmiölle voi olla esimerkiksi seuraava: kollokaatio on psykologinen assosiaatio sanojen välillä, jotka todistetusti esiintyvät kielenkäytössä yhdessä sattumaa useammin. Tämä määritelmä tunnistaa kollokaation psykolingvistiseksi ilmiöksi ja huomioi myös sen tilastollisen luonteen. (Hoey 2005: 5.)

Kollokaatio on keskeisessä asemassa, kun tutkitaan luonnollista kielenkäyttöä (Hoey 2005: 3). Kollokaation tutkiminen antaa mahdollisuuden ymmärtää sanojen välisiä yhteyksiä ja merkityksiä niiden taustalta. Voidaan ajatella, että sanat saavuttavat kantamansa merkityksen ainoastaan kontekstissa, jossa ne esiintyvät. Näin ollen sanojen merkitysten ymmärtämiseksi sanoja on tarkasteltava irrallisten yksiköiden sijaan suhteessa muihin sanoihin. Kun esimerkiksi kaksi sanaa toistuvasti kollokoi keskenään eli esiintyy vierekkäin tai lähellä toisiaan, voidaan tämä nähdä todisteena kielenkäytön taustalla piilevästä diskurssista. Kollokaation toistuvuus viittaa käytännössä siihen, että tietyt sanat ovat kielenkäyttäjien mielissä linkittyneet vahvasti toisiinsa, ja niitä käytetään yhdessä samassa kontekstissa yhä uudestaan ja uudestaan. Kollokaatit voivat toimia ikään kuin triggerinä, jotka muistuttavat tiedostamattomista yhteyksistä sanojen välillä. Ylläpitämällä kollokaattien mahdollisesti tiedostamatontakin toistuvuutta ylläpidetään samalla niiden taustalla vaikuttavia diskursseja. (Baker 2006: 96, 114.)

Kollokaatio on siis oivallinen keino tuoda esiin ja tarkastella kielenkäytössä piileviä diskursseja. Kollokaatit vievät tutkijan luonnollisen kielenkäytön ääreen keskittymen myös kielen toisteisuuteen, mikä on keskeistä muun muassa diskurssien tutkimisen suhteen. Kuvaan toteuttamaani kollokaatioanalyysia tarkemmin luvussa 3.3. *Antconc ja kollokaatioanalyysi.*

3.3.2. Diskurssiprosodia

Tutkimukseni analyysin kannalta keskeinen käsite on *diskurssiprosodia*, jolla Jantusen (2018: 4) mukaan tarkoitetaan kielellisten ilmausten ominaisuutta esiintyä niille tyypillisissä diskursiivisissa konteksteissa. Joukko toisiinsa liittyviä sanoja voi siis viitata johonkin olemassa olevaan diskurssiin (Baker 2006: 87). Käytännössä diskurssiprosodiat ovatkin eräänlaisia merkitysryhmiä, jotka pitävät sisällään samassa semanttisessa kontekstissa esiintyviä sanoja. Diskurssiprosodia voi kertoa muun muassa kielenkäytön pragmaattisista funktioista tai kielenkäytön taustalla vaikuttavista asenteista. Diskurssiprosodiassa keskeistä on juuri toistuvuus, ja merkitysryhmien muodostamiseksi on tarkasteltava aineistosta tilastollisesti merkitseviä piirteitä, kuten kollokaatteja. (Jantunen 2018: 4, 29.) Diskurssiprosodialla on siis vahva tilastollinen perusta.

Diskurssiprosodian käsitettä lähellä on muun muassa semanttisen preferenssin käsite, joka tarkoittaa yhteyttä lemman tai sanamuodon sekä semanttisesti yhteneväisen sanajoukon välillä. Esimerkiksi englanninkielisessä British National Corpusissa on havaittu, että sana *rising* esiintyy lähellä työtä ja rahaa merkitseviä sanoja, kuten *prices*, *incomes* ja *earnings*. Termi *glass of* puolestaan esiintyy lähellä erilaisia juomia tarkoittavia sanoja, kuten *sherry*, *vesi* ja *limsa*. (Baker 2006: 86.) Semanttiselle preferenssille on kuitenkin ominaista, että sitä ilmentävät sanat eivät ole sidoksissa tiettyyn positioon noodin koteksissa eivätkä myöskään tiettyihin sanaluokkiin (Jantunen 2009: 24). Lisäksi semanttinen preferenssi eroaa diskurssiprosodiasta tilastollisuuden suhteen: esimerkiksi Hoeyn (2005: 16–17) mukaan semanttinen preferenssi kuvaa piirteitä, jotka voivat jäädä merkitsevimpien kollokaattien tarkastelun ulkopuolelle, eikä sitä näin ollen voida selittää pelkästään tilastollisten kollokaatioiden avulla. Diskurssiprosodia myös keskittyy semanttista preferenssiä selkeämmin jo aiemmin mainittuihin asenteisiin, joita kielenkäytön taustalta voidaan havaita. Semanttisen preferenssin ja diskurssiprosodian välinen raja ei kuitenkaan ole selkeä, ja molempien termien tarkoissa määrittelyissä ilmenee myös epäkohtia (Baker 2006: 86).

Baker (mts. 86) viittaa vielä kolmanteen termiin, semanttiseen prosodiaan, jota eräät tutkijat ovat käyttäneet samoin kuin diskurssiprosodian käsitettä. Semanttinen prosodia on esimerkiksi semanttista preferenssiä abstraktimpi kontekstuaalinen ilmiö, joka ilmentää puhujan asennetta jotakin asiaa kohtaan. Semanttiselle prosodialle on tyypillistä niin sanottu jaottelu negatiiviseen ja positiiviseen: noodilla voidaan osoittaa olevan joko negatiivinen tai positiivinen prosodia riippuen siitä, esiintyvätkö kollokaatit kielteisissä vai myönteisissä merkityksissä. (Jantunen 2009: 25–26.) Huntin (2015: 271) mukaan semanttinen prosodia kuitenkin liittyy vain yksittäisiin sanavalintoihin eikä laajempien kielellisten yksiköiden kautta rakentuviin merkityksiin. Juuri tähän tarkoitukseen hänen mukaansa soveltuu diskurssiprosodia,

sillä se huomioi kollokaation abstraktimman tason sekä kontekstin ja tarkastelee ilmiötä kriittisemmästä näkökulmasta. Diskurssiprosodiolla tarkoitetaankin Huntin (mts. 271) mukaan nimenomaan tekstiin rakentuvia diskurssitason merkityksiä.

Diskurssiprosodiaan liittyvä analyysi sisältää tyypillisesti datan luokittelua tietynlaisiin suuntauksiin tai ryhmiin yleisemmin merkityksen mutta mahdollisesti myös rakenteen perusteella (Hunt 2015 : 271). Diskurssiprosodian havaitseminen vaatii yleisesti ottaen laajoja tekstiaineistoja ja niiden tarkasteluun soveltuvia korpusmenetelmiä (Jantunen 2018 : 4). Tässä tutkimuksessa diskurssiprosodian ilmiötä lähestytään luokittelemalla kollokaatteja niiden kontekstuaalisten merkitysten perusteella ja muodostamalla näin merkitysryhmiä, jotka puolestaan voivat ilmentää, millaisia diskursseja kollokaatit muodostuneissa diskurssiprosodioissaan rakentavat.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1. Suomi24-aineisto

Tutkimukseni aineisto on peräisin City Digital Groupin (2021) omistuksessa olevalta Suomi24-keskustelufoorumilta, jonka sisältämästä datasta on koostettu korpus. Suomi24-aineisto sisältää keskustelufoorumin keskusteluja vuodesta 2001 vuoteen 2020 ja on kooltaan 4,58 miljardia sanetta (Borin, Forsberg & Roxendal 2012). Oma tutkimusaineistoni kattaa koko tämän kyseisen ajanjakson. Aineisto on tarkoitettu ei-kaupalliseen opetus- ja tutkimuskäyttöön, ja se onkin pitkäkestoinen ja kansainvälisestikin laaja sosiaalisen median aineisto, joka palvelee laajasti erilaisia tutkimustarkoituksia (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua 2016: 5).

Suomi24-aineisto koostuu keskusteluketjun käynnistävästä kommentista sekä olemassaoleviin ketjuihin liittyvistä uusista kommenteista. Itse palsta puolestaan jakautuu erilaisiin tema-alueisiin, jotka edelleen jakautuvat pienempiin alatasoihin aihealueiden mukaan. Keskustelupalstalla toimii moderaattoreita, jotka voivat tarvittaessa jälkikäteen poistaa palstalta uusien keskusteluketjujen avauksia tai kommentteja. Moderoinnin tarve riippuu pitkälti palstan aihealueesta – esimerkiksi matematiikkaa käsittelevät palstat eivät kaipaa ylläpidon huomiota, kun taas sensitiivisemmät aiheet, kuten alkoholi ja työttömyys, herättävät toisinaan asiatonta ja toisia käyttäjiä provosoivaa keskustelua. Moderaattorien poistamat tekstit eivät sisälly tutkimusaineistoon. (Lagus ym. 2016: 6, 9–10.)

Suomi24-keskustelufoorumille on mahdollista kirjoittaa joko rekisteröityneenä ja nimimerkin takaisena käyttäjänä tai ilman rekisteröitymistä. Käyttäjäprofiileja on useita erilaisia aina ”satunnaisista selaajista” päivittäin foorumilla aikaansa viettäviin ”aktiivikirjoittajiin”. Foorumilla on mahdollista keskustella muun muassa

yhteisistä kiinnostuksenkohteista tai omaa elämää koskettavista asioista, kuten ihmis-suhteista, taloudesta ja terveydestä. (Lagus ym. 2016: 9, 26.) Harjun (2018: 61) mukaan Citizen Mindscapes -hankkeen yhteydessä teetetyssä käyttäjäkyselyssä kävi ilmi, että käyttäjät kokivat Suomi24-foorumin pääasiallisiksi käyttötarkoituksiksi ajan kuluttamisen, uuden tiedon etsimisen ja jakamisen sekä erilaisten asioiden ja tapahtumien ihmettelyn. Myös vertaistuki koettiin olennaisena seikkana, sillä kyselyn mukaan neljä viidestä käyttäjästä koki auttavansa palstalla muita, ja yli puolet käyttäjistä koki saaneensa sieltä itselleen tukea. Samaisessa kyselyssä selvisi, että foorumin käyttäjät eivät oleta löytävänsä sieltä ”virallista totuutta” tai asiantuntijatietoa, vaan keskustelijoiden omasta kokemusmaailmasta peräisin olevaa ja heille itselleen arvokasta tietoa. Verkkokeskusteluissa henkilökohtaisilla kokemuksilla onkin keskeinen rooli, ja foorumiympäristössä niitä voidaan jakaa muille julkisesti sekä tulkita niiden pohjalta asioita ilman tarvetta perustella kokemuksiaan. (Harju 2018: 59.)

Suomi24-foorumilla keskustelevat ovat siis rekisteröitymisestä tai rekisteröitymättä jättämisestä riippumatta anonymiteetin suojaamia, mikä Laguksen ym. (2016: 10) mukaan voi olla joko keskustelua rikastava tai rajoittava ominaisuus. Anonyymi keskustelu voi olla luonteeltaan huomattavan kevyttä, jos palstalla esimerkiksi vain piipahdetaan jakamassa mielipiteitä ja tunnereaktioita. Toisaalta anonyymius mahdollistaa sellaisista intiimeistä ja henkilökohtaisista asioista keskustelemisen, mikä kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa tai muulla tavoin tunnistettavasti voisi olla mahdotonta (Lagus ym. 2016: 10; Harju 2018: 53). Tämä korostuu etenkin oman tutkimukseni yhteydessä, sillä tarkasteltujen keskustelujen aihepiiri eli itsemurha on niin arka-luontoinen.

Anonymiteetin myötä on mahdotonta tietää, millaiset henkilöt keskustelevat Suomi24-foorumilla itsemurhasta. Aiemmin mainitun käyttäjäkyselyn perusteella tyypilliseksi foorumin käyttäjäksi on kuitenkin hahmottunut kaupungissa asuva, keski-ikäinen ja lapseton mies (Harju 2018: 54). Nuoria foorumin käyttäjiä oli vastaajien joukossa vähemmän. Kirjoittajien ikä on siinä mielessä mielenkiintoinen seikka, että merkittävä osa esimerkiksi internetistä löytyvistä itsemurhaa käsittelevistä tiedellisistä ja populääreistä julkaisuista koskee nimenomaan nuoria ihmisiä. Vaikka keskustelijoiden iästä tai muista taustatiedoista ei tässäkään tapauksessa voida tehdä johtopäätöksiä, on kiinnostavaa pohtia, näkyykö tyypillinen käyttäjäprofiili myös itsemurhakeskusteluissa, vai mukaileeko keskustelijajoukko enemmän edellä mainittujen itsemurhajulkaisujen tyypillistä kohderyhmää eli nuorisoa.

Muun muassa kielitieteellisen ja -menetelmällisen tutkimuksen kannalta Suomi24-aineisto on tutkimuskohteena monikäyttöinen. Se tarjoaa poikkeuksellisen laajan ja ajallisesti pitkäkestoisien kokoelman täysin arkista keskustelua sekä puheenomaista kieltä. Aineisto mahdollistaa esimerkiksi kielellisen vuorovaikutuksen tutkimisen niin keskustelun dynamiikan, eri keskustelijoiden kuin sanaston ja sisältöjenkin

kautta. (Lagus ym. 2016: 40.) Näin ollen Suomi24-aineisto tarjoaa oman tutkimukseni kannalta kaiken tarpeellisen, sillä tarkoitukseni on tarkastella nimenomaan autenttista kielenkäyttöä keskusteluforumikontekstissa ja syventyä itsemurha-aiheisten keskusteluiden sisältöihin.

3.2. Korp-hakukäyttöliittymä

Suomi24-aineistoon on mahdollista suorittaa erilaisia hakuja esimerkiksi Kielipankin interaktiivisen Korp-hakukäyttöliittymän avulla. Korp on kaikille avoin, kieliopillisesti jäsenettyjen tekstiaineistojen hakutyökalu, ja siellä on mahdollista tehdä valitsemaansa tekstiaineistoon erilaisia hakuja esimerkiksi sanalla, sanan osalla, perusmuodolla, sanaluokalla tai useamman sanan joukolla. Korp näyttää haun osumat ensisijaisesti *konkordansseina* eli lyhyinä lausekonteksteina. (Lagus ym. 2016: 15.) Konkordansseja voidaan pitää yhtenä tärkeimmistä yksittäisistä työkaluista korpusten tutkimisessa, sillä ne mahdollistavat esimerkiksi sanan, sanan osan tai kokonaisen lauseen tarkan etsimisen valtavasta korpuksista. Jotta korpus olisi tutkijoille hyödyllinen, sitä on pystyttävä tarkastelemaan nopeasti ja automaattisesti, ja konkordanssit tarjoavat juuri tämän mahdollisuuden. Hakusanan lisäksi ne tyypillisesti näyttävät sen verran kontekstia, että hakukohteen esiintymistä voidaan tarkastella yksityiskohtaisesti. (Leech & Fligelstone 1992: 127; McEnery & Hardie 2012: 35.)

Omassa tutkimuksessani suoritin Korpissa laajennetun haun käyttämällä hakusanana perusmuotoa *itsemurha*. Aineiston koko tässä vaiheessa oli yhteensä 149 609 osumaa. Koska tämä määrä oli tutkielmaani nähden liian suuri, päätin siirtää jatkokäsittelyyn 50 000 osumaa eli kolmasosan koko hakusanalla löytyneestä aineistosta. Datin rajaamisessa käytin systemaattista otantaa, eli valitsin tallennettavaksi systemaattisesti joka kolmannen aineistosivun alkaen ensimmäisestä sivusta. Näin ollen aineistoni kooksi määrittyi 50 000 osumaa. Tämän kokoinen aineisto palvelee tutkimustarpeitani, sillä se on resurssieni rajoissa käsiteltävissä sekä kuitenkin niin laaja, että se kattaa huomattavan osan koko Suomi24-palstalla olevasta hakusanan mukaisesta itsemurhakeskustelusta. Poiminnan jälkeen siirsin aineiston Exceliin, missä siistin sitä poistamalla muun muassa duplikaatit eli kaksoiskappaleet ja roskapostin. Siirsin aineiston vielä Word-tekstinkäsittelyohjelmaan saattaakseni sen tiettyyn tekstimuotoon, ja tämän jälkeen siirsin aineiston AntConc-konkordanssityökaluun kollokaatioanalyysia varten.

3.3. Antconc ja kollokaatioanalyysi

Kollokaatioanalyysit ovat korpuksiin pohjautuvan kontekstuaalisen kielentutkimuksen keskeisintä aluetta (Jantunen 2004: 15). Kun jonkin sanan kollokaatteja tarkastellaan, valitulla tilastollisella testillä testataan sanan ja sen ympärillä esiintyvien sanojen myötäesiintymisen merkitsevyyttä aineistossa (McEnery & Hardie 2012: 51). Käytävissä olevien tilastollisten testien määrä on kasvanut tilastollisten menetelmien soveltamisen ja korpuslingvistiikan kehittymisen myötä. Valittavissa on esimerkiksi z-testi, t-testi ja MI-testi (*mutual information*). Näistä z-testi ja t-testi vertaavat todellisia ja odotuksenmukaisia frekvenssejä keskihajonnan pohjalta, eli ne mittaavat varmuutta, jolla voidaan sanoa sanojen välillä olevan sattumaa suurempi myötäesiintyminen. MI-testi puolestaan vertailee noodin ja kollokaatin yhteisesiintymän todennäköisyyttä niiden keskinäisen riippumattomuuden todennäköisyyteen. Testien testisuure kuvaa yhteisesiintymän voimakkuutta. (Jantunen 2004: 78.) Erilaiset testit saattavat tuottaa kollokaatioanalyysissä hieman erilaisia tuloksia keskittyen esimerkiksi eri tavoin kieliopillisiin sanoihin tai leksikaalisiin sanoihin. Toisaalta eri testien antamat tulokset voivat olla myös hyvin yhdenmukaisia. Tutkija voi valita käyttämänsä testin sen mukaan, millaisista sanoista hän on kiinnostunut: esimerkiksi korkean frekvenssin sanoista, matalan frekvenssin sisältösanoista tai molemmista. Yhdessä tutkimuksessa voidaan hyödyntää myös useita testejä mahdollisimman käyttökelpoisten tulosten saamiseksi. (Baker 2006: 102.)

Tässä tutkimuksessa kollokaatioanalyysi on toteutettu Antconc-korpusanalyysityökalulla. Antconc on ilmaiseksi ladattavissa oleva työkalu, joka mahdollistaa muun muassa konkordanssi- ja tekstianalyysin sekä avainsana-, sanalista- ja kollokaatioanalyysin tekemisen (Anthony 2022). Tutkimuksessa on käytetty Antconcin versiota 3.5.8. Antconc esittää hakusanan kanssa tilastollisesti merkitsevästi kollokoivat sanat allekkain järjestyksessä merkitsevyysluvun mukaan. Tässä tutkimuksessa hakusanana oli itsemurha. Kollokaatioanalyysia tehtäessä on määritettävä myös tarkasteluväli (*span*), joka tarkoittaa noodin molemmin puolin esiintyvien sanojen määrää. Tarkasteluvälistä ei ole täydellistä yksimielisyyttä, mutta jonkinlainen jaettu näkemys on siitä, että merkitsevät kollokaatit löytyvät tarkasteluväliltä, joka on neljä sanaa noodin molemmin puolin. (Stubbs 2002: 29.) Sinclair ja Jones toteuttivat aikanaan ensimmäisen merkittävän kollokaatioanalyysin, ja heidän tutkimuksensa antoi viitteitä siitä, että sopiva tarkasteluväli on juuri neljä sanaa noodin molemmin puolin (Hoey 2005: 5). Oli tarkasteluväli tutkimuksessa mikä tahansa, sen määrittäminen on tärkeää, sillä tarkasteluvälin rajaaminen vaikuttaa merkittävästi tutkimustuloksiin (Jantunen 2004: 19). Omassa kollokaatioanalyysissäni asetin tarkasteluväliksi edellä mainitun 4:4.

Tutkimukseni kollokaatioanalyysi on toteutettu hyödyntäen yllä mainittua MI-testiä. MI-testi painottaa leksikaalisten sanojen suhteita, mutta se myös suosii herkästi

harvinaisia eli frekvenssiltään pieniä myötäesiintymiä (Jantunen 2004: 77). Tämä voidaan nähdä jopa ongelmana, sillä MI-testi saattaa antaa korkeita merkitsevyysarvoja sanoille, joilla on huomattavan alhainen frekvenssi (Baker 2006: 102). Ilmiö oli jossain määrin havaittavissa myös tämän tutkimuksen kollokaatioanalyysissä, mutta tutkimuksessa kollokaattien vähimmäisfrekvenssiksi asetettiin 50, mikä poissulkee tätä harvinaisemmat esiintymät aineistossa. Tutkimuksessani käsittelin siis 200 tilastollisesti merkitsevintä kollokaattia. Bakerin (2006: 101) mukaan MI-testiä käytettäessä tilastollisen merkitsevyyden rajana voidaan pitää arvoa kolme, eli kyseisen arvon ylittävä kollokaatio on vahva. Kaikki tutkimuksessani käsitellyt 200 kollokaattia sijoittuivat merkitsevyydeltään välille 3.31–4.11., joten ne olivat analyysin kannalta kiinnostavia. Tutkimuksessa kollokaatit on laskettu lemmatisoidusta eli perusmuotoistetusta aineistosta.

3.4. Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS)

Tämän tutkimuksen pääasiallinen menetelmä on korpusavusteinen diskurssintutkimus (*corpus assisted discourse studies*, jatkossa CADS), joka yhdistää jo aiemmin teoriailuvussa esitellyn (ks. luvut 2.1 ja 2.2) korpuslingvistiikan ja diskurssintutkimuksen yhtenäiseksi menetelmäksi. Molemmilla tutkimusmenetelmillä on omat pitkät perinteensä, mutta niitä ei juurikaan ole yhdistetty keskenään ennen 2000-lukua (Jantunen 2018: 21).

CADS:in lähtökohtana on, että tyypillisesti laadulliseksi menetelmäksi miellettyyn diskurssintutkimukseen tuodaan lisäarvoa korpuslingvistiikan tarjoamin määrällisin keinoin. Tämä lisäarvo tarkoittaa käytännössä korpuksia ja korpusmenetelmiä, jotka mahdollistavat diskurssintutkimukselle epätyypillisen laajan aineiston tarkastelun, muun muassa kielellisen toisteisuuden tavoittamisen ja tulosten yleistettävyyden. (Partington ym. 2013:11.) Korpusten tarjoamiin laajoihin tekstimassoihin perustuvien määrällisin ja tilastollisin menetelmin voidaan siis tukea laadullista diskurssianalyysia (Lehto 2018a: 85; Jantunen 2018: 26). CADS:in kielikäsite on fraseologinen: kielenkäytön nähdään perustuvan toistuviin ja säännönmukaisiin rakenteisiin ja kieltä tuotetaan fraseologisesti (ks. luku 2.3) sen sijaan, että kielenkäyttäjät poimisi muististaan valinnanvaraisesti yksittäisiä kielen elementtejä. Fraseologinen lähestymistapa näkyy CADS:ssa muun muassa siten, että analyysissä usein tarkastellaan leksikaalisia myötäesiintymärakenteita, kuten kollokaatiota, klustereita, diskurssiprosodioita ja semanttisia preferenssejä. (Jantunen 2018: 26–27.) Kuten aiemmin mainitaan, tässäkin tutkimuksessa keskiössä ovat juuri kollokaatit ja diskurssiprosodiat.

Tutkijoille on pitkään ollut selvää, etteivät kielenkäytön sisältämät merkitykset ole itsestään selvä tai havaittavissa vain pintapuolisella tarkastelulla. Kieltä tyypillisesti käytetään niin sanotusti puoliautomaattisesti eli kielenkäyttäjät tekee osittain tiedostamattomia valintoja koskien muun muassa modaliteettia, transitivisuutta, leksi-kaalisia valintoja ja modifikaatiota. CADS:in ensisijaisena tavoitteena voidaankin pitää tällaisten kielenkäyttäjien osin tiedostamattomien valintojen kantamien merkitysten tavoittamista. CADS:in avulla voidaan siis paljastaa merkityksiä, jotka eivät ole itsestään selviä tai havaittavissa ”paljain silmin”. (Partington ym. 2013: 11.)

Diskurssit leviävät, pysyvät yllä ja vahvistuvat yhteisöissä pääasiassa kielenkäytön kautta (Baker 2006: 13). Tässä kohtaa korpuukset ovatkin hyödyksi, sillä niiden kautta päästään käsiksi vakiintuneisiin puhetapoihin, jotka puolestaan voivat ilmentää diskursseja. Korpusavusteisesti voidaan paljastaa myös muun muassa opittuja puhetapoja ja fraaseja. Analyysimenetelmä tuo esille kielessä välittyviä kulttuurisia asenteita sekä kielen ja ideologian suhdetta eli kielen kykyä luoda ja välittää kuvaa maailmasta ja kielen roolista valtasuhteiden ylläpitäjänä ja haastajana. (Lehto 2018a: 86). Korpuukset tarjoavat lisäksi jo aiemmin mainitun mahdollisuuden tarkastella toisteista kielenkäyttöä ja sanojen välisiä yhteyksiä. Yhteys kahden toistuvasti lähekkäin esiintyvän sanan välillä luonnollisessa kielenkäytössä on vahva todiste diskurssin olemassaolosta. Diskurssintutkijoiden tärkeänä tehtävänä voidaankin pitää kielenkäytössä piilevien diskurssien paljastamista. Kun tulemme tietoisemmiksi siitä, miten kielen avulla rakennetaan ja ylläpidetään diskursseja, pystymme paremmin myös havaitsemaan mahdolliset haitalliset ja epäsuotuisat diskurssit ja suhtautumaan niihin tarpeen vaatimalla tavalla. (Baker 2006: 13.)

Korpuslingvistiikkaa ja diskurssintutkimusta ovat yhdistäneet muun muassa Hunt ja Harvey (2015) tutkimalla syömishäiriödiskursseja internetissä. Hyödyntämällä useampaa korpuslingvistiikan tekniikkaa (avainsana- ja kollokaatioanalyysia sekä konkordansseja) he ovat onnistuneet tunnistamaan ja kuvaamaan näkyviä kielen piirteitä, joiden avulla ihmiset esimerkiksi ilmentävät huoltaan liittyen syömishäiriöihin ja keskustelevat anoreksiasta. Tutkimus valottaa syömishäiriöstä kärsivien henkilökohtaisia kokemuksia esitellen samalla korpustutkimuksen hyödyllisyyttä, kun tarkastellaan syömishäiriön kaltaista kompleksista psykologista terveysongelmaa. (Hunt & Harvey 2015: 134.) Tutkimalla syömishäiriökeskustelua Hunt ja Harvey (2015: 136) ovat saaneet tietoonsa kirjoittajien käsityksiä aiheesta sekä ”ideologisesti latautuneita representaatioita”, joita kirjoittajat esittävät keskustelussa. Kyseinen syömishäiriödiskurssien tutkimus asettuu lähelle omaa itsemurhakeskustelun ja -diskurssien tutkimustani, ja niiden voidaan nähdä edustavan samanlaista terveyskeskustelun diskurssien tutkimusta. Suomessa CADS:ia ovat tutkimuksissaan hyödyntäneet muun muassa Jantunen (2018) tarkastelemalla homoihin ja heteroihin liittyviä diskursseja Suomi24-foorumilla sekä Lehto (2018a) japaninsuomalaisten kielidiskursseja

koskevassa tutkimuksessaan. Lisäksi CADs:ia on hyödynnetty opinnäytetöissä: esimerkiksi Minna Hautaniemi (2022) on tarkastellut maisterintutkielmassaan Etelä-Pohjanmaan diskursseja ja aluebrändiä Suomi24-verkkokeskusteluissa. Jenna Hannuniemi (2019) puolestaan on tutkinut maisterintutkielmassaan keskiluokkaan ja työväenluokkaan liittyviä diskursseja Helsingin Sanomien verkkouutisoinnissa, ja Salla Saaren (2020) maisterintutkielma käsittelee Helsinkiin liittyviä diskursseja Suomi24-verkkokeskusteluissa. Kaikki mainitut maisterintutkielmat on tehty Jyväskylän yliopistossa ja niissä on käytetty menetelmänä korpusavusteista diskurssintutkimusta.

Korpusmenetelmin toteutettu analyysi etenee tyypillisesti kvantitatiivisesta kvalitatiiviseen ja kontekstisidonnaisempaan suuntaan. Kun tarpeellinen ja olennainen määrällinen tieto on saavutettu, analyysissa seuraa tulkinnan ja kuvailun vaihe, ja lopuksi löydöksiä pyritään selittämään suhteessa ympäröivään todellisuuteen. (Baker & McEnery 2015: 2-3.) Tässä tutkimuksessa CADs:in alkupisteenä on kollokaatioanalyysi, jonka jälkeen analyysi syvenee laadullisemmaksi diskurssiprosodioiden muodostamisen ja niiden pohjalta ilmenevien diskurssien esittelyn ja tulkinnan myötä.

3.5. Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuseettisten seikkojen huomioiminen sekä tarpeellinen harkinta ja varautuneisuus ovat aiheellisia etenkin, kun tutkitaan herkästi haavoittuvia ihmisryhmiä, joita oletettavasti löytyy myös Suomi24-foorumien käyttäjien joukosta (Lagus ym. 2016: 39). Näin voidaan olettaa olevan tämän tutkielmankin tapauksessa, sillä itsemurhasta keskustelevat henkilöt saattavat olla huomattavankin haavoittuvaisessa mielentilassa. Foorumille kirjoittavat luottavat anonymiteetin suojaan, mutta teoriassa jopa yksittäisen nimimerkin profilointi on mahdollista esimerkiksi seuraamalla, mille foorumeille tai mistä teemoista tämä aktiivisesti kirjoittaa ja mihin ajanjaksolle tapahtumat sijoittuvat. Kun aineistoa tutkitaan, olisikin tärkeää huolehtia siitä, ettei yksilönsuoja vaarannu, eikä tutkittaville koidu tutkimuksesta mitään haittaa. Ihmistieteellisen tutkimuksen eettisenä lähtökohtana onkin tutkittavien kunnioittaminen ja heidän oikeuksiansa huomioiminen. (Lagus ym. 2016: 38-39.) Suomi24-foorumille rekisteröityneiden käyttäjien käyttäjätiedot tai ip-osoitteet eivät sisälly tutkimuskäyttöön tarjolla olevaan aineistoon, mikä tekee käyttäjien demografisesta yksilöinnistä mahdotonta (Lagus ym. 2016: 9). Omassa tutkimuksessani foorumilla keskustelevien nimimerkitkään eivät ole tarkastelun kohteena, sillä tutkin kollokaatioanalyysissä käytännössä vain keskusteluista irrotettuja yksittäisiä konkordanssirivejä sekä niiden lähikontekstia.

Tutkimusta tehdessä on erittäin vaikeaa olla täysin objektiivinen, mutta tärkeintä on tutkijan oma tietoisuus asemastaan suhteessa tutkimukseensa ja sen mahdollisista vaikutuksista tutkimustuloksiin. Jokainen havainnoi ja tulkitsee ympäristöään omasta näkökulmastaan, mikä luonnollisesti vaikuttaa jossain määrin analyysiin ja tulosten muotoutumiseen. (Baker 2006: 10.) Analyysivaiheessa oleellista onkin, että se kuvataan tutkimuksesta raportoitaessa tarkasti ja siten, että se on muiden tutkijoiden toistettavissa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi analyysissa käytetty ohjelma ja analyysitapa kuvaillaan selkeästi. Analyysivaiheen kuvaaminen on lähes yhtä tärkeää kuin saatujen tulosten raportointi, ja tutkimuksen toistettavuuden takaaminen on yleisesti ottaen sekä eettisesti että tieteellisesti suotuisa käytäntö. (McEnery & Hardie 2012: 66.) Tutkija voi olla puolueellinen myös tiedostamattaan, ja tällaista puolueellisuutta onkin haastavaa havaita. Tiedostamaton puolueellisuus voi liittyä esimerkiksi siihen, millä tavoin ihminen luonnollisesti prosessoi tietoa. Tutkimuksissa on todettu, että ihminen huomioi päätöksenteossa helpommin sellaiset seikat, jotka tukevat omia mahdollisia ennako-oletuksia. Sen sijaan huomiotta jäävät ne asiat, jotka ovat omien oletusten vastaisia. Ihminen myös luontaisesti kiinnittää enemmän huomiota informaatioon, jonka saa jonkin aktiviteetin tai prosessin alkuvaiheessa. Tämä viittaa niin sanottuun kognitiiviseen puolueellisuuteen, mikä todennäköisesti jää tutkijalta itseltään havaitsematta. (Baker 2006: 11.) Tutkimusten analyysivaiheet voivat olla hyvinkin pitkiä ja monivaiheisia, ja on inhimillistä, että ihmisen kognitiivinen käsittelykyky vaihtelee eri analyysivaiheissa. Tämä on tutkijana tärkeää tiedostaa, jotta asiaan voi aktiivisesti kiinnittää huomiota ja näin pyrkiä minimoimaan mahdolliset vaikutukset lopullisiin tuloksiin.

Korpustutkimuksessa on eettisyyden suhteen se hyvä puoli, että tutkimus tyypillisesti aloitetaan tilanteesta, jossa aineistoa ei ole tutkijan toimesta valikoitu, sillä korpukset sisältävät niin valtavan määrän tekstejä. Tämä ehkäisee sekä tietoista että tiedostamatonta valikoivuutta, mikä tukee tutkimuksen eettisyyttä. Korpusten käyttö ei kuitenkaan minimoi kaikkea puolueellisuutta tai tutkijan mahdollisia vaikutuksia tuloksiin. Korpustutkija päättää aina itse, miten tutkimuksensa ja siitä saadut tulokset esittää. Lisäksi korpustutkimuksessa tuloksia on tyypillisesti paljon, ja tutkimusten yleisen rajallisuuden vuoksi valikoivuus yleensä astuu jossain määrin mukaan kuvioon viimeistään tuloksia raportoitaessa. (Baker 2006: 12.)

4 ANALYYSI JA TULOKSET

4.1 Merkitsevimmät kollokaatit

Tässä analyysissä tarkastelen siis 200 merkitsevintä *itsemurha*-sanan kollokaattia (ks. liite 1). Kollokaattilistaa tarkasteltaessa huomataan, että suurin osa kollokaateista on sisältösanoja eli substantiiveja, adjektiiveja ja verbejä. Esimerkiksi 25 merkitsevintä kollokaattia ovat kaikki sisältösanoja, ja kolme kaikista merkitsevintä kollokaattia ovat kaikki verbejä: *laajentaa*, *avustaa* ja *hautoa*. *Laajentaa*-verbin frekvenssi aineistossa on 299 ja merkitsevyysarvo 4.19, *avustaa*-verbin frekvenssi puolestaan on 304 merkitsevyysarvon ollessa 4.18 ja *hautoa*-verbin frekvenssi on 791 merkitsevyysarvon ollessa 4.14. Luvuista voidaan nähdä, että kollokaatin merkitsevyysarvo ei ole riippuvainen frekvenssin suuruudesta. Esimerkiksi kollokaatti *älyllinen* on merkitsevyysarvolla 4.07 listan sijalla yhdeksän, vaikka sen frekvenssi on vain 63. Verbin *tehdä* frekvenssi aineistossa on puolestaan 15 581, mutta se on merkitsevyysarvon mukaan sijalla 21. Kuten luvussa 3.3. mainitaan, MI-testi saattaa antaa korkeita merkitsevyysarvoja myös huomattavan alhaisen frekvenssin sanoille. Kollokaattien joukossa on sisältösanojen lisäksi myös funktiosanoja, joilla on selkeämmin jokin kieliopillinen tehtävä. Tällaisia sanoja ovat muun muassa partikkelit ja adverbis.

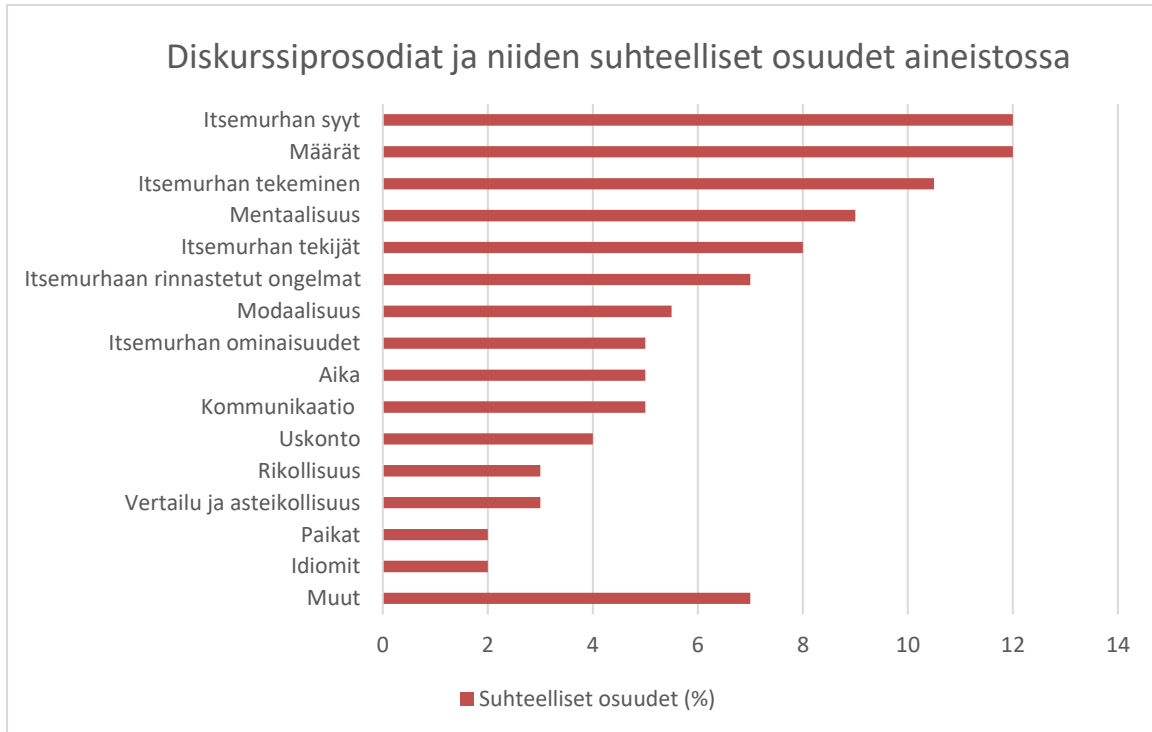
Kollokaatioanalyysin tuottamat 200 merkitsevintä kollokaattia on luokiteltu merkitysryhmiin eli diskurssiprosodioihin niiden kontekstuaalisen merkityksen perusteella. Kollokaatit on luokiteltu sen mukaan, millaisessa merkityksessä ne useimmiten aineistossa esiintyvät. Kaksi kollokaattia on jaoteltu kahteen eri merkitysryhmään siitä syystä, että kyseiset kollokaatit esiintyvät aineistossa tasaisesti kahdessa eri merkityksessä, jotka molemmat ovat analyysin kannalta huomionarvoisia. Tämä

kahtia jaottelu on tuotu esiin analyysivaiheessa. Jos kollokaattia ei ole jostain syystä voitu luokitella mihinkään syntyneeseen merkitysryhmään, se on lajiteltu ryhmään *muut*. Diskurssiprosodioiden ulkopuolelle jääneet kollokaatit käsitellään myös analyysiosiossa. Seuraavassa luvussa esittelen muodostuneet diskurssiprosodiat, joita havainnollistan myös taulukoin ja aineistoesimerkein.

4.2 Itsemurhan diskurssiprosodiat

Tutkimuksessa mukana olleista 200 kollokaatista muodostui yhteensä neljätoista diskurssiprosodiaa eli merkitysryhmää, jotka esittelen kuviossa 1. Diskurssiprosodiat suuruusjärjestyksessä niiden sisältämien kollokaattien määrän mukaan ovat: *itsemurhan syyt* (24), *määrät* (24), *itsemurhan tekeminen* (21), *mentaalisuus* (18), *itsemurhan tekijät* (16), *itsemurhaan rinnastetut ongelmat* (16), *modaalisuus* (11) *itsemurhan ominaisuudet* (10), *aika* (10), *kommunikaatio* (10), *uskonto* (8), *rikollisuus* (6), *vertailu ja asteikollisuus* (6) ja *paikat* (4). Analyysiosiossa käsitellään myös neljä kollokaattia, jotka esiintyvät aineistossa osana idiomeja. Idiomit eivät siis muodosta omaa diskurssiprosodiaa, mutta ne on siitä huolimatta merkitty diskurssiprosodiakaavioon (kuvio 1), jotta niiden suhteellinen osuus koko aineistosta kävisi ilmi. Lisäksi *muut*-merkitysryhmään päätyi 14 kollokaattia. Edellä lueteltujen ryhmien yhteenlaskettujen kollokaattien määrä on 202, sillä kaksi kollokaattia on jaoteltu kahteen eri merkitysryhmään. Kahtaalle jaottelua ei ole otettu huomioon kuviossa 1 suhteellisten osuuksien vääristymisen välttämiseksi.

KUVIO 1 Diskurssiprosodiat suuruusjärjestyksessä niiden suhteellisen osuuden mukaan.

Kaksi suurinta diskurssiprosodiaa yhtä suurella kollokaattimäärällä ovat siis *itsemurhan syyt* ja *määrät*, kuten kuvio 1 kertoo. Molempiin ryhmiin sisältyy 24 kollokaattia eli 12 prosenttia koko tutkimuksen 200 kollokaatista. Näin ollen ne yhdessä kattavat lähes neljäsosan kaikista analyysin kollokaateista. Taulukosta 1 ilmenee kummankin diskurssiprosodian sisältämät kollokaatit.

TAULUKKO 1 Diskurssiprosodiat *itsemurhan syyt ja määrät*.

<i>ITSEMURHAN SYYT</i>	<i>MÄÄRÄT</i>
<p>Tapahtumat: AVIOERO, RAISKAUS, TYÖTTÖMYYS, KONKURSSI, KOULUKIUSAAMINEN</p> <p>Sairaudet: MASENNUS, MASENTUNUT, MASENNUSLÄÄKE, HOITOKOKOUS, ALKOHOLISTI</p> <p>Muut syyt: EPÄTOIVO, EPÄTOIVOINEN, USKONNOLLINEN, SYRJÄYTYÄ, PÄIHDE</p> <p>SYI, SIKSI, TAKIA, VUOKSI, ALTISTAA, JOHTAA, JOHTUA, AIHEUTTAA, LIITTYÄ</p>	<p>VÄHENTÄÄ, VÄHENTYÄ, LASKEA, LISÄTÄ, LISÄÄNTYÄ, KASVU, USEA, USEAMPI, PROSENTTI, MÄÄRÄ, TILASTO, KOLME, NELJÄ, LUKUINEN, ENSIMMÄINEN, KERTA MONI, MONTA, MONESTI, HARVINAINEN, AINOA, YLEINEN ENEMMÄN, ENITEN</p>

Nimensä mukaisesti *itsemurhan syyt* -diskurssiprosodia sisältää kollokaatteja, jotka jollain tapaa kuvastavat keskusteluissa esiin nousevia mahdollisia syitä itsemurhan tekemiselle. Diskurssiprosodia on jaettu kolmeen nimettyyn alaryhmään: tapahtumiin (esim. AVIOERO, RAISKAUS, KONKURSSI), sairauksiin (esim. MASENNUS, ALKOHOLISTI, MASENTUNUT) ja muihin syihin (esim. EPÄTOIVO, USKONNOLLINEN, PÄIHDE). Keskusteluissa itsemurhan mahdollisiksi syiksi nousevat siis muun muassa erilaiset kielteiset elämäntapahtumat, kuten raiskatuksi joutuminen tai työn menettäminen ja pidempiaikainen työttömyys (esimerkki 1). Myös sairaudet, kuten masennus, nähdään itsemurhia aiheuttavana tekijänä, kuten esimerkki 2 kertoo. Muina syinä itsemurhan tekemiselle keskustelijat mainitsevat muun muassa esimerkin 3 mukaisen epätoivoisen olotilan, josta ei nähdä ulospääsyä, uskonnolliset syyt ja päihteiden käytön.

1. Itse ihmettelen, että miksi siitä vaietaan, että **työttömyys** johtaa usein pitkittyessään itsemurhaan.
2. Tärkein syy itsemurhaan taitaa olla vakava **masennus**.
3. Olen niin **epätoivoinen** etten keksi muuta kuin itsemurhan.

Kollokaatit MASENNUSLÄÄKE ja HOITOKOKOUS olen luokitellut itsemurhien syihin siitä syystä, että ne aineistossa esimerkkien 4 ja 5 mukaisesti esiintyvät tekijöinä, jotka ovat johtaneet tai voivat johtaa itsemurhaan. Masennuslääkkeiden ja itsemurhan yhteydellä keskusteluissa viitataan kontekstin perusteella siihen, että suuri osa mielialälääkkeistä voi etenkin aloitusvaiheessa ja etenkin nuorilla käyttäjillä hetkellisesti

pahentaa esimerkiksi itsetuhoisia ajatuksia ja näin ollen johtaa itsetuhoiseen käyttäytymiseen (ks. Marttunen, Käypä hoito 2020).

4. Olen menettänyt oman sisareni itsemurhalle muutama viikko sen jälkeen kun hän oli aloittanut käyttämään **masennuslääkkeitä**.
5. Moni tekee **hoitokokouksen** seurauksena itsemurhan.

Keskusteluissa esiin nousseet itsemurhien riskitekijät ja syyt ovat huomattavan samanlaisia kuin esimerkiksi Möttösen ja Launosen (2021) opinnäytetyössä esitetyt syyt nuorten itsetuhoisuudelle. Möttönen ja Launonen selvittivät opinnäytteessään, millaisia syitä nuorten itsetuhoisuudelle ja itsemurhille on löydettävissä tarkastelemalla Suomi24-keskusteluja laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Tutkimuksessaan he tosin valitsivat tarkastelun kohteeksi Suomi24-palstan *Nuoret*-kategorian ja kyseisestä kategoriasta aihealueet itsetunto, kiusaaminen sekä äiti ja isä, mikä luonnollisesti rajaa löydetty keskustelut ja näin ollen myös mahdollisesti esiin nousevat itsemurhien syyt koskemaan valittuja aihealueita. Kyseinen rajaus kuitenkin pohjautui lähdekirjallisuuteen ja olemassaolevaan tietoon yleisistä nuorten itsetuhoisuuden syistä. Tutkimuksessa selvisi, että nuorten keskusteluista nousevia syitä itsetuhoisuudelle olivat muun muassa fyysinen ja psyykinen kiusaaminen, syrjintä, masennus ja ahdistus, unettomuus, yksinäisyys, arvottomuuden tunne sekä ongelmat suhteissa vanhempiin. Myös Mielenterveystalo (2023) esittää tietopaketissa *Perustietoa itsetuhoisuudesta* itsetuhoisuuden riskitekijöiksi muun muassa kiusaamisen, syrjinnän ja kaltoinkohtelun kaltaiset vaikeat elämäkokemukset, masennuksen kaltaiset mielenterveyden häiriöt, päihdeongelmat sekä elämäkriisit, kuten sairastumisen tai työpaikan menetyksen. Vastaavat syyt ja riskitekijät esiintyvät siis myös omassa tutkimuksessani, mikä kertoo siitä, että kyseiset tekijät yhä vaikuttavat merkittävästi itsetuhoisuuden ja jopa itsemurhien taustalla.

Luokittelin *Itsemurhan syyt* -diskurssiprosodiaan lisäksi kollokaatin SYY, sillä keskustelijoiden kielenkäytössä sana esiintyy tyypillisesti yhteydessä itsemurhien syihin esimerkin 6 kaltaisesti. Myös kollokaatit TAKIA ja VUOKSI päätyivät samaan diskurssiprosodiaan, sillä ne toistensa synonyymeina (Kielitoimiston sanakirja s.v. *takia*, *vuoksi*) viittaavat aineistossa nimenomaan syihin, joiden takia itsemurhaan on päädytty (esimerkki 7). Myös kollokaatti SIKSI on luokiteltu tähän merkitysryhmään, sillä se kollokaattien VUOKSI ja TAKIA tavoin viittaa 'juuri mainittuun tai kohta mainittavaan syyhyn' (KS s.v. *siksi*), kuten esimerkistä 8 huomataan. Edellä mainittujen kollokaattien lisäksi myös kollokaattiverbit JOHTAA, JOHTUA, AIHEUTTAA ja LIITTYÄ ovat samassa diskurssiprosodiassa, sillä myös ne viittaavat keskusteluissa itsemurhan mahdollisiin syihin (esimerkki 9). Kollokaatti LIITTYÄ kantaa aineistossa merkitystä 'jokin liittyy/kytkeytyy johonkin' tai 'on yhteydessä johonkin' (KS s.v. *liittyä*), kuten esimerkistä 10 ilmenee.

6. On naiivia kuvitella, että psykoterapia olisi itsemurhan **syy**, vaikka suisidaaliset ajatukset olisivatkin aktivoituneet terapisuhteen aikana.
7. Kukaan joka on mielenterveydeltään terve ei tee abortin **takia** itsemurhaa.
8. Joku vammautuu armeijassa, toinen menettää mielenterveytensä, kolmas tekee itsemurhan **siksi** että on sivarina syrjitty täällä "hyvinvointivaltio" Suomessa.
9. Tiedän omasta kokemuksestani että tämän tapainen syrjintä voi pahimmassa tapauksessa **johtaa** itsemurhaan.
10. Miehillä itsemurha **liittyy** vahvasti seksuaaliseen frustraatioon ja sosiaaliseen syrjäytymiseen.

Diskurssiprosodia *määrät* pitää sisällään lukusanoja sekä määriä ja niiden muu-
tosta ilmaisevia kollokaatteja (esim. VÄHENTYÄ, LISÄÄNTYÄ, MONI, KOLME). Määrien
ryhmään olen luokitellut myös kollokaatin TILASTO, sillä se viittaa merkitykseltään
numeeristen tietojen kokoelmaan (KS s.v. *tilasto*) ja esiintyy aineistossa lähes yksin-
omaan yhteydessä itsemurhien määrään (itsemurhatilastoihin) esimerkin 11 mukai-
sesti. Tämän kollokaatin kohdalla kuitenkin huomataan, että se osassa tapauksista
esiintyy aineistossa kieliopillisesti virheellisesti kirjoitettuna (ks. esimerkki 11). Kysei-
sissä tapauksissa yhdyssana *itsemurhatilasto* on kirjoitettu erikseen, jolloin sana *tilasto*
näyttäytyy itsenäisenä sanana yhdyssanan osan sijaan. Näin ollen tämä virheellinen
kirjoitusasu voi olla osasy TILASTO-kollokaatin merkitsevyydelle aineistossa. Määriä
kuvaavien kollokaattien muodostama diskurssiprosodia on tässä tutkimuksessa suuri
ja kuvastanee sitä, että itsemurhien määrään liittyvää keskustelua käydään keskuste-
lufoorumilla suhteellisen runsaasti. Esimerkit 12 ja 13 osoittavat, että keskusteluissa
muun muassa käsitellään itsemurhien lisääntymistä ja vähentymistä.

11. Ihmisten ahdistuneisuudesta kertoo myös jotain, kun katsoo itsemurha **tilastoja**.
12. Ei ihme, että vanhuksien, työttömien ja jotenkin muuten työelämästä pois joutuneiden itsemurhat **lisääntyvät**, kun sosiaaliturva on retuperällä.
13. Itsemurhat ovat kuulemma **vähentyneet** viime aikoina, nyt kun saa niin edullisesti viinaa ja lääkkeitä.

Kaksi seuraavaksi suurinta diskurssiprosodiaa ovat *itsemurhan tekeminen* ja *mentaalisuus*, joiden sisältämät kollokaatit näkyvät taulukossa 2. Itsemurhan tekemisen diskurssiprosodiaan kuuluvista kollokaateista suurin osa on luonnollisesti tapahtumista ja tekemistä ilmaisevia verbejä, jotka aineistossa ilmenevät yhteydessä itsemurhan tekemiseen (esim. TOTEUTTAA, TEHDÄ, TEKEMINEN). Samaan merkitysryhmään olen luokitellut myös yrittämistä kuvaavat kollokaatit (YRITTÄÄ, YRITYS), sillä yrittäminen on johonkin tavoitteeseen tai päämäärään pyrkivää toimintaa (KS s.v. *yrittää*), ja tämän tutkimuksen aineistossa yrittämisellä viitattiin juuri itsemurhan yrittämiseen. Yrittämisen voidaan näin ollen tulkita tähtävän itsemurhan tekoon.

TAULUKKO 2 Diskurssiprosodiat *itsemurhan tekeminen ja mentaalisuus*.

ITSEMURHAN TEKEMINEN	MENTAALISUUS
<p>tekeminen: TOTEUTTAA, PÄÄTYÄ, PÄÄTTYÄ, SUORITTAAN, AJAUTUA, TEKEMINEN, TEHDÄ, TEKIJÄ, ONNISTUA, EPÄONNISTUA, TAPAHTUA, VALITA, LUOVUTTAA, KAUTTA, ASTI, SAAKKA, PARRAS, VALMIS, LÄHELLÄ</p> <p>yrittäminen: YRITTÄÄ, YRITYS</p>	<p>suunnittelu: SUUNNITELLA, SUUNNITTELU, SUUNNITELMA</p> <p>ajattelu: AJATELLA, MIETTIÄ, MIELI, AJATUS, HAUTOA, HARKITA, POHTIA</p> <p>aikominen: AIKOA, AIE, MEINATA</p> <p>SUHTAUTUA, HYVÄKSYÄ, ROHKEUS, TARKOITTAAN, RATKAISTA</p>

Kollokaatti PÄÄTTYÄ on kyseisessä merkitysryhmässä, sillä se kuvaa aineistossa elämän päättymistä itsemurhaan (esimerkki 14). Kollokaatit ONNISTUA ja VALMIS puolestaan esiintyvät aineistossa pääasiassa MA-infinitiivirakenteissa *onnistua tekemään* ja *valmis tekemään*, joilla myös viitataan itsemurhan tekemiseen. Vastaavasti EPÄONNISTUA merkitsee epäonnistumista itsemurhan tekemisessä eli kuolemaan johtamatonta itsemurhayritystä. Kollokaatti LUOVUTTAA kuuluu tähän ryhmään siitä syystä, että luovuttaminen esiintyi aineistossa tarkoittaen käytännössä päättymistä itsemurhaan, kuten esimerkistä 15 ilmenee. Lisäksi TAPAHTUA viittaa keskusteluissa esimerkin 16 mukaisesti itsemurhan tekemiseen tai itsemurhayrityksiin, ja kollokaatti on sen vuoksi osa tätä diskurssiprosodiaa. Myös LÄHELLÄ-kollokaatti sisältyy tähän diskurssiprosodiaan, sillä se viittaa aineistossa siihen, että joku on lähellä tehdä itsemurhan (esimerkki 17). Lisäksi kollokaatti PARRAS on tässä merkitysryhmässä, sillä se esiintyy aineistossa osana sanontaa 'olla jonkin partaalla'. Kyseinen sanonta viittaa siihen, että 'joku uhkaa jotakuta' tai että 'joku on joutumaisillaan johonkin' (KS s.v. *parras*), eli tässä tapauksessa joku on itsemurhan partaalla (esimerkki 18).

14. Äitimme elämä **päätyi** itsemurhaan.
15. Tunsin opiskelut liian suurena koettelemuksena ja stressaavana asiana – aioin **luovuttaa** – tekemällä itsemurhan.
16. Tällöin ahdistus nousi voimakkaasti ja ensimmäinen itsemurha ”yritykseni” **tapah-tui**.
17. Loppujen lopuksi kävin **lähellä** itsemurhaa ennen kuin tajusin, miten pitkällä olin.
18. Olin itsemurhan **partaalla** haulikonpiippu suussa ja juovuksissa hapuilin ladatun haulikon liipasinta.

Mentaalisuus-diskurssiprosodia kuvastaa mentaalista eli mielen sisäistä toimintaa, tapahtumista ja kokemista. Ryhmä jakautuu kolmeen nimettyyn alaryhmään: suunnitteluun (SUUNNITELLA, SUUNNITTELU, SUUNNITELMA), ajatteluun (esim. AJATELLA, MIETTIÄ, HARKITA) ja aikomiseen (AIKOA, AIE, MEINATA). Merkitysryhmässä suunnittelu ja ajattelu on erotettu toisistaan, sillä suunnittelua ilmentävät kollokaatit viittaavat tarkoitteeltaan jonkin asian ennalta valmisteluun tai suunnitteluun ja perinpohjaiseen harkintaan, kun taas ajattelua ilmentävät kollokaatit merkitsevät vähemmän suunnitelmanomaista ajatustoimintaa (KS s.v. *suunnitella*, *ajatella*). Aikominen voidaan periaatteessa tulkita suunnittelun synonyymiksi (KS s.v. *aikoa*), mutta tässä selkeästi aikomista kuvaavat kolme kollokaattia on luokiteltu omaksi alaryhmäkseen. Näiden nimettyjen alaryhmien lisäksi *mentaalisuus*-diskurssiprosodiaan päätyivät kollokaatit SUHTAUTUA, HYVÄKSYÄ, ROHKEUS, TARKOITTAJAA ja RATKAISTA, sillä ne kaikki kuvaavat ihmisen sisäistä kokemusmaailmaa ja mentaalisia prosesseja (esimerkit 19 ja 20).

19. En **hyväksy** itsemurhaa, mutta toisaalta se on mielestäni paras tapa päättää päivänsä, ja kaikilla on oikeus tehdä se (itsemurha).
20. Itsemurha vaatii **rohkeutta** tai sitten yli järjen käyvää epätoivoa.

Seuraavat kolme diskurssiprosodiaa ovat *itsemurhan tekijät* (16 kollokaattia), *itsemurhaan rinnastetut ongelmat* (16 kollokaattia) sekä *modaalisuus* (11 kollokaattia). *Itsemurhan tekijät* -merkitysryhmä sisältää nimensä mukaisesti aineistossa pääasiassa itsemurhien tekijöinä kuvattuja henkilöitä. Ryhmässä on muun muassa useita sukulaisuussuhteita kuvaavia kollokaatteja (VELI, SISAR, TYTÄR, OMAINEN), mikä johtunee siitä, että keskusteluissa käsiteltiin paljon keskustelijoiden henkilökohtaisia kokemuksia, ja moni toi esiin esimerkiksi läheisensä tekemän itsemurhan. Lisäksi ryhmässä on yksittäisiä henkilöihin viittaavia substantiiveja, kuten SOTILAS, VANHUS ja NUORI sekä kaksi erisnimeä, HITLER ja JUUDAS. SOTILAS nousee aineistosta *itsemurhan* kollokaatiksi siitä syystä, että keskusteluissa käsitellään suhteellisen paljon sotaa ja terrorismia, joihin sotilaat keskusteluissa liitetään. Keskustelijat muun muassa mieltävät sotilaiden yleiseksi kuolinsyyksi itsemurhan (esimerkki 21) ja ottavat kantaa erinäisiin sotilaiden tekemiin terroristi-iskuihin. Myös kollokaatti HITLER nousee esiin sotaa käsittelevissä keskusteluissa, joissa keskustelijat puhuvat muun muassa Hitlerin tekemästä itsemurhasta (esimerkki 22) ja siitä, että Hitler painosti muita henkilöitä itsemurhiin. VANHUS puolestaan lienee näiden merkitsevimpien kollokaattien joukossa siitä syystä, että keskusteluissa toistuvasti mielletään vanhusten tekemän paljon itsemurhia, joiden pääasiallisiksi syiksi nähdään yksinäisyys ja syrjäytyminen (esimerkki 23). Kollokaatti NUORI on tässä yhteydessä substantiivi, jolla viitataan keskusteluissa nimenomaan nuorten tekemiin itsemurhiin (esimerkki 24). Huomattava osa itsemurhakeskustelusta liittyy uskontoon, minkä seurauksena myös JUUDAS on noussut tässä tutkimuksessa kollokaatiksi. Keskusteluissa käsitellään eri näkökulmista Juudas Iskariotin

itsemurhaa, johon tämä Uuden Testamentin mukaan lopulta päätyi kavallettuaan Jeesuksen (esimerkki 25).

Kollokaatti VUOTIAS puolestaan lienee merkitsevimpien kollokaattien joukossa siitä syystä, että kollokaatteja laskeva AntConc-ohjelma ei ole ottanut huomioon yhdysmerkkiä. *Vuotias* ei ole itsenäinen sana, vaan esiintyy yhdysmerkin kanssa yhdysanan jälkiosana kuvaten jonkun tai jonkin ikää (KS s.v. *-vuotias*). Olen luokitellut kollokaatin tähän merkitysryhmään, koska sillä aineistossa viitattiin nimenomaan tietyn ikäisten ihmisten tekemiin itsemurhiin (esimerkki 26).

21. Hyökkäävä USAN **sotilas** todennäköisemmin tekee itsemurhan kuin kaatuu taistelussa.
22. Ja toukokuussa -45 sota päättyi Saksan täydelliseen antautumiseen ja **Hitlerin** pelkurimaiseen itsemurhaan.
23. Jo pelkästään Helsingissä yksinäinen **vanhus** päättää elämänsä itsemurhaan vain sen takia, että on yksin.
24. Tässä hyvinvoinnin tyysijassa **nuorten** itsemurhat ovat kovassa kasvussa, kun apua ei saa.
25. Jeesus tiesi etukäteen että **Juudas** kavaltaisi hänet ja että **Juudas** tekisi itsemurhan.
26. Alle 18-**vuotiaat** ovat tehneet tänä vuonna 16 itsemurhaa.

TAULUKKO 3 Diskurssiprosodiat *itsemurhan tekijät, itsemurhaan rinnastetut ongelmat* sekä *modaalisuus*.

ITSEMURHAN TEKIJÄT	ITSEMURHAAN RINNASTETUT ONGELMAT	MODAALISUUS
<p>sukulaisuussuhteet: VELLI, SISAR, TYTÄR, OMAINEN</p> <p>muut läheiset: VAIMO, YSTÄVÄ, LÄHEINEN</p> <p>henkilöt: SOTILAS, VANHUS, NUORI, TEINI, JUUDAS, HITLER, HOMO, YRITTÄJÄ</p> <p>VUOTIAS</p>	<p>rikollisuus ja väkivalta: PERHESURMA, TAPPO, VÄKIVALTA, HENKIRIKOS, RIKOLLISUUS</p> <p>sairaudet ja tapaturmat: TAPATURMA, ALKOHOLISMI, ALKOHOLISOITUA, MIELENTERVEYSONGELMA, YLIANNOSTUS, ONNETTOMUUS</p> <p>mielenterveys: MIELISAIRAALA, VIILLELLÄ, VAHINGOITTAA</p> <p>PÄIHDE, TYÖTTÖMYYS</p>	<p>TODENNÄKÖISESTI, TODENNÄKÖINEN, LUULTAVASTI, TUSKIN, TAITAA, SELVÄ, RISKI KANNATTAA, TOKI, KUULEMMA, KUULOSTAA</p>

Diskurssiprosodially *itsemurhaan rinnastetut ongelmat* tarkoitetaan asioita, jotka keskusteluissa niin sanotusti rinnastettiin itsemurhaan, eli niitä pidettiin itsemurhan kaltaisina kielteisinä tapahtumina ja ilmiöinä. Diskurssiprosodian sisältämät kollokaatit vaikuttavat sellaisinaan suhteellisen vastaavilta kuin *itsemurhan syyt* -diskurssiprosodian sisältämät kollokaatit, mutta prosodiat eroavat toisistaan nimenomaan siinä, millaisissa konteksteissa kollokaatit aineistossa ilmenevät. Esimerkiksi samaa asiaa käsittelevät kollokaatit ALKOHOLISOITUA, ALKOHOLISMI ja ALKOHOLISTI on jaoteltu näiden kahden merkitysryhmän kesken siten, että ALKOHOLISTI on *itsemurhan syyt* -merkitysryhmässä, sillä se aineistossa esiintyy yhteydessä nimenomaan itsemurhan syihin tai riskitekijöihin, kun taas alkoholisoituminen ja alkoholismi nähtiin keskusteluissa pääasiassa itsemurhan kaltaisina ongelmina (esimerkki 27).

Kollokaatit PÄIHDE ja TYÖTTÖMYYS on luokiteltu sekä *itsemurhan syyt* -diskurssiprosodiaan että tähän itsemurhaan rinnastettujen ongelmien prosodiaan siitä syystä, että ne esiintyivät aineistossa tasaisesti molemmassa merkityksissä – sekä itsemurhien syinä että itsemurhaan rinnastettuina negatiivisina asioina (esimerkki 28). Tämä diskurssiprosodia on myös jaoteltu kolmeen alaryhmään, jotka ovat *rikollisuus ja väkivalta* (PERHESURMA, VÄKIVALTA, RIKOLLISUUS, ks. esimerkki 29), *sairaudet ja tapaturmat* (ALKOHOLISMI, TAPATURMA, YLIANNOSTUS) sekä *mielenterveys* (MIELISAIRAALA, VIILLELLÄ, VAHINGOITTA), ja jokainen alaryhmä sisältää nimensä mukaisia kollokaatteja. Alaryhmän nimi *mielenterveys* on tässä tapauksessa laaja yleisnimitys, joka kattaa mielen terveyteen tai tämän aineiston osalta pääasiassa sen järkkymiseen liittyvät sanat. Kollokaatti MIELENTERVEYSONGELMA on luokiteltu tässä *sairaudet ja tapaturmat* -alaryhmään, sillä muun muassa Duodecimin Terveyskirjaston (2022) mukaan mielenterveysongelmilla tyypillisesti viitataan mielen terveyden häiriöihin, jotka ovat diagno-soituja sairauksia. Kollokaatti olisi kuitenkin voitu luokitella myös *mielenterveys*-ryhmään. Kollokaatti VAHINGOITTA puolestaan esimerkin 30 mukaisesti esiintyy lähes yksinomaan merkityksessä *vahingoittaa itseään*, jolloin se vertautuu esimerkiksi viilte-lyyn ja sijoittuu näin ollen *mielenterveys*-ryhmään.

27. Useimmat onnistuvat ja saavuttavat suuria, mutta jotkut epäonnistuvat ja silloin se näkyy **alkoholismina**, itsemurhina yms.
28. Seuraukset näkyvät tuolla kadulla: mielenterveyshäiriöitä, väkivaltaa, **päihteiden** käyttöä, tarkoituksettomuutta, itsemurhia.
29. Ja kaikenkaikkisesti huonoista taloudellisista oloista poikii mielenterveysongelmat, **rikollisuus** ja itsemurhat.
30. Se saattaa ajaa ihmisen, joka oikeasti tarvitsisi apua, jättämään avun hakemisen ja pahimmillaan se voi johtaa **itsensä vahingoittamiseen** tai itsemurhaan.

Diskurssiprosodia *modaalisuus* sisältää 11 kollokaattia, jotka ilmaisevat muun muassa todennäköisyyttä ja varmuutta. Modaalilla kielenaineilla puhuja ilmaisee, onko asia hänen mielestään esimerkiksi varma tai epävarma, todennäköinen tai

mahdollinen (VISK § 1551, §1601). Omassa aineistossani modaalisuutta ilmaisevat kollokaatit ovat pääasiassa modaalisia adverbejä ja partikkeleita, joiden lisäksi merkitysryhmässä on kaksi modaalista verbiä (TAITAA, KANNATTAA) ja verbi KUULOSTAA, adjektiivi TODENNÄKÖINEN sekä substantiivi RISKI. Luokittelin kollokaatin RISKI tähän merkitysryhmään, sillä se merkitsee aineistossa itsemurhan riskiä (esimerkki 31), ja riski puolestaan viittaa tarkoitukseltaan 'jonkin epäedullisen tapahtuman mahdollisuuteen' (KS s.v. *riski*). Kollokaatit KUULEMMA ja LUULTAVASTI edustavat evidentiaalista modaalisuutta, eli ne osoittavat, millä tavoin puhuja on saanut tietonsa haltuunsa (ks. VISK § 1557, §1601). Tämän tarkoitteen nojalla olen luokitellut samaan merkitysryhmään myös kollokaatin KUULOSTAA. Se esiintyy keskusteluissa vertailuilmauksena *kuin*-konjunktion kanssa: 'kuulostaa siltä kuin - -'. Kyseisellä ilmauksella keskustelija siis ilmentää lausumansa sisällön viittaavan jonkun toisen keskustelijan sanomaan asiaan (esimerkki 32). Kollokaatti SELVÄ on puolestaan tässä merkitysryhmässä siitä syystä, että se ilmenee keskusteluissa pääasiassa modaalisenä adverbina *selvästi* ilmaisemassa asian varmuutta (esimerkki 33).

31. Anoreksia aiheuttaa masennusta ja kohonnutta itsemurhan **riskiä**.

32. **Kuulostaa** itsemurhan miettimiseltä.

33. Jos ottaa lääkkeiden yliannostuksen, on se **selvästi** itsemurha.

Kolme seuraavaa diskurssiprosodiaa ovat *itsemurhan ominaisuudet*, *aika* ja *kommunikaatio*, jotka ovat keskenään saman kokoiset sisältäen kukin kymmenen kollokaattia. *Itsemurhan ominaisuudet* -diskurssiprosodia pitää sisällään muun muassa itsemurhaa kuvailevia adjektiiveja (LOPULLINEN, ITSEKÄS, ÄÄRIMMÄINEN, HIDAS) sekä muutamia substantiiveja (RATKAISU, TEKO, VAIHTOEHTO, KUOLINSYY), jotka olen sisällyttänyt tähän merkitysryhmään. Kollokaatit RATKAISU, TEKO ja VAIHTOEHTO ovat tässä merkitysryhmässä, sillä ne aineistossa esiintyvät pääasiassa substantiivilausekkeiden (NP) edussanoina, jotka saavat laajennuksikseen adjektiivin (esimerkki 34). Adjektiivimäärite on tässä tapauksessa valinnainen laajennus, joka kuvaa ominaisuutta (VISK §439). Lausetyyppenä ajatellen kyseiset kollokaatit esiintyvät pääasiassa kopulalauseissa, kuten myös kollokaatti KUOLINSYY. KUOLINSYY esiintyy keskusteluissa tyypillisesti yhteydessä 'itsemurha on yleinen kuolinsyy' (esimerkki 35) ollen näin osa kopulalauseesta, joka on näkökulmaltaan tilan kuvaus. Kopulalauseissa on verbinä *olla*, ja ne kuvaavat erilaisia tiloja eli yhtäjaksoisia tilanteita, kuten sitä, että 'joku tai jokin on jonkinlainen' (VISK §1502). Aineistossa esiintyvissä esimerkin 35 kaltaisissa virkkeissä *yleinen kuolinsyy* on predikatiivina *olla*-verbin syntaktinen täydennys. Virkkeessä predikatiivi luonnehtii subjektin tarkoitetta adjektiivin tarkoitamalla ominaisuudella (VISK § 866). Näin ollen voidaan ajatella, että esimerkiksi *yleinen kuolinsyy* luonnehtii ja kuvaa tietyllä tapaa itsemurhaa, jolloin kollokaatti KUOLINSYY soveltuu *itsemurhan ominaisuudet* -diskurssiprosodiaan. Kollokaattiverbin

RANGAISTA puolestaan luokittelin itsemurhan ominaisuuksiin, sillä se esiintyy aineistossa pääasiassa adjektiivinomaisena VA-partisiippina *rangaistava* kuvaten näin itsemurhaa, kuten esimerkistä 36 huomataan.

34. Mielestäni itsemurha on **raukkamainen teko!**
35. Itsemurha on nykypäivänä huomattavankin **yleinen kuolinsyy**.
36. Tästä syystä itsemurhan pitäisi olla **rangaistava teko**.
37. Itsemurha on ajatuksissani **usein...**
38. Itsemurha pyörii mielessäni **päivittäin**, mutta silti pelkään kuolemaa.
39. **Keväällä** tehdään eniten itsemurhia.

TAULUKKO 4 Diskurssiprosodiat *itsemurhan ominaisuudet, aika ja kommunikaatio*.

ITSEMURHAN OMINAISUUDET	AIKA	KOMMUNIKAATIO
LOPULLINEN, ITSEKÄS, ÄÄRIMMÄINEN, RATKAISU, TEKOKO, VAIHTOEHTO, HIDAS, SOSIAALINEN, KUOLINSYY, RANGAISTA	JOSKUS, USEIN, VUOSITTAIN, USEASTI, KEVÄT, VÄLILLÄ, PÄIVITTÄIN, YLEENSÄ, JATKUVASTI, LOPULTA	KEHOTTAAN, KANNUSTAA, KIELTÄYTYÄ, PUHUA, SUOSITELLA, NEUVO, UHATA, UHKAILLA, UHKAILU, PAINOSTAA

Diskurssiprosodia *aika* sisältää yksiselitteisesti ajanilmausajatuksia, kuten JOSKUS, USEIN, VUOSITTAIN ja VÄLILLÄ. Monet ajanilmaukset liittyvät aineistossa keskustelijoiden ilmaisemiin omakohtaisiin kokemuksiin, kuten itsemurha-ajatuksiin, joiden toistuvuutta tai määrää keskustelijat kuvaavat (esimerkit 37 ja 38). Kollokaatti KEVÄT lie-nee mukana merkitsevimpien kollokaattien joukossa siksi, että kevät nostettiin keskusteluissa toistuvasti esiin vuodenaikana, jolloin keskustelijoiden näkemysten mukaan tehdään paljon itsemurhia (esimerkki 39). *Kommunikaatio*-diskurssiprosodiaan sisältyvät kollokaatit puolestaan viittaavat tarkoitteeltaan kommunikointiin, kuten KEHOTTAAN, PUHUA ja SUOSITELLA. Aineistossa näiden kollokaattien kautta välittyvää kommunikointia esiintyy sekä palstalla keskustelijoiden välillä (esimerkki 40) että keskustelijoiden toisilleen kertomana tapahtumana (esimerkki 41). Ryhmään kuuluvat myös negatiivissävytteisemmät kommunikoinnin muodot uhkailu ja painostaminen (UHKAILU, UHATA, UHKAILLA, PAINOSTAA, ks. esimerkit 42 ja 43). Esimerkki 43 ilmentää samalla myös yleisesti keskustelupalstan tarjoamaa mahdollisuutta kommunikoida itsemurhaan liittyvistä asioista.

40. Jos mietit noin tosissasi itsemurhaa, **suosittele** hakeutumaan hoitoon.
41. Minua esim. kiusattiin koulussa, kerran jopa haukuttiin homoksi, syljettiin päälle ja **kehoitettiin** tehdä itsemurha.
42. Itsemurhalla **uhkailu** on henkistä väkivaltaa.
43. Tosiasia on että nyt on trendikästä **uhkailla** itsemurhalla ja täällä kun saa vapaasti kirjoitella niin sen voi tuoda myös anonyymisti esille ilman että joutuu hoitoon.

Viimeisenä esittelen neljä jäljelle jäävää diskurssiprosodiaa: *uskonto* (8), *rikollisuus* (6), *vertailu ja asteikollisuus* (6) sekä *paikat* (4). Kyseiset diskurssiprosodiat ovat kaikki kooltaan alle kymmenen kollokaattia, jolloin niiden suhteelliset osuudet koko aineistosta ovat myös pieniä (2–4 %). Diskurssiprosodia *uskonto* sisältää kollokaatteja, jotka nimensä mukaisesti liittyvät uskontoon (SYNTI, ISLAM, USKOVAINEN). Kollokaatti POMMITTAJA on *uskonto*-merkitysryhmässä, sillä se aineistossa merkitsee itsemurhapommittajaa ja esiintyy yksinomaan yhteydessä uskontoon, kuten esimerkiksi 44 nähdään. Kollokaatin kohdalla on aineistosta havaittavissa sama seikka kuin aiemmin esitellyn TILASTO-kollokaatin tapauksessa: POMMITTAJAN voidaan olettaa olevan merkityksellinen osittain siksi, että se esiintyy virheellisen kirjoitusasun vuoksi itsenäisenä sanana yhdyssanan osan sijaan (*itsemurhapommittaja*). Kollokaattiverbit SALLIA, VASTUSTAA, KIELTÄÄ ja ESTÄÄ puolestaan luokittelin tähän merkitysryhmään, koska nekin esiintyvät aineistossa pääasiassa yhteydessä uskontoon siten, että uskonto nähdään keskusteluissa tekijänä, joka esimerkiksi *kieltää* tai *estää* itsemurhan (esimerkit 45 ja 46). Keskusteluissa selvästi hallitseva ja oikeastaan ainut selkeästi nimetty uskonto oli islaminusko, jonka korostettiin nimenomaan kieltävän itsemurhan. Islaminuskossa ajatellaan, että vain Jumalalla on oikeus päättää elämän päättymisestä, minkä vuoksi itsemurha on rikkomus Jumalaa vastaan (Sakaranaho & Butters 2018).

44. Islam vastustaa itsemurhaa, mutta islamilaisessa maailmassa itsemurha **pommittajan** teko nähdään uskonnollisena kuuliaisuutena Pyhässä sodassa eikä tekoa tulkita itsemurhaksi.
45. Koraani **kieltää** itsemurhan, profeetta kielsi syyttömien ja heidän omaisuutensa vahingoittamisen edes sodassakaan.
46. Uskonto antaa, sekä syyn olla tekemättä itsemurhaa, että käytännössä **estää** itsemurhan tekemisen.

TAULUKKO 5 Diskurssiprosodiat *uskonto, todennäköisyys, varmuus ja välttämättömyys, rikollisuus, paikat ja idiomit*.

USKONTO	RIKOLLISUUS	VERTAILU JA ASTEIKOLLISUUS	PAIKAT
SYNTI, ISLAM, USKOVAINEN, POMMITTAJA, SALLIA, VASTUSTAA, KIELTÄÄ, ESTÄÄ	LAAJENTAA, AVUSTAA, LAVASTAA, RIKOS, ISKU, EUTANASIA	ENNEMMIN, MIELUUMMIN, PAHIMMILLAAN, SAMOIN, JOPA, SENTÄÄN	JAPANI, SUOMI, EUROOPPA, LIIKENNE

Diskurssiprosodia *rikollisuus* pitää sisällään kuusi kollokaattia, jotka viittaavat keskusteluissa rikolliseen toimintaan. Diskurssiprosodia eroaa *itsemurhaan rinnastetut ongelmat* -prosodian alaryhmästä *rikollisuus ja väkivalta* esiintymiskontekstinsa suhteen siten, että tässä merkitysryhmässä rikoksiin viittaavat kollokaatit eivät esiinny rinnastettuina itsemurhaan, vaan niitä käsitellään erilaisissa asiayhteyksissä erillisinä rikoksina. LAAJENTAA, LAVASTAA ja AVUSTAA esiintyvät merkityksissä 'laajennettu itsemurha', 'lavastettu itsemurha' ja 'avustettu itsemurha'. Laajennetulla itsemurhalla tarkoitetaan itsemurhaa, jonka yhteydessä tekijä surmaa myös muita henkilöitä, kuten perhesurmassa tai itsemurhaiskuissa. Lavastettu itsemurha puolestaan tyypillisesti viittaa henkirikokseen, joka pyritään lavastamaan itsemurhaksi. Nämä kaksi ovat yksiselitteisesti rikoksia, mutta avustettua itsemurhaa eli toisen henkilön auttamista itsemurhassa ei ole lain silmissä luokiteltu suoranaisesti rikokseksi, eikä esimerkiksi asiantuntijoilla ole välttämättä asiasta yhtenäistä näkemystä (Kangas 2021). Aktiivinen eutanasia (EUTANASIA), jossa ihminen surmataan tämän omasta pyynnöstä, on puolestaan Suomessa rangaistava rikos (Minilex). Kollokaatti ISKU on *rikollisuus*-diskurssiprosodiassa, sillä se viittaa aineistossa jo laajennetun itsemurhan kohdalla esiintulleisiin itsemurhaiskuihin.

Diskurssiprosodia *vertailu ja asteikollisuus* sisältää kuusi kollokaattia (ENNEMMIN, MIELUUMMIN, PAHIMMILLAAN, SAMOIN, JOPA, SENTÄÄN), jotka aineistossa kuvaavat vertailua tai asteikollisuutta. Kollokaatit ENNEMMIN ja MIELUUMMIN ovat molemmat komparaatioadverbeja, ja niitä käytetään vertailun ilmaisemiseen. Esimerkissä 47 kirjoittaja kertoo itsemurhasta selviämisen tuntuneen epäonnistumiselta selviämisen tunteen sijaan, kun taas esimerkiksi 48 kirjoittaja toteaa tekevänsä mieluummin itsemurhan kuin elävänsä *islamisaatio*ssa. Vertailuilmaus muodostetaan tyypillisesti *kuin*-vertailukonjunktion kanssa (VISK §1172), jota on käytetty myös molemmissa edellä

mainituissa esimerkeissä. Kollokaatti PAHIMMILLAAN ('pahimmassa vaiheessa, vaikeimillaan' KS s.v. *pahimmillaan*) on superlatiivimuodon *pahin* adessivisijainen muoto, ja se ilmentää niin sanotusti kaikista pahinta tai hankalinta vaihetta. Esimerkissä 49 todetaan, että masennus voi johtaa pahimmillaan itsemurhaan, eli tässä tapauksessa itsemurha nähdään pahimpana mahdollisena lopputuloksena masennuksesta kärsivälle. Kollokaatti SAMOIN on puolestaan samanlaisuutta ilmaiseva vertailusana, jota voidaan käyttää mukana vertailuilmauksessa. Esimerkissä 50 kirjoittaja kertoo itsemurhan ajattelun kaltaisten henkisten vammojen olevan läsnä *samoin kuin* fyysisten vammojen, eli hän samankaltaistaa mainitsemansa henkiset ja fyysiset vammat. Kollokaatit JOPA ja SENTÄÄN ovat asteikkopartikkeleita (ks. VISK §839, §870), ja ne omilla tavoillaan ilmaisevat jonkin asian asteikkollista asemaa tietyssä kontekstissa. *Jopa* ilmaisee asteikon ääripäätä ja tyypillisesti vähiten todennäköistä vaihtoehtoa kyseisessä kontekstissa (VISK §839, §870). Esimerkistä 51 huomataan, että itsemurha näyttäytyy tässä niin sanotusti äärimmäisenä ja viimeisenä vaihtoehtona, johon ihminen todennäköisesti päätyisi. *Sentään* puolestaan asettaa lausuman ilmaiseman asiaintilan asteikolle, joka sisältää yleensä joukon huonoja vaihtoehtoja. Esimerkissä 51 kirjoittaja kuvaa, että *kamalaa on ollut*, mutta ettei hän *sentään* itsemurhaa suunnittele. Näin ollen itsemurha näyttäytyy pahimpana vaihtoehtona, mutta *sentään*-partikkeli korostaa, ettei kirjoittajan tilanne ole niin huono.

47. Itsemurhasta selviäminen tuntui **ennemmin** epäonnistumiselta kuin selviämiseltä.
48. Itse ainakin tekisin **mieluummin** itsemurhan kuin eläisin islamisaatiassa.
49. Masennus voi johtaa **pahimmillaan** itsemurhaan.
50. Henkiset vammat, kuten itsemurhan ajattelu ovat läsnä **samoin** kuin fyysisetkin vammat.
51. Ihminen voi tehdä **jopa** itsemurhan, kun ei selviä elämästä kärsimyksensä takia.
52. Kamalaa on ollut, mutta en **sentään** itsemurhaa suunnittele.

Paikat-diskurssiprosodia sisältää neljä kollokaattia: JAPANI, SUOMI, EUROOPPA ja LIIKENNE. JAPANI ja SUOMI ovat molemmat päätyneet merkitseviksi kollokaateiksi siitä syystä, että kyseiset maat esiintyvät keskusteluissa toistuvasti paikkoina, joissa tehdään paljon itsemurhia (esimerkit 53 ja 54). Myös kollokaatti EUROOPPA esiintyy keskusteluissa paikkana, jossa tehdään paljon itsemurhia (esimerkki 55), mutta sitä myös pidetään toistuvasti vertailukohteena esimerkiksi Suomen itsemurhamääristä puhuttaessa (esimerkki 56). Liikenne esiintyy aineistossa nimenomaan paikkana ('liikenteessä'), kuten esimerkki 57 kertoo, ja LIIKENNE on noussut merkitseväksi kollokaatiksi luultavasti siksi, että keskusteluissa nähdään huomattavan monien itsemurhien tapahtuvan nimenomaan liikenteessä.

53. **Japanissa** tehdään eniten itsemurhia maailmassa, ei Suomessa.
 54. En enää ihmettele miksi **Suomessa** tehdään niin paljon itsemurhia.
 55. Lähes 60 000 ihmistä tekee vuosittain itsemurhan **Euroopan** unionin alueella.
 56. Suomessa tehdään enemmän itsemurhia kuin missään muualla **Euroopassa**.
 57. **Liikenteessä** tehdään myös paljon itsemurhia.

Aineistossa esiintyi lisäksi neljä kollokaattia (POLIITTINEN, TALOUDELLINEN, KANSALLINEN, ÄLYLLINEN), jotka esiintyvät aineistossa osana jotakin idiomia. Idiomit eivät muodosta omaa diskurssiprosodiaa, mutta ne ovat aineistossa huomionarvoisia, mistä syystä ne on ryhmitelty keskenään edellä esitellyistä prosodioista erilliseksi pieneksi ryhmäksi. Idiomi on kahden tai useamman sanan muodostama kiteytynyt ilmaus (=fraasi), jonka merkitys ei ole pääteltävissä yksittäisten sanojen merkitysten perusteella (KS s.v. *idiomi*). Esimerkiksi kollokaatti POLIITTINEN esiintyy idiomissa *poliittinen itsemurha*, jolla viitataan esimerkin 58 tavoin kuvainnollisesti poliittisen uran loppumiseen (KS s.v. *itsemurha*). Idiomeissa siis mainitaan itsemurha, mutta niissä ei merkitykseltään ole kyse konkreettisesta itsemurhasta.

58. Voi olla aikamoinen **poliittinen itsemurha** kertoa oma natokanta, etenkin jos se on myönteinen.

Edellä esiteltyjen diskurssiprosodioiden lisäksi olen muodostanut ryhmän *muut*, jonne olen sijoittanut ne 14 kollokaattia, jotka eivät sopineet mihinkään muodostuneeseen diskurssiprosodiaan. Kyseiset kollokaatit ovat nähtävillä taulukossa 6. *Muut*-ryhmässä on muun muassa kollokaatti IHME, joka esiintyy pääasiassa rakenteessa 'ei ihme, että- -' tai 'ihme, että- -'. Partikkelit NIMENOMAAN, ESIMERKIKSI, ja KUITENKAAN, konjunktio VAI sekä adverbti KOVASTI ja VAKAVASTI, ovat myös tässä ryhmässä, sillä kieliopillisina sanoina ne eivät soveltuneet muiden pääasiassa sisältösanojen muodostamiin ryhmiin. Verbi PELASTAA esiintyi aineistossa lähinnä tarkoittaen jonkun henkilön pelastamista itsemurhalta ja VIITATA puolestaan rakenteessa 'viitata johonkin', eivätkä ne kyseisissä merkityksissä olleet luokiteltavissa syntyneisiin ryhmiin.

TAULUKKO 6 Diskurssiprosodia *muut*.

MUUT
IHME, KOVASTI, NIMENOMAAN, VAI, KYSE, PELASTAA, LÄHINNÄ, VIITATA, KUITENKAAN, ESIMERKIKSI, TAVALLAAN, KÄYTÄNTÖ, VAKAVASTI, VALITETTAVASTI

Kuten taulukosta 6 nähdään, merkitysryhmä *muut* sisältää pääasiassa kieliopillisia sanoja. Kollokaatioanalyysissa käytetty MI-testi suosii sisältösanoja, mutta näinkin suuressa kollokaatiomäärässä kieliopillisten sanojen mukana olo on tavanomaista. Diskurssiprosodioiden muodostamisessa olennaista on löytää kollokaatteja yhdistävä kontekstuaalinen merkitys, eivätkä vaihtelevat kieliopilliset sanat tässä tapauksessa merkitystensä puolesta soveltuneet syntyneisiin merkitysryhmiin.

4.3 Itsemurhaa kuvaavat diskurssit

Edellä esiteltyjen diskurssiprosodioiden muodostamisen jälkeen siirryin tarkastelemaan niiden pohjalta hahmottuvia diskursseja. Tässä diskurssianalyysin vaiheessa huomioin laajemmin merkitysryhmiin kuuluvien kollokaattien kontekstia eli esiintymisympäristöä keskusteluissa. Diskurssien muodostamisen taustalla on pyrkimys kyvata aineistoa ja itsemurhakeskustelua diskurssiprosodiota laajemmin. Diskursseissa yhdistyvät useat aiemmin muodostetut diskurssiprosodiat ja merkitsevät kollokaatit. Diskurssit siis koskettavat ja kuvaavat koko aineistoa. Analyysissäni hahmottui neljä diskurssia, jotka ilmentävät sitä, miten itsemurhasta Suomi24-palstalla puhutaan ja millaista kuvaa itsemurhasta rakennetaan. Diskurssit ovat

1. *Itsemurha yhteiskunnallisten epäkohtien aiheuttamana tekona*
2. *Itsemurha henkilökohtaisena kokemuksena*
3. *Itsemurha mielipiteitä herättävänä tekona*
4. *Itsemurha uskontoon liitännäisenä tekona.*

Seuraavaksi esittelen nämä diskurssit ja pohdin, millaista kuvaa ne itsemurhasta luovat. Diskurssien tueksi tuon esiin useita aineistoesimerkkejä, jotka havainnollistavat myös diskurssien muodostamisen taustalla olevaa analyysia. Aineistoesimerkeissä olen kirjoittanut noodin eli *itsemurhan* kurssiivilla ja sen kollokaatit vahvennettuina, jotta ne ovat selkeämmin havaittavissa esimerkeistä. Kerron myös, mitkä diskurssiprosodiat tukevat vahvimmin kutakin diskurssia.

4.2.1. Itsemurha yhteiskunnallisten epäkohtien aiheuttamana tekona

Tutkimuksen aineistossa nousevat vahvasti esiin itsemurhien syitä koskevat keskustelut. Suuri osa esiin nousseista itsemurhien syistä on esimerkiksi yksilöä koskevia, ei-toivottuja tapahtumia ja kokemuksia, mutta keskusteluista on vahvasti havaittavissa näkemys siitä, että myös yhteiskunnalliset epäkohdat vaikuttavat itsemurhien

taustalla ja voivat olla itsemurhien riskitekijöitä. Diskurssia *itsemurha yhteiskunnallisten epäkohtien aiheuttamana tekona* rakentavat vahvimmin kollokaatit diskurssiprosodioista *itsemurhan tekeminen, määrät ja itsemurhan tekijät*. Lisäksi kollokaatteja *itsemurhan syyt* -diskurssiprosodiasta on myös mukana tukemassa tätä diskurssia.

Keskusteluissa nousee esiin muun muassa näkemys siitä, että suomalaisessa yhteiskunnassa ei saa apua ja tukea sitä tarvitessaan, mikä pahimmillaan voi johtaa siihen, että yksilö ajautuu tekemään itsemurhan. Tällainen näkemys välittyy muun muassa esimerkeistä 59 ja 60:

59. Tässä hyvinvoinnin tyyssijassa **nuorten itsemurhat** ovat kovassa **kasvussa**, kun apua ei saa.

60. *Itsemurhat lisääntyvät* niiden joukossa, jotka jäävät pois koulutusputkesta, joutuvat työttömäksi eivätkä saa mistään yhteiskunnan apua.

Esimerkissä 59 Suomeen viitataan *hyvinvoinnin tyyssijana*, joka on tässä tapauksessa tulkittavissa ironissävyytteiseksi nimitykseksi. Nuorten itsemurhien kasvun syyksi nähdään avun riittämättömyys, mikä ilmenee sivulauseesta *kun apua ei saa*. Laajempaa kontekstia tarkastelemalla ei käy ilmi, mitä avulla tarkalleen ottaen tässä esimerkissä tarkoitetaan, mutta sillä voidaan esimerkiksi viitata yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin, kuten mielenterveys-, koulutus- tai sosiaalipalveluihin, joita nuoret voivat tarvita. Samaten yhteiskunnan tarjoaman avun puutteeseen viitataan esimerkissä 60, jossa itsemurhien nähdään lisääntyvän etenkin koulutuksen ulkopuolelle tai työttömiksi jäävien keskuudessa, jotka eivät myöskään *saa mistään yhteiskunnan apua*. Molemmissa esimerkeissä viitataan itsemurhien määrän nimenomaan lisääntyvän yhteiskunnallisen avun puutteen vuoksi.

61. Kun miettii tätä yhteiskuntaa, ei mikään ihme että Suomessa **tehdään** paljon *itsemurhia* ja voidaan huonosti.

62. Tuntuu vähän että tässä yhteiskunnassa ihan ajetaan *itsemurhaan* tms. olen niin **masentunut**, etten tiedä mitä tekisin .

Myös esimerkkien 61 ja 62 voidaan tulkita viittaavan siihen, että yhteiskunnassa nähdään olevan sellaisia epäkohtia, jotka voisivat jopa ajaa ihmisen itsemurhaan. Esimerkissä 61 virkkeen aloittava sivulause *kun miettii tätä yhteiskuntaa* kytkee näkemyksen Suomessa tehtävistä useista itsemurhista nimenomaan yhteiskunnallisiin syihin, joita ei virkkeessä kuitenkaan tarkemmin avata. Lisäksi rakenne *ei mikään ihme* korostaa näkemystä siitä, että yhteiskunnassa on jokin niin merkittävä epäkohta, etteivät sen oletetusti aiheuttama pahoinvointi ja itsemurhat ole edes yllättäviä. Esimerkin 62 virkkeen kirjoittaja puolestaan ilmaisee sanoin *tuntuu vähän että* subjektiivisen kokemuksen siitä, että *yhteiskunnassa ihan ajetaan itsemurhaan*. Passiivimuotoinen verbi *ajetaan* viittaa siihen, että joku tai jokin yhteiskunnassa voi suorastaan ajaa ihmisen itsemurhaan, mutta passiivimuoto jättää tarkemman tekijän tai aiheuttajan piiloon.

Intensiteettipartikkeli (ks. VISK § 853) *ihan* merkitsee tässä 'suorastaan' / 'kerrassaan' ja näin ollen korostaa tapahtumaa eli itsemurhaan ajamista. Lisäksi kirjoittaja käyttää *itsemurhan* jälkeen lyhennettä *tms.* ('tai muuta sellaista' = 'jotakin vastaavaa'), jolla hän rinnastaa itsemurhaan myös muita mahdollisia asioita, joihin yhteiskunta tässä tapauksessa voi yksilön ajaa. Esimerkistä ei tosiaan selviä, mikä kirjoittajan mielestä yhteiskunnassa tarkalleen ottaen on ongelmana, mutta hän kuitenkin mainitsee olevansa itse niin *masentunut*, ettei tiedä mitä tekisi. Masennuksen esiin tuominen voisi viitata esimerkiksi siihen, että kirjoittaja ei koe saavansa sairauteen tarvitsemaansa apua tai että jokin yhteiskuntaan liittyvä asia on aiheuttanut masennuksen, joka puolestaan voi näyttäytyä itsemurhan riskitekijänä.

Selkeä yksittäinen asia, joka keskusteluissa nähdään itsemurhan riskitekijänä, on työttömyys. Työttömäksi joutuminen ja esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyys liitetään vahvasti yhteiskuntaan ja samassa yhteydessä viitataan edellä mainittujen esimerkkien tavoin siihen, ettei yhteiskunta tarjoa riittävästi apua ja tukea, tässä tapauksessa työttömäksi joutuneille. Esimerkissä 63 nähdään pitkäaikaisen työttömyyden olevan itsemurhalle altistava tekijä ja ilmaistaan sanoin *siitä on valtiota syyttäminen*, että työttömyyden johtaminen mahdolliseen itsemurhaan on valtion syytä. Ehdollisella sivulauseella *jos työtä ei tekeväälle järjesty* kirjoittaja tekee ikään kuin edelliseen lauseeseen lisäyksen, että syy on valtion etenkin, jos valtio ei järjestä työtä niille, jotka sitä haluaisivat tehdä. Lause viittaa siihen, että halukkaat työntekijät jäävät tahtomattaan ilman työtä. Esimerkissä 64 tuodaan esiin nimenomaan valtiolta saatu riittämätön apu, kun kirjoittaja ilmaisee, ettei *ymmärrä, miksi valtio ei auta enempää työttömiä*. Komparatiivimuoto *enempää* viittaa siihen, että kirjoittajan mukaan valtiolta saatu apu ei ole olematonta, vaan valtio auttaa kuitenkin jossain määrin, mutta apua tarvittaisiin tätä enemmän. Jälkimmäisessä päälauseessa *siksi* viittaa 'juuri mainittuun syyhyn' (KS s.v. *siksi*) eli tässä juuri valtion riittämättömään apuun.

63. Tuoreimpien tutkimusten mukaan pitkäaikainen **työttömyys altistaa itsemurhalle** ja siitä on valtiota syyttäminen, jos työtä ei tekeväälle järjesty.

64. En ymmärrä miksi valtio ei auta enempää työttömiä, joku vielä **ajautuu** siksi *itsemurhaan*.

65. **Moni** on **tehnyt itsemurhan** saatuaan karenssin, kun se viimeinenkin asia otettiin pois, joka piti yllä edes jonkinlaista elintasoa ja tunnetta että on jotenkin vielä kiinni yhteiskunnassa.

66. Väitän, että joka kolmas yllättävä *itsemurha johtuu* verottajan luomasta, täysin kohtuuttomasta veronkorotus menetelmästä.

Myös esimerkki 65 viittaa tilanteeseen, jossa ihminen on työtön, sillä esimerkissä mainittu *karenssi* koskee työttömiä ihmisiä. Esimerkissä viitataan kuitenkin tarkemmin siihen, että *moni on tehnyt itsemurhan* nimenomaan karenssin saamisen jälkeen, joka näin ollen näyttäytyy itsemurhan syynä. Karenssilla tarkoitetaan työttömän työnhakijan rahallisen työttömyysturvan määräaikaista katkeamista (YTK 2023). Karenssin voi saada esimerkiksi siitä syystä, että henkilö jollain tapaa laiminlyö työnhakuaan.

Esimerkissä substantiivilauseke *se viimeinenkin asia* viittaa oletettavasti työttömyyskorvaukseen, joka karenssin saamisen myötä lakkaa. Työttömyyskorvaus siis nähdään asiana, joka *piti yllä edes jonkinlaista elintasoja ja tunnetta että on jotenkin vielä kiinni yhteiskunnassa*. Karenssin saamisen ja työttömyyskorvauksen hetkellisen poistumisen voidaan siis tulkita esimerkin mukaan heikentävän yksilön elintasoja ja eristävän tietyllä tapaa yhteiskunnasta. Adverbi *edes* ('sentään', 'ainakin') ja proadjektiivinen *jonkinlainen* yhdessä viittaavat esimerkissä siihen, ettei elintaso välttämättä ennen karenssin saamista ollu erityisen hyvä, mutta työttömyysturva näyttää kuitenkin tärkeänä tekijänä elintason sekä yhteiskuntaan kuulumisen tunteen suhteen. Esimerkissä 66 kirjoittaja ilmaisee näkemyksensä siitä, että *joka kolmas* yllättävä itsemurha johtuisi verotusmenetelmästä ja erityisesti veronkorotuksista. Adjektiivilla *yllättävä* kirjoittaja luonnehtii itsemurhaa viitaten oletettavasti ennalta-arvaamattomiin itsemurhiin, joista ei ole ollut merkkejä havaittavissa ennen itse tekoa. Adjektiivinen *kohtuuton* ja sitä täydentävä astemääräite *täysin* vahvistavat näkemystä siitä, että veronkorotusmenetelmä on aivan epäoikeudenmukainen.

Työttömyyden ja riittämättömän yhteiskunnalta saadun avun ja tuen lisäksi seuraavat esimerkit 67–69 kuvastavat eri tavoin sitä, miten keskusteluissa itsemurhan riski liitetään yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Esimerkissä 67 kirjoittaja aloittaa idiomilla *ei ihme* tarkoittaen, ettei hänen mielestään ole yllättävää, että tässä tapauksessa *syrjäseuduilla on paljon mielenterveysongelmia ja moni valitsee itsemurhan, kun ei siellä mitään palveluitakaan ole*. Sanalla *syrjäseutu* kirjoittaja viitanee syrjemällä oleviin asuinpaikkoihin, jotka tyypillisesti voivat olla useiden kymmenien kilometrien päässä taajamista. Virkkeen liittämällä yhteiskunnalliseen epäkohtaan viimeinen sivulause *kun ei siellä mitään palveluitakaan ole*. Tällä lauseella kirjoittaja muodostaa syynsille, miksi moni syrjäseuduilla asuva hänen näkemyksensä mukaan valitsee itsemurhan: saatavilla ei ole riittävästi palveluita. Palveluiden voidaan tulkita tarkoittavan esimerkiksi hyvinvointipalveluita tai hyvin laajasti kaikkia niitä yhteiskunnan tarjoamia palveluita, jotka ovat yksilöille merkityksellisiä ja hyvinvointia edistäviä. *Palveluitakaan*-sanana fokuspartikkeliliite *-kAAn* saa tässä tapauksessa asteikkotulkinnan 'edes' viitaten esimerkissä siihen, ettei syrjäseuduilla ole 'edes palveluita' eli ei kirjoittajan mukaan palveluiden lisäksi välttämättä muutaakaan tarpeellista. Kollokaattiverbi *VALITA* (*moni valitsee*) merkitsee esimerkissä sitä, että yksilöt itse valitsevat itsemurhan mahdollisten vaihtoehtojen, kuten avun hakemisen sijaan. Kuten edellä mainitsin, ilmennetty palveluiden puute näyttää siis syynä itsemurhan valitsemiselle.

67. Ei ihme, että syrjäseuduilla on paljon **mielenterveysongelmia** ja **moni valitsee itsemurhan**, kun ei siellä mitään palveluitakaan ole.
68. Olisi kiinnostavaa nähdä joitakin **tilastoja** kuinka moni homo-, bi-mies on **ajautunut itsemurhaan** pelkästään paineista ja suvaitsemattomuudesta yhteiskunnassamme, maailmassamme.
69. Joku vammautuu armeijassa, toinen menettää mielenterveytensä, kolmas **tekee itsemurhan** siksi että on sivarina syrjitty täällä ”hyvinvointivaltio” Suomessa.

Esimerkissä 68 yhteiskuntaan yhdistetään suvaitsemattomuuden ja paineiden näkökulma, joka voi pahimmillaan ajaa ihmisen itsemurhaan saakka. Esimerkissä *homo-, bi-miehellä* viitataan seksuaalivähemmistöön kuuluvaan henkilöön ja nähdään, että yhteiskunnassa ilmenee muun muassa niin vahvaa suvaitsemattomuutta, että se *pelkästään* (’ainoastaan’, ’yksinomaan’) riittää aiheuttamaan itsemurhaan ajautumisen. Verbi *ajautua* viittaa siihen, että yksilö ’päätyy/joutuu johonkin tahtomattaan’ (KS s.v. *ajautua*), mikä vahvistaa kuvaa siitä, että syy on vahvasti yhteiskunnan seksuaalivähemmistöihin suhtautumisessa eikä itsemurhassa ole niinkään kyse yksilön valinnasta, vaan pakon edessä tehdystä teosta. Esimerkissä 69 kirjoittaja luettelee aluksi ei-toivottuja tapahtumia: *joku vammautuu armeijassa, toinen menettää mielenterveytensä, kolmas tekee itsemurhan* -- . Itsemurhan syy ilmenee *siksi*-sanän jälkeen (tässä viittaa ’pian mainittavaan syyhyn’) – joku joutuu *sivarina* syrjityksi. *Sivarilla* kirjoittaja viittaa varusmiespalveluksen sijaan siviilipalveluksen valinneeseen henkilöön. Ajatus tällaisessa asemassa syrjityksi joutumisesta perustuu siihen, että siviilipalveluksen suorittavat asettuvat asepalveluksen valinneisiin verrattuna poikkeavaan asemaan. Asepalvelus mielletään nuorten keskuudessa suomalaisia yhdistäväksi kokemukseksi, ja vaihtoehtoinen palvelusmuoto eli siviilipalvelus näyttäytyy vahvasti värittyneenä poikkeusratkaisuna. Siviilipalveluksen valinneiden nuorten voidaan jopa olettaa kohtaavan valintansa vuoksi muun muassa sosiaalisia paineita. (Kallunki 2015: 19.) Kirjoittaja nimittää Suomea ”hyvinvointivaltioksi” käyttäen lainausmerkkejä. Lainausmerkeillä voidaan joissain tapauksissa osoittaa kirjoittajan asennetta, kuten esimerkiksi ironista suhtautumista johonkin ilmiöön (Kielikello 2006). Tässä esimerkissä lainausmerkkien voidaan nimeomaan tulkita viittaavan ironiaan, jolloin hyvinvointivaltioksi mielletty Suomi ei todellisuudessa näyttäydykään niin myönteisessä valossa.

Edellisten esimerkkien osoittamin tavoin keskusteluissa tuodaan ilmi yhteyksiä itsemurhien ja yhteiskunnan epäkohtien välillä. Epäkohdiksi näiden esimerkkien myötä lukeutuvat yhteiskunnan tarjoaman avun ja tuen puute, palveluiden puute, työttömäksi ja siten ikään kuin yhteiskunnan ulkopuolelle joutuminen sekä syrjintä ja suvaitsemattomuus. Osa näistä epäkohdista koskettaa laajemmin yhteiskunnallisia rakenteita (esimerkiksi riittämätön apu), kun taas syrjintä ja suvaitsemattomuus kohdistuvat yhteiskunnan jäseniin eli kanssaihmiisiin, jotka tietyillä ajatus- ja toimintamalleilla ylläpitävät esimerkiksi suvaitsemattontaa ilmapiiriä. Myös kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021) analysoiduista keskusteluista esiin nousi kritiikki

yhteiskunnallisia ja sosiaalisia rakenteita kohtaan. Kyseisessä aineistossa itsemurhan riskitekijöiksi nostettiin muun muassa työttömyys ja riittämättömät sosiaalitet, mikä vastaa myös tämän tutkimuksen havaintoja.

4.2.2. Itsemurha henkilökohtaisena kokemuksena

Toinen merkittävä tutkimuksessa esiin noussut diskurssi on *itsemurha henkilökohtaisena kokemuksena*. Itsemurhaa voidaan pitää aiheena, joka herättää mielipiteitä ja puhuttaa ihmisiä huolimatta siitä, onko itsemurha jollain tapaa koskettanut omaa henkilökohtaista elämää vai ei. Esimerkiksi kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021) havaitsin, että itsemurhasta keskusteltiin omakohtaisten kokemusten jakamisen lisäksi myös niin sanotulla yleisemmällä tasolla, jolla tarkoitan keskustelua muun muassa itsemurhien määrästä ja yleisyydestä sekä esimerkiksi tunnettujen itsemurhan tehneiden henkilöiden muistelua. Jo kandidaatintutkielmani kuitenkin osoitti, että itsemurhapuheen henkilökohtaisuus on keskusteluissa huomattavaa, ja sama havainto on tehtävissä myös tämän tutkielman aineiston perusteella. Itsemurha kuvautuu keskusteluissa vahvasti henkilökohtaisena, keskustelijoita itseään jollain tavoin koskettaneena tapahtumana, joka halutaan jakaa muille palstan käyttäjille. Vahvimmin tätä diskurssia muodostavat diskurssiprosodiat *itsemurhan tekeminen* ja *mentalisuus*, sillä merkittävä osa henkilökohtaisesta itsemurhapuheesta viittaa itsemurhan tekemiseen tai suunnittelemiseen sekä koettuihin itsemurha-ajatuksiin. Olen jakanut tätä diskurssia tukevat aineistoesimerkit neljään ryhmään sen mukaan, millaista itsemurhapuhetta ne kuvastavat. Ensimmäiset esimerkit ilmentävät itsemurhan ajattelua, seuraavat itsemurhan suunnittelua, seuraavat puolestaan viittaavat jo syntyneeseen päätökseen tehdä itsemurha ja viimeiset ovat kirjoittajien kertomuksia siitä, miten itsemurha on koskettanut heitä esimerkiksi läheisen tekemän itsemurhan kautta. Jako vastaa osittain *mentalisuus*-diskurssiprosodian sisäistä kollokaattien jakoa (ajattelu, suunnittelu ja aikominen).

Esimerkeissä 70–72 kirjoittajat kertovat ajattelevansa, miettivänsä ja harkinneensa itsemurhaa. Itsemurha-ajatukset ovat oman kuoleman aiheuttamista koskevia toiveita tai mielikuvia, joihin ei kuitenkaan liity konkreettisia suunnitelmia itsemurhan toteuttamisesta (Mielenterveystalo 2023). Kuten esimerkit näyttävät, keskusteluissa ilmenee muun muassa ajan mukaan varioivaa itsemurhaan viittaavaa puhetta. Esimerkissä 70 preesensissä oleva *ajatella*-verbi ja käytetty ajan määre *joka päivä* ilmentävät sitä, että itsemurhan ajattelu on toistuvaa ja käynnissä olevaa. Ajan määre *nykyään* viittaa siihen, ettei kirjoittaja ole välttämättä ajatellut itsemurhaa samassa määrin aiemmin. Esimerkissä 71 kirjoittaja kirjoittaa perfektissä *olen alkanut miettiä*, mikä kuvastaa sitä, että itsemurhan miettiminen on alkanut aiemmin, mutta jatkuu edelleen.

Toistuvuutta ilmaiseva adverbini *toisinaan* täsmentää ajanmäärettä ja viittaa siihen, ettei itsemurhan miettiminen tässä tapauksessa ole jatkuvaa, vaan tapahtuu silloin tällöin. Esimerkissä 72 imperfektissä oleva verbi *harkitsin* ja sana *pienempänä* ('kun olin pienempi/nuorempi') ajoittavat itsemurhan harkitseminen menneeseen aikaan. Esimerkistä ei käy ilmi, onko kirjoittaja myös kyseisen ajan jälkeen harkinnut itsemurhaa. Itsemurhan ajattelemisen ja pohtimisen ilmaiseminen keskusteluissa oli hyvin yleistä ja toistuvaa, ja tämän tutkimuksen aineistossa oli havaittavissa samanlainen itsemurhapuheen etenemisen "kaava" kuin kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021). Itsemurhapuhetta siis ilmenee aineistossa ajattelemisen ja miettimisen tasosta itsemurhan suunnitteluun ja aina sen toteuttamiseen viittaavaan puheeseen saakka. Itsemurhan ajattelua voitaneen pitää suhteellisen yleisenä, mutta itsemurhan suunnittelemisen ilmaiseminen ja tekoaikeiden mainitseminen näyttäytyvät jo merkittävinä varoituserkkeinä ja jopa askeleina kohti mahdollista itsemurhayritystä. Mielenterveystalon (2023) mukaan itsemurha-ajatuksia esiintyy useilla ihmisillä jossakin vaiheessa elämää, mutta itsetuhoiset ajatukset eivät aina johda tekoihin. Itsetuhoisuutta voidaan ajatella jatkumona ajatuksista toimintaan, ja itsemurhakuoleman riski kasvaa, jos yksilö etenee ajatuksista itsemurhan konkreettiseen suunnitteluun tai valmisteluun saakka. (Mielenterveystalo 2023.)

70. **Ajattelen** itsemurhaa nykyään joka päivä.

71. Olen itsekin alkanut *toisinaan* **miettiä** itsemurhaa, koska olen ollut jollain tavalla **masentunut** pitkän aikaa.

72. Pienempänä **harkitsin** itsemurhaa **useasti** äidin ollessa sammuneena.

73. Olen jo alkanut **suunnitella** itsemurhaa, moneen suuntaan on koetettu **masentuneena** kulkea, mutta mistään ei ole apua ja monta umpikujaa vain ympärillä.

74. Masentaa ja **suunnittelen** itsemurhaa.

Esimerkkien 73 ja 74 kirjoittajat ilmaisevat suunnittelevansa itsemurhaa, mikä voidaan nähdä jo niin sanotusti vakavampana itsemurhapuheena verrattuna itsemurha-ajatusten ilmaisemiseen. Henkilökohtaiseen, kirjoittajaan itseensä viittaavaan itsemurhapuheeseen liittyy aineistossa olennaisesti myös mahdollisten itsemurha-ajatusten tai suunnitelmien syiden ilmaisu, kuten esimerkeistä 71–74 huomataan. Masennus näyttäytyy keskusteluissa merkittävänä itsemurhan riskitekijänä ja itsemurha-ajatusten aiheuttajana, ja se mainitaan syynä myös esimerkeissä 71, 73 ja 74. Suomisen ja Valtosen (2013) mukaan itsemurhille ei voida osoittaa vain yhtä ainoata syytä, mutta psykiatrinen sairastavuus on huomattava itsemurhalle altistava tekijä. Itsemurhan tehneistä 90 prosentilla on jokin psykiatrinen sairaus ja 60 prosentilla jokin mielialahäiriö, kuten masennus. Masennuksen syvyyttä ja pitkää kestoa voidaan pitää itsemurhia ja niiden yrityksiä ennakoivina tekijöinä. Lisäksi esimerkissä 72 kirjoittaja kertoo harkinneensa itsemurhaa *äidin ollessa sammuneena*, mikä viittaa siihen, että kirjoittajan äiti on esimerkiksi liiallisen alkoholinkäytön seurauksena *sammunut*

eli 'menettänyt tajuntansa juopumuksen takia' (KS s.v. *sammua*). Tämän perusteella voidaan ajatella, että kirjoittaja on saattanut pienenä joutua laiminlyödyksi, mikä on voinut osaltaan aiheuttaa itsemurhan harkitsemista.

75. **Aion** tehdä *itsemurhan* sen jälkeen kun vanhempani ovat kuolleet.

76. Oon alkanut vakavissani, en **harkitsemaan**, vaan päättänyt **toteuttaa** *itsemurhan*.

Tässä esiin tuodulla itsetuhoisuuden jatkumolla seuraavana ovat konkreettisemat itsemurha-aikeita ilmaisevat puheet, joita havaitaan aineistoesimerkeistä 75 ja 76. Itsemurha-aikeissa alustava päätös itsemurhan tekemisestä on jo tyypillisesti tehty, ja itsemurhalle on esimerkiksi voitu päättää tarkka ajankohta (Mielenterveystalo 2023). Näin on esimerkissä 75, jossa kirjoittaja kertoo aikovansa tehdä itsemurhan *sen jälkeen kun vanhempani ovat kuolleet*. Näin ollen vaikuttaa siltä, että hän on asettanut itsemurhalleen ajankohdan, joskin esimerkistä ei käy ilmi, onko kyseinen tapahtuma odotettavissa lähitulevaisuudessa vai vasta vuosien tai vuosikymmenien päästä. Itsemurhan toteuttaminen omien vanhempien kuoleman jälkeen voi viitata esimerkiksi siihen, että vanhemmat jollain tapaa tarvitsevat apua, ja kirjoittaja kokee voivansa itse kuolla vasta näiden kuoleman jälkeen. Tilannetta voidaan ajatella myös toisin päin, jolloin kirjoittaja itse olisi jollain tapaa vanhemmistaan riippuvainen eikä kokisi halua elää enää sen jälkeen, kun nämä ovat menehtyneet. Esimerkissä 76 kirjoittaja ilmaisee päättäneensä toteuttaa itsemurhan. Pilkuin muusta virkkeestä eroteltu jaks *en harkitsemaan* täsmentää sitä, että itsemurha-aie ei ole enää harkinnan vaan toteutuksen tasolla. Lisäksi asennoitumista ilmaiseva advebi *vakavissaan* vahvistaa vaikutelmaa siitä, että kirjoittaja on itsemurha-aikeen suhteen tosissaan. Esimerkistä tai laajemmasta kontekstista ei kuitenkaan käy ilmi, onko kirjoittaja asettanut itsemurhayritykselleen jonkin tietyn ajankohdan.

77. **Läheiseni meinasi tehdä** *itsemurhan*, mutta häntä ehdittiin estämään.

78. **Veljen** *itsemurha* oli ensimmäinen kosketukseni kuolemaan ja se oli kokemuksena yksi karkeimmista asioista elämässäni.

79. Poika, johon olin pitkään ihastunut, kertoi minulle että **aikoo tehdä** *itsemurhan*, kun elämä on paskaa.

80. Tunnen liian **monia** *itsemurhaan* kuolleita ihmisiä.

Sen lisäksi, että aineistossa esiintyy paljon keskustelijoiden itsensä kokemien itsemurha-ajatusten, -suunnitelmien ja jopa -yritysten ilmaisua, siellä huomattavissa määrin kerrotaan itsemurhaan liittyviä kokemuksia, jotka eivät kosketa konkreettisesti kirjoittajaa itseään. Tyypillisintä tässä tapauksessa on läheisen itsemurhayrityksen tai itsemurhan esiin tuominen, jota myös esimerkit 77–80 vahvistavat. Esimerkissä 77 kirjoittaja ilmaisee, että hänen *läheisensä* on meinannut tehdä itsemurhan, mikä ei kuitenkaan ole toteutunut. Läheinen voi tässä viitata esimerkiksi sukulaisuus- tai

ystävyyssuhteeseen (KS s.v. *läheinen*). Esimerkissä 78 on puolestaan kyse nimenomaan kirjoittajan veljen tekemästä itsemurhasta. Esimerkissä 79 kirjoittaja kertoo, että *poika*, johon hän oli *pitkään ihastunut* oli kertonut aikovansa tehdä itsemurhan. Esimerkistä ei kuitenkaan käy ilmi, päätyikö kyseinen henkilö koskaan itsemurhayritykseen. Tämän esimerkin tapauksessa ei ole selvää, onko kyseessä ollut kahden henkilön välinen läheinen ihmissuhde, mutta esimerkin kirjoittaja on ainakin ollut sanojensa mukaan pitkään kyseiseen poikaan ihastunut (= 'mieltyä kovasti johonkin' / 'rakastua' / 'viehättyä', KS s.v. *ihastua*), mikä viittaa ainakin yksipuoliseen vahvaan tunnesiteeseen. Esimerkissä 80 kirjoittaja ei yksilöi, kuka hänen tuntemansa henkilö on tehnyt itsemurhan, mutta hän ilmaisee tuntevansa *liian monia itsemurhaan kuolleita ihmisiä*. Sana-valinta *itsemurhaan kuolleita* antaa tilanteesta itsemurhan tekijöiden osalta toimijoina passiivisemmän vaikutelman kuin se, että joku *tekee itsemurhan*, mikä niin vahvasti merkitsee omavalintaista elämän päättämistä.

Keskustelupalstalla esiintyvä henkilökohtainen itsemurhapuhe näyttäytyy siis tämän aineiston valossa huomattavan yleisenä ilmiönä. Maailman terveysjärjestö WHO:n raportissa *Preventing suicide: a global imperative* (2014: 15) mainitaan, että itsemurhasta puhuminen voi olla keino pyytää apua ja tukea kanssaihmisiltä. Tämä pätee etenkin tilanteeseen, jossa henkilö ilmaisee omia itsemurha-ajatuksia tai -aikeitaan, mutta voi varmasti näyttäytyä myös tilanteessa, jossa jonkun läheinen on tehnyt itsemurhan. Tällaisessa tapauksessa keskustelupalstalta voidaan hakea esimerkiksi vertaistukea tai ylipäänsä paikkaa, jossa kertoa kokemuksistaan.

4.2.3. Itsemurha mielipiteitä herättävänä tekona

Kuten jo tämän tutkielman johdannossa mainitaan, itsemurha on vuosisatojen ajan ollut keskustelun kohteena ja puhuttanut ihmisiä ympäri maailman. Siten on luonnollista, että itsemurha herättää myös paljon mielipiteitä ihmisten keskuudessa. Itsemurhan ei tarvitse koskettaa henkilökohtaisesti, jotta siitä voi olla muodostunut vahvakin mielipide. Erilaiset asiat, kuten uskonto, henkilökohtaiset kokemukset, yhteiskunnassa vallitsevat näkemykset ja muut uskomukset sekä olettamukset voivat muokata yksilöiden mielipiteitä ja näkemyksiä itsemurhasta. Keskustelupalstaympäristö mahdollistaa kaikenlaisten mielipiteiden anonyymien ilmaisun, mikä tulee huomioida, kun tarkastellaan itsemurhaan suhtautumista kyseisessä ympäristössä. Vahva mielipiteiden ilmaisu näkyi myös tämän tutkimuksen aineistossa, minkä vuoksi kolmas diskurssi on nimeltään *itsemurha mielipiteitä herättävänä tekona*. Tätä diskurssia tukee

vahvimmin *itsemurhan ominaisuudet* -diskurssiprosodia, mutta mukana on kollokaatteja myös *mentaalisuus*-diskurssiprosodiasta sekä *uskonto*-diskurssiprosodiasta.

Tämä diskurssi jakautuu näkemyksiin, joissa itsemurha nähdään täysin kielteisenä tekona, sekä näkemyksiin, joissa itsemurha nähdään neutraalimpana tai sitä jossain määrin tekona ymmärretään. Kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021) itsemurhaan suhtautuminen nousi yhdeksi tutkimuksen diskurssiksi, ja myös kyseisessä tutkimuksessa itsemurhaan suhtautuminen jakautui myönteiseen ja kielteiseen suhtautumiseen kielteisen ollessa tyypillisempää aineistossa.

Tyypillisesti mielipidettä voidaan ilmaista esimerkiksi sanoilla *minun mielestäni* tai *olen sitä mieltä, että* --. Tässä aineistossa vastaavat tavat mielipiteen ilmaisuun ovat kuitenkin harvinaisempia, ja mielipide välittyy ensisijaisesti väite- ja huudahduslausoiden kautta. Deklaratiivilauseella eli väitelauseella ei ole olemassa yhtä prototyyppistä tehtävää, vaan sen puhefunktio käy yleensä ilmi asiayhteydestä (VISK § 887). Näin on myös tämän aineiston tapauksessa ja esimerkkien kohdalla voidaan päätellä niiden kunkin kuvastavan kirjoittajan mielipidettä. Aineistoesimerkeissä on mukana myös eksklamatiivilauseita eli huudahduslauseita. Niiden tyypillinen tehtävä on ilmaista suhtautumista puhuteltavaan henkilöön tai puheen kohteena olevaan asiaan (VISK § 890).

Kuten esimerkeistä 81–83 huomataan, itsemurhaa kuvataan aineistossa hyvin tyypillisesti itsekkääksi teoksi. Esimerkissä 81 adjektiivi *itseks* on kirjoitettu kapiteellein, mikä korostaa sanan merkitystä ja haluttua sanomaa. Lisäksi superlatiivimerkityksinen adjektiivi *äärimmäinen* ('suurin mahdollinen', KS s.v. *äärimmäinen*) vahvistaa kyseistä vaikutelmaa entisestään. Esimerkissä 83 itsemurhan suunnittelua kuvataan itsekkään lisäksi myös lapselliseksi ('kehittymätön'/'lapsekas'/'tyhmä', KS s.v. *lapsellinen*) millä viitataan todennäköisesti näkemykseen siitä, että itsemurhan suunnittelu on vastuutonta ja poikkeaa täten niin sanotusti aikuismaisesta, hyväksyttävästä käytöksestä.

81. *Itsemurha* on äärimmäisen **ITSEKÄS** teko.

82. Väitän vain perustellusti, että *itsemurha* on **itseks** teko.

83. *Itsemurhan suunnittelu* on hyvin **itsekästä** ja lapsellista.

84. *Itsemurha* on mielestäni moraaliton **teko**!

Esimerkissä 84 kirjoittaja nimittää itsemurhaa *moraalittomaksi teoksi*, mikä viittaa näkemykseen siitä, että itsemurha on 'epäeettinen' ja 'moraalinvastainen' teko (KS s.v. *moraaliton*). Sana *mielestäni* ilmentää tässä esimerkissä selkeästi, että kyseessä on kirjoittajan oma mielipide. Virkkeen perässä oleva huutomerkki korostaa virkkeen painokkuutta ja luo huudahdusmaisen vaikutelman. Huutomerkki on tyypillisesti tunnetta ilmaiseva välimerkki (Kielitoimiston ohjepankki 2023), ja tässäkin yhteydessä sen voidaan nähdä osaltaan välittävän kirjoittajan tunnetta ja mielipidettä itsemurhaan liittyen. Kyseiset esimerkit ovat toteavia tai huudahtavia virkkeitä, eivätkä ne

sisällöltään tarjoa perusteluita sille, miksi itsemurha nähdään itsekkäänä tai moraalittomana tekona.

85. Itsemurha ei ole ratkaisu!

86. Itsemurha on erittäin huono ratkaisu omaisten kannalta.

Esimerkissä 85 kirjoittaja toteaa yksiselitteisesti, ettei itsemurha ole ratkaisu. Tämänkin virkkeen perässä on huutomerkki, joka painottaa esimerkin sisältöä. Virke on tulkittavissa yleiseksi näkemykseksi siitä, ettei itsemurha esimerkiksi ratkaise yksilön ongelmia eikä siihen näin ollen tulisi missään olosuhteissa päätyä. Esimerkistä ei kuitenkaan käy ilmi, mikä kirjoittajan mukaan voisi olla vaihtoehtoinen ratkaisu tai menettelytapa. Myös esimerkissä 86 itsemurhaa nimitetään erittäin huonoksi ratkaisuksi, ja tässä esimerkissä tuodaan esiin omaisten näkökulma itsemurhaan (*--omaisten kannalta*). Esimerkissä siis otetaan kantaa siihen, että läheisen tekemä itsemurha on nimenomaan omaisten kannalta traumaattinen ja vaikea tapahtuma.

Aineistossa esiintyi kielteisen itsemurhaan suhtautumisen lisäksi myös näkemyksiä, joiden voidaan tulkita ainakin jossain määrin ymmärtävän itsemurhan ratkaisuna. Esimerkin 87 kirjoittaja aloittaa virkkeensä sanomalla, ettei hän hyväksy itsemurhaa jonka jälkeen hän *mutta*-konjunktion erottamassa sivulauseessa tuo esiin niin sanotun myönnytyksen tai toisen näkökulman asiaan. Adverbiaalimäärite *toisaalta* ('toisesta näkökulmasta' KS s.v. *toisaalta*) ennakoi erilaisen näkökulman esiin tuomista, ja kirjoittaja toteaaakin, että hänen mielestään itsemurha on paras *tapa päättää päivänsä*, eli toisin sanoen paras tapa kuolla. Sanapari *päättää päivänsä* viittaa tyypillisesti nimenomaan itseaiheutettuun kuolemaan eli itsemurhaan, jolloin esimerkkivirke on siinä mielessä epäjohdonmukainen, että itsemurha on käytännössä ainoa tapa aiheuttaa oma kuolema, jolloin se ei voi olla *paras* tapa useista vaihtoehdoista. Tässä yhteydessä voidaan kuitenkin olettaa kirjoittajan tarkoittavan yleisesti sitä, että jollain tavalla toteutettu itsemurha on paras mahdollinen tapa kuolla. Kirjoittaja myös lisää, että hänen mielestään kaikilla on oikeus tehdä itsemurha. Näin ollen hän ikään kuin antaa hyväksyntänsä teolle siinä mielessä, että näkee sen jokaisen ihmisen henkilökohtaisena oikeutena.

87. En **hyväksy** *itsemurhaa*, mutta toisaalta se on mielestäni paras tapa päättää päivänsä ja kaikilla on oikeus tehdä se.

88. On väärin **uhata** *itsemurhalla*, mutta toisaalta ymmärrän uhkauksen inhimillisen puolen.

89. Olisi äärimmäisen **itsekästä läheisiltä vastustaa** *itsemurhaa* sen takia, että HEILLE siitä koituu surua.

Esimerkissä 88 kirjoittaja esimerkin 87 tavoin aloittaa virkkeen itsemurhaan kielteisesti asemoituvalla näkemyksellä *on väärin uhata itsemurhalla*. Samoin kuin

edellisessä esimerkissä myös tämä virke kuitenkin jatkuu adverbiaalimääritteellä *toisaalta*, jota seuraa näkemys uhkauksen *inhimillisen puolen* ymmärtämisestä. Itsemurhalla uhkailun kuuleminen ja itsetuhoisen henkilön kanssa keskusteleminen voi aiheuttaa monenlaisia vaikutuksia ja tunteita ja olla sitä kohtaavalle äärimmäisen raskas kokemus. Itsemurhalla uhkaileminen voi johtua siitä, ettei henkilö kykene muulla tavoin sanoittamaan pahoinvointiaan ja avun tarvettaan. Itsetuhoisessa puheessa tai uhkailussa on vain harvoin kyse esimerkiksi huomionhakuisuudesta tai itsekkyydestä. (Mieli 2023.) Voidaankin olettaa esimerkin kirjoittajan tarkoittavan uhkauksen ihmillisen puolen ymmärtämisellä nimenomaan sitä, että itsemurhalla uhkaava henkilö ei toimi tarkoituksellisen itsekkäästi tai pahantahtoisesti.

Esimerkissä 86 tuotiin esiin näkemys itsemurhan kielteisestä vaikutuksesta omaisiin, kun puolestaan esimerkki 89 esittää aiheesta vastakkaisen näkemyksen. Esimerkin kirjoittajan mukaan olisi äärimmäisen itsestä, että läheiset vastustaisivat itsemurhan tekemistä sen vuoksi, että heille itselleen itsemurhan tehneen omaisina koituisi teosta surua. Kirjoittaja käyttää esimerkin 81 tavoin adjektiivia *äärimmäinen*, joka välittömästi korostaa teon miellettyä itsekkyyttä. Kapiteelein kirjoitettu allatiivimuotoinen pronomini *heille* puolestaan korostaa näkemystä siitä, että itsemurhaa harkitsevan ihmisen oma kärsimys on ensisijaisempaa ja merkittävämpää kuin läheisten mahdollinen kärsimys. Itsemurhaa harkitsevalla tai yrittävällä henkilöllä on tyypillisesti itsellään vakavia ja kärsimystä tuottavia ongelmia jollakin tai usealla elämän osa-alueella, mutta itsemurhan tekeminen aiheuttaa myös läheisille ja omaisille merkittävää surua ja haittaa. Esimerkissä siis korostuu se, että läheisten kokema suru nähdään tässä toissijaisena asiana, jolla ei tulisi olla merkitystä tilanteessa, jossa yksilö tahtoo tehdä itsemurhan.

Useat aineistossa esitetyt mielipiteet itsemurhasta jäävät vaille perusteluja, ja ne esitetään pääasiassa toteamuksina ja väitteinä. Eräs merkittävä itsemurhaan suhtautumista ohjaava asia on tämän aineiston perusteella uskonto, johon monet itsemurhaa koskevat mielipiteet myös nojaavat. Seuraavassa alaluvussa *uskonto itsemurhaan liitännäisenä tekona* tullaankin aineistoesimerkkien kautta näkemään muiden seikkojen lisäksi myös itsemurhaa koskevia mielipiteitä, jotka jollain tapaa kytkeytyvät uskoon.

4.2.4. Itsemurha uskoon liitännäisenä tekona

Uskonto on elementti, joka on aina muovannut ja tulee oletettavasti muovaamaan ihmisten käsityksiä, näkemyksiä ja mielipiteitä erilaisista asioista. Uskonto määrittää jopa kokonaista maailmankuvaa, ja usein se määrittelee myös ihmisen suhdetta kuolemaan. Uskonnon kautta haetaan vastauksia kysymyksiin, kuten mitä kuolema on ja

mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen. Eri uskonnoissa on erilaiset käsitykset elämästä ja kuolemasta, ja nämä voivat poiketa merkittävästi toisistaan. Esimerkiksi kristinuskossa, juutalaisuudessa ja islamissa ajatellaan pääsääntöisesti kuoleman olevan kertaluontoinen tapahtuma, jonka jälkeen elämä jatkuu ihmisen saadessa paikkansa taivaassa, paratiisissa tai helvetissä. Eräissä Intian, Japanin ja Kiinan uskonnoissa puolestaan ajatellaan, että kuolema ei ole ainutkertainen tapahtuma, vaan sitä voi seurata muun muassa jälleensyntyminen tai sielun vapautuminen. (Pentikäinen 2003.) Eri uskonnoilla on toisistaan poikkeavia näkemyksiä myös itsemurhasta. Esimerkiksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanta itsemurhaan on aikoinaan ollut sellainen, että itsemurhan tehneet ovat joutuneet haudatuiksi joko häpeällisen tai hiljaisen hautauksen keinoin poiketen näin normaaleista hautajaisista (Pentikäinen 2003). Itsemurha ei nykypäivänä ole kyseisen uskonnon mukaan kielletty teko, kun taas esimerkiksi islaminusko suoraan kieltää itsemurhan. On kuitenkin usein yksilöllistä, millä tavoin ihminen omaksuu uskonnon näkemykset ja kuinka vahvasti ne ohjaavat henkilökohtaista ajatusmaailmaa.

Tämän tutkimuksen aineistosta on havaittavissa, että uskonnon yhteys itsemurhaan on keskustelijoiden ajatuksissa merkittävä ja huomionarvoinen, ja viimeinen diskurssi onkin nimeltään *itsemurha uskontoon liitännäisenä tekona*. Diskurssi pitää sisällään muun muassa näkemyksiä siitä, millä tavoin uskonto suhtautuu itsemurhan tekemiseen tai sen tehneisiin henkilöihin. Uskonto nähdään keskusteluissa vahvasti tahona, joka määrittää itsemurhan sallittavuutta. Vahvimmin tätä diskurssia rakentavat diskurssiprosodiat *uskonto* ja *mentaalisuus*. Vaikka *uskonto*-diskurssiprosodia ei kollokaattien tarkastelun suhteen ole prosodioiden vertailussa suurimmasta päästä, uskonto näyttäytyy aineistossa niin vahvana elementtinä, että sen perusteella muodostui tämä viimeiseksi esiteltävä diskurssi.

Aineistossa oli yleistä ilmaista, että jokin uskonto tai uskonnollinen asia tai hahmo ei hyväksy itsemurhaa. Esimerkeissä 90–92 itsemurha nähdään ei-hyväksyttävänä ja kiellettyinä tekona, ja erilaiset uskonnolliset seikat tähän vaikuttavina asioina. Esimerkissä 90 *Jumala* nimetään toimijaksi, joka ei salli itsemurhaa. Jumala nähdäänkin monessa uskonnossa korkeimpana ja kunnioitettavana olentona, jonka käsissä on elämä ja myös kuolema, eikä ihminen näin ollen ole oikeutettu päättämään oman elämänsä päättymisestä. Esimerkin kirjoittaja kuitenkin mainitsee *vaikka*-konjunktioilla alkavassa sivulauseessa, että ihmisellä on vapaa tahto, mutta tästä vapaasta tahdosta huolimatta Jumala ei itsemurhaa salli. Esimerkissä 91 kirjoittaja toteaa, että *islamissa ei hyväksytä* itsemurhaa. *Islam*-sanana inessiivipäätte *-ssa* sekä passiivimuotoinen kieltoverbi *ei hyväksytä* korostavat vaikutelmaa siitä, että hyväksyminen on yhteisöllinen, koko islaminuskon sisäinen asia, eikä virkkeessä asemoida esimerkiksi yhtä henkilöä itsemurhan kieltäjäksi. Kirjoittaja lisää, ettei islaminuskossa hyväksytä myöskään

esimerkiksi eutanasiaa, joka tässä rinnastuu itsemurhan kanssa samankaltaiseksi ei-hyväksyttäväksi teoksi.

90. Jumala ei suinkaan **salli** *itsemurhaa*, vaikka ihmisellä onkin vapaa tahto.

91. Islamissa ei **hyväksytä** *itsemurhaa* eikä esim. **eutanasiaa**.

92. Koraani **kieltää** *itsemurhan*, profeetta **kielsi** syyttömien ja heidän omaisuutensa vahingoittamisen edes sodassakaan.

Esimerkissä 92 puolestaan Koraani eli islaminuskon pyhä teksti on asemoitu teokijäksi, joka kieltää itsemurhan. Virke on jaettu kahtia ja jälkimmäisessä päälauseessa kirjoittaja sanoo, että *profeetta kielsi syyttömien ja heidän omaisuutensa vahingoittamisen edes sodassakaan*. Profeetalla todennäköisesti viitataan tässä profeetta Muhammediin, sillä muslimit uskovat Koraanin sisältävän kyseisen profeetan Jumalalta saamat ilmestykset. Kirjoittaja käyttää toistamiseen *kieltää*-verbiä, ja adverbi *edes* sekä liitepartikkeli *sodassa-kAAn* korostavat toisteisesti sitä, ettei tässä syyttömien ja heidän omaisuutensa vahingoittaminen ole sallittua missään olosuhteissa. Esimerkistä ei aivan käy ilmi, kuinka lauseet liittyvät toisiinsa, mutta mahdollisesti itsemurha voidaan tässä nähdä *vahingoittamisena*, jonka profeetta on kieltänyt.

Aineistossa näyttäytyi myös keskustelua siitä, minne itsemurhan tehnyt henkilö päätyy kuolemansa jälkeen. Keskeisiä kuolemanjälkeisiä paikkoja uskonnoissa ovat taivas, helvetti ja paratiisi. Esimerkiksi kristinuskossa taivaalla viitataan kaikin puolin hyvään ja autuaaseen paikkaan, jonne elämässään hyvin toimineet ihmiset pääsevät kuolemansa jälkeen. Helvetti eli tulinen järvi puolestaan nähdään taivaan vastakohdaksi, jonne ihminen voidaan kuoleman jälkeen lähettää, mikäli tämä ei ole elänyt kunniallista elämää. Paratiisin käsite on keskeinen islaminuskossa, jossa uskotaan, että ihminen joutuu kuollessaan joko helvettiin tai paratiisiin. Näin ollen voidaan olettaa esimerkin 93 kuvastavan islaminuskoista näkemystä, sillä siinä viitataan nimenomaan Paratiisiin. Esimerkin mukaan itsemurha on *synti* eli Jumalan tahdon vastainen teko tai rikkomus (KS s.v. *synti*). Itsemurhan tehnyt henkilö ei esimerkin mukaan *koskaan* pääse Paratiisiin, eli itsemurha nähdään niin paheksuttavana tekona, että se johtaa islaminuskon kuolemanjälkeisen elämän kahtiajaottelua ajatellen helvettiin joutumiseen.

93. *Itsemurha* on **synti** ja henkilö, joka **tekee** *itsemurhan*, ei koskaan pääse Paratiisiin.

94. No jos kaverisi on ollut mielenhäiriössä ja **tehnyt** *itsemurhan* todennäköisesti hän menee taivaaseen.

Esimerkissä 94 kirjoittaja puhuttelee jotakin toista palstan keskustelijaa, mikä ilmenee *kaveri*-sanana omistusliitteestä *-si*. Kirjoittaja ikään kuin vastaa toiselle keskustelijalle, joka kontekstin tarkastelun perusteella pohtii, pääseekö hänen kaverinsa taivaaseen tehtyään itsemurhan. Kirjoittajan mukaan *mielenhäiriössä* tehdyn itsemurhan

jälkeen kaveri *todennäköisesti* menee taivaaseen. Tällä ajatuksella hän viitanee näkemykseen, jonka mukaan jonkinlaisessa mielen epätasapainotilassa tehty itsemurha on aiemmin nähty vähemmän paheksuttavana tekona kuin täydessä ymmärryksessä tehty itsemurha. Näin ollen *mielenhäiriössä* itsemurhan tehnyt voisi päästä taivaaseen, kun taas muussa tapauksessa henkilö voi joutua helvettiin. Tähän liittyy myös aiemmin mainittu suomalaisen evankelis-luterilaisen kirkon vanha hautaustapa: mikäli itsemurha tehtiin niin sanotusti täydessä ymmärryksessä, vainaja haudattiin kirkomaan ulkopuolelle, sillä rikollisten ja itsemurhan tehneiden ei nähty ansaitsevan samanlaista hautapaikkaa kuin muut. Jos taas itsemurhan tehneen henkilön tiedettiin kärsivän esimerkiksi jostain mielenhäiriöstä, sai hän hiljaiset hautajaiset, joissa pappi siunasi vainajan hautaan, mutta paikalla ei ollut ketään muita ihmisiä. Kuolintapa ja -olosuhteet siis ovat aikoinaan määritelleet sitä, mitä ihmiselle uskotaan kuoleman jälkeen tapahtuvan. Esimerkissä modaalinen adverbi *todennäköisesti* viittaa siihen, ettei kirjoittaja ole asiastaan aivan varma, mutta uskoo näin luultavasti tapahtuvan.

Esimerkit 95–97 ilmentävät näkemystä siitä, että uskonto voi toimia itsemurhaa ehkäisevänä tekijänä. Esimerkissä 95 kirjoittaja toteaa, ettei *uskovaisella ole tarvetta itsemurhaan*. Sanalla *uskovainen* kirjoittaja voi viitata mihin tahansa uskontoon kuuluvaan ihmiseen, mutta tyypillisesti sana merkitsee hartaasti uskonnollista henkilöä, joka toteuttaa uskontoaan jokapäiväisessä elämässä (KS s.v. *uskova/uskovainen*). Näkemys siitä, ettei uskovaisella ole tarvetta itsemurhaan, viitanee siihen, että uskonto tarjoaa ihmiselle kaiken tämän tarvitsevan avun ja turvan sekä merkityksellisen elämän, jota ei koeta tarpeelliseksi päättää omasta tahdosta. Esimerkissä 96 todetaan yksioikoisesti, että usko on monesti itsemurhaa ehkäisevä asia. *Monesti* viittaa siihen, että usko toistuvasti ehkäisee itsemurhia. Esimerkistä tai laajemmasta keskustelukontekstista ei käy ilmi perustelua näkemykselle, mutta sen voi olettaa olevan samansuuntainen kuin edellisessä esimerkissä 95. Samoin on esimerkin 97 tapauksessa, jossa uskonto on toimija, joka antaa *syyn* olla tekemättä itsemurhaa. Syytä ei esimerkissä enempää avata, mutta yksi tulkintatapa on, että itse uskonto näyttäytyy syynä, jonka vuoksi elämää ei tulisi itse päättää. Verbiliitto *olla tekemättä* tähdentää sitä, että nimenomaan itsemurhan *tekeminen* ei ole tarpeen, kun edellisissä esimerkeissä itsemurhan tekemiseen viitataan itsemurhan tarpeellisuuden ja pelkän *itsemurha*-sanan kautta.

95. Ei **uskovaisella** ole tarvetta *itsemurhaan*.

96. Usko on **monesti** *itsemurhaa* ehkäisevä asia.

97. **Uskonto** antaa syyn olla **tekemättä** *itsemurhaa*.

98. Viime aikojen *itsemurha* **iskut johtuvat** ainoastaan **uskontojen aiheuttamista** ristiriidoista.

99. Kiihkouskovaisuus on **aiheuttanut** pelkästään **suomessa lukuisia** *itsemurhia* sekä psyykkistä sairautta, kuten **masennusta** jne.

Edellä mainittujen asioiden lisäksi uskontodiskurssia rakentavat keskustelut, joissa itsemurhan ja uskonnon välinen suhde nähdään asiana, joka aiheuttaa muun muassa yhteiskunnallisia ja henkilökohtaisia ongelmia. Esimerkissä 98 viitataan itsemurhaiskuihin, joiden kirjoittaja väittää johtuvan uskontojen aiheuttamista ristiriidoista. Adverbillä *ainoastaan* kirjoittaja painottaa sitä, ettei itsemurhaiskuille ole muuta mahdollista syytä kuin mainitut uskontojen aiheuttamat ristiriidat. Itsemurhaiskuilla viitataan tässä oletettavasti terrori-iskuihin, joiden motiivi on uskonnollinen. Uskontojen aiheuttamat ristiriidat puolestaan viittaavat luultavasti eri uskontojen toisistaan poikkeaviin näkemyksiin, joista on aiheutunut muun muassa lukuisia terrori-iskuja. Aineistossa oli tyypillistä viitata nimenomaan viime aikoina tapahtuneisiin terrori-iskuihin ja keskustella niiden oletetuista syistä ja seurauksista. Esimerkissä 99 mainitaan *kiihkouskovaisuus*, joka on epävirallinen nimitys uskonnon vahvalle harjoittamiselle. *Kiihkouskovaisuuden* sanotaan aiheuttaneen *pelkästään* Suomessa lukuisia itsemurhia. Adverbit *pelkästään* ja *lukuisia* korostavat virkkeessä itsemurhien runsaasta määrää tietyssä rajatussa maantieteellisessä sijainnissa. Esimerkissä itsemurhiin rinnastetaan lisäksi psyykkiset sairaudet, kuten masennus ja muut vastaavat ei-toivotut asiat, joihin kirjoittaja viittaa lyhenteellä *jne.* ('ja niin edelleen'). *Kiihkouskovaisuuden* nähdään siis aiheuttavat itsemurhien lisäksi myös monia muita ongelmia.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tässä maisterintutkielmassa tarkastelin, millä tavoin itsemurhasta puhutaan Suomi24-keskustelufoorumilla ja millaisia itsemurhaa määritteleviä diskursseja keskusteluissa rakentuu. Tutkimusmenetelmänä hyödynsin korpusavusteista diskurssintutkimusta. Käytännössä tutkin, millaisia kollokaatteja sana *itsemurha* Suomi24-korpuksessa saa ja millaisia diskurssiprosodioita eli merkitysryhmiä 200 merkitsevimmästä kollokaatista voidaan muodostaa. Kyseisistä kollokaateista muodostui yhteensä neljätoista diskurssiprosodiaa: *itsemurhan syyt, määrät, itsemurhan tekeminen, mentaalisuus, itsemurhan tekijät, itsemurhaan rinnastetut ongelmat, modaalisuus, itsemurhan ominaisuudet, aika, kommunikaatio, uskonto, rikollisuus, vertailu ja asteikollisuus sekä paikat*. Lisäksi käsittelin analyysin yhteydessä erikseen oman ryhmänsä muodostaneet kollokaatit, jotka esiintyivät aineistossa osana idiomia sekä kollokaatit, jotka eivät soveltuneet luokiteltavaksi mihinkään edellä mainituista diskurssiprosodioista ja muodostivat näin ollen merkitysryhmän *muut*. Diskurssiprosodioiden muodostamisen jälkeen nostin esiin neljä aineistosta selkeästi määrittyvää diskurssia, jotka kuvastavat sitä, miten itsemurhastasta puhutaan.

Kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021) tarkastelin itsemurhapuhetta Suomi24-foorumilla tutkimalla *itsemurhan* kollokaattiverbejä. Myös kyseisessä tutkimuksessa muodostin kollokaattiverbien pohjalta merkitysryhmiä. Luokittelu oli samantapainen kuin tässä maisterintutkielmassa perustuen kollokaattien saamaan yleisimpään merkitykseen aineistossa. Kandidaatintutkielmassani muodostin yhteensä kahdeksan merkitysryhmää, jotka olivat *itsemurhaan suhtautuminen, itsemurhasta puhuminen, yhteiskunnallinen itsemurhapuhe, itsemurhan tekotavat ja syyt, itsemurhan tekeminen, tunnekokemukset, itsemurhan suunnittelu sekä itsemurhan personointi*. Kuten jo merkitysryhmien nimistä huomataan, tutkimuksissa muodostuneet merkitysryhmät muistuttavat pitkälti toisiaan. Molemmissa tutkimuksissa nimetyiksi merkitysryhmiksi nousivat itsemurhan syyt ja itsemurhan tekeminen. Lisäksi itsemurhan suunnittelu, joka kandidaatintutkielmassani päättyi omaksi merkitysryhmäkseen, oli myös

tässä maisterintutkielmassa selvästi havaittavissa sisältyen *mentaalisuus*-diskurssiprosodiaan. *Mentaalisuus*-prosodiaa vastaa myös kandidaatintutkielmani *tunnekokemukset*-merkitysryhmä ja *itsemurhan ominaisuudet* -prosodiassa on puolestaan yhtäläisyyksiä *itsemurhan personointi* -merkitysryhmän kanssa. Molemmissa tutkimuksissa itsemurhasta puhuminen ja itsemurhapuheen yhteiskunnallinen painotus nousivat myös havainnon kohteiksi. Maisterintutkielmani aineisto on kandidaatintutkielman aineistoa sekä ajallisesti että määrällisesti laajempi, mutta muutoin tutkimusmateriaali on peräisin samalta keskustelufoorumilta. On siis luonnollista ja aiempien oletusteni mukaista, että tutkimustulokset vastaavat ainakin jossain määrin toisiaan. Maisterintutkielmassani tutkin pelkkien kollokaattiverbien sijaan kaikkia *itsemurhan* saamia merkitsevimpiä kollokaatteja, mikä osaltaan selittää eroavaisuuksia merkitysryhmien muodostumisessa.

Jo muodostuneiden diskurssiprosodioiden perusteella voitiin nähdä, että keskusteluissa ilmenee paljon itsemurhien syihin, itsemurhien tekemiseen ja erilaiseen itsemurhiin liittyvään mentaaliseen toimintaan, kuten ajatteluun ja suunnitteluun, viittaavaa puhetta. Lisäksi aineistossa tyypillistä oli itsemurhien yleisyydestä ja määristä keskustelu, mistä kertoo diskurssiprosodian *määrät* suuri koko suhteessa muihin prosodioihin. Tein saman havainnon jo kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021), jossa itsemurhien yleisyyttä ja lukumääriä koskeva puhe oli sisällytetty *yhteiskunnallisen itsemurhapuhe* -merkitysryhmään, joka olikin kaikista ryhmistä kolmanneksi suurin. Lisäksi tässä maisterintutkielmassa muodostuneet pienemmät diskurssiprosodiat antoivat viitteitä siitä, että keskusteluissa itsemurha liitetään muun muassa uskontoon, rikollisuuteen sekä tiettyihin paikkoihin ja ajankohtiin.

Diskurssiprosodiat antavat itsemurhakeskustelusta jo jonkinasteisen mielikuvan, mutta niiden pohjalta muodostetut diskurssit kuvastavat laajemmin ja kattavammin sitä, millaisiin asioihin itsemurha keskusteluissa yhdistetään, millä tavoin siitä nimenomaan keskustelufoorumiympäristössä keskustellaan ja millaisia ajattelumalleja ja -tapoja keskustelun pohjalla voidaan havaita vaikuttavan. Tässä tutkimuksessa muodostuneet diskurssit olivat *itsemurha yhteiskunnallisten epäkohtien aiheuttamana tekona*, *itsemurha henkilökohtaisena kokemuksena*, *itsemurha mielipiteitä herättävänä tekona* sekä *itsemurha uskontoon liitännäisenä tekona*. Diskurssit muodostuivat useista eri diskurssiprosodioista ja kollokaateista ja kuvaavat näin ollen laajalti koko aineistoa.

Itsetuhoisuuden ja itsemurhan voidaan ajatella olevan hyvinkin henkilökohtainen ja yksilökeskeinen ilmiö, mutta kuten tutkielman johdannossa jo mainitaan, itsemurhaa on esimerkiksi Suomessa lukumäärällisesti tilastoitu ja seurattu jo satojen vuosien ajan (ks. Nygård 1994). Henkilökohtaisuuden ohella itsemurhan voidaan siis nähdä olevan myös laajalti yhteiskuntaa ja erilaisia yhteisöjä koskettava ilmiö, ja itsetuhoisuus kaikissa muodoissaan on yhteiskunnallisella tasolla merkittävä asia. Ei siis ole ihme, että yhteiskunnallinen näkökulma korostuu myös itsemurhakeskusteluissa.

Yhteiskunnan ja itsemurhan välistä suhdetta kuvaa diskurssiksikin noussut näkemys siitä, että erilaiset epäkohdat yhteiskunnallisissa ja sosiaalisissa rakenteissa aiheuttavat itsetuhoisuutta ja itsemurhia. Kaikki tähän tutkimukseen nostamani aineistoesimerkit eivät suoraan ilmennä sitä, miksi yhteiskunnan ajatellaan vaikuttavan itsemurhien taustalla, mutta esimerkit havainnollistivat myös muutamia konkreettisia syitä. Keskusteluissa nostettiin vahvasti esiin näkemys siitä, että yhteiskunta ei kykene tarjoamaan riittävästi palveluita, tukea ja apua henkilöille, jotka jonkin haastavan tilanteen vuoksi sitä tarvitsisivat. Tällaisina tilanteina nähtiin muun muassa mielenterveysongelmat ja työttömyys, ja kuten aiemmin mainitaan (ks. luku 4.1.), molemmat näistä ovat Mielenterveystalon (2023) mukaan huomattavia itsemurhalle altistavia tekijöitä.

Avun saamiseen ja pyytämiseen liittyviä havaintoja ovat nuorten itsemurha-alttiutta koskevassa tutkimuksessaan tehneet myös muun muassa Tulonen ja Rintamäki (2012). Heidän mukaansa useat nuoret haluaisivat apua, mutta eivät tiedä, mistä sitä voisi saada. Tutkimustulosten mukaan moni nuori myös ajattelee, ettei mahdollisesta avusta loppujen lopuksi ole hyötyä (mts. 35). Omassa tutkimuksessani mainittavina epäkohtina yhteiskunnassa nähtiin lisäksi syrjintä ja suvaitsemattomuus, jotka keskustelijoiden mukaan voivat ajaa ihmisiä itsemurhaan saakka. Myös Tulonen ja Rintamäki (2012) ovat edellä mainitussa tutkimuksessaan käsitelleet itsemurhalle altistavia ympäristötekijöitä ja yhteiskunnan roolia nuorten itsemurha-alttiudessa. Kyseisessä tutkimuksessa esiin nousivat ystävien puute ja vahingolliset kaverisuhteet, joiden voidaan nähdä jollain tapaa liittyvän omassa tutkimuksessani esiin nousseeseen syrjäytymiseen ja syrjintään. Lisäksi Tulonen ja Rintamäki tuovat esiin nyky-yhteiskunnan nuorille asettamat vaatimukset ja niiden aiheuttaman paineen ja ahdistuksen sekä esimerkiksi mediassa käsiteltävien aiheiden negatiivisuuden, mikä vaikuttaa kielteisesti nuorten maailmankuvaan. Omassa tutkimuksessani kyseiset aihealueet eivät sellaisenaan juuri nousseet esiin.

Kuten edellä mainitaan, itsemurhaa voidaan pitää hyvin henkilökohtaisena asiana, ja ilmiön henkilökohtaisuus kävi ilmi myös tässä tutkimuksessa siinä määrin, että se muodostaa tutkimuksen toisen diskurssin. Henkilökohtaisuudella tarkoitetaan tässä tapauksessa sitä, että keskustelijat tuovat esiin esimerkiksi itse kokemiaan itsemurhaan liittyviä ajatuksia ja pohdintoja, konkreettisia itsemurhasuunnitelmia sekä itsemurhan tekoaikeita. Myös muun muassa läheisten tekemistä itsemurhista ja itsemurhayrityksistä kerrottiin toistuvasti muille keskustelijoille. Harjun (2018: 59) mukaan henkilökohtaisten asioiden jakaminen onkin keskustelupalstaympäristössä hyvin keskeistä.

Kahta viimeistä diskurssia määrittivät itsemurhan herättämät mielipiteet ja uskonto, jotka myös tietyllä tapaa kietoutuvat yhteen. Vaikka itsemurhan nähdään koskettaneen ja puhuttaneen ihmisiä jopa vuosisatojen ajan, voidaan sitä yhä

nykypäivänä pitää jonkinlaisena tabuna, ja esimerkiksi aiheesta ääneen puhuminen saattaa jossain tapauksissa olla epämielekkästä ja ei-toivottua. Ilmiön sensitiivisestä luonteesta huolimatta voidaan olla varmoja, että se herättää ihmisissä vaihtelevia mielipiteitä. Tämäkin tutkimus osoitti, että mielipiteet itsemurhasta kallistuvat pääasiassa kielteisiin ja paheksuviin näkemyksiin, mutta aineistossa oli havaittavissa myös vastakkaisia näkemyksiä, joissa itsemurha miellettiin jollain tapaa ymmärrettäväksi teoksi. Ihmisten mielipiteisiin ja käsityksiin vaikuttavat lukuisat eri seikat, mutta uskonnon voidaan ainakin tietyissä yhteyksissä nähdä vaikuttavan mielipiteiden taustalla. Näin oli myös tämän aineiston tapauksessa, ja keskusteluissa esiintyykin runsaasti uskonnon ja itsemurhan yhteyttä ilmentävää materiaalia. Uskonnot ja niihin liittyvät elementit esitetään pääosin itsemurhan kieltäjinä, mutta aineistossa ilmennetään myös muun muassa uskonnon mahdollisuutta toimia itsemurhia ehkäisevänä ilmiönä.

Suomi24-keskustelufoorumi on tarjonnut sekä kandidaatintutkielmaani että tähän maisterintutkielmaan otollisen alustan tarkastella luonnollista, keskustelijoiden spontaanisti ilmentämää kielenkäyttöä, mikä on ollut molempien tutkimusten tärkeä lähtökohta ja tavoite. Suomi24-foorumi on koko Suomen laajuinen keskustelupalsta ja sen voidaan olettaa tavoittavan ainakin suhteellisen monipuolisesti erilaisia ihmisiä, vaikka anonymiteetin vuoksi ei voidakaan olla varmoja, millaiset henkilöt palstalle kirjoittavat. Aiheena itsemurha on sen kaltainen, että keskustelupalstan tarjoama mahdollisuus puhua siitä anonyymisti on huomionarvoinen, kun tarkastellaan tutkimustuloksia. Anonyymius mahdollistaa arasta aiheesta keskustelun vapaammin, ilman pelkoa siitä, että joutuu tunnistetuksi tai ajatustensa vuoksi jollain tapaa tuomituksi. Voidaan olettaa, että esimerkiksi kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa tai muulla tavoin tunnistettavana käydyssä keskustelussa ei tuoda esiin omia itsemurha-ajatuksia, -suunnitelmia tai -aikeita siinä määrin kuin niitä tämän tutkimuksen tarkastelemassa keskusteluympäristössä ilmennettiin. Itsemurhapuheen ei siis voida olettaa näyttäytyvän samanlaisena erityyppisissä ympäristöissä. Lisäksi on hyvä muistaa, että tässä tarkasteltuihin keskusteluihin osallistuvat ihmiset kirjoittavat aiheesta omasta tahdostaan, eikä aineisto näin ollen kuvaa esimerkiksi kaikkien suomalaisten näkemyksiä. Suomi24-aineisto muodostuu verkkokeskusteluista, jotka eroavat sisällöltään huomattavasti esimerkiksi sanomalehtiaineistoista tai muista asiateksteistä. Tulokset antavatkin kuvan itsemurhapuheesta nimenomaan verkkokeskusteluympäristön kontekstissa. Tämän tutkimuksen tuloksia ei siis voida yleistää tarkastellun keskustelufoorumin ja tutkitun aineiston ulkopuolelle.

Maisterintutkielmani jatkaa kandidaatintutkielmassa luotua näkemystä siitä, että Suomi24-foorumi näyttäytyy keskustelijoiden näkökulmasta otollisena itsemurhapuheen alustana, jonne mitä ilmeisimmin koetaan suurella määrällä tarvetta kirjoittaa omista itsemurhaan liittyvistä kokemuksista tai pohtia itsemurhaa yleisemmällä tasolla. Jo kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021) totesin

keskustelupalstaympäristön eroavan huomattavasti esimerkiksi lääkärin tai mielen-terveysalan ammattilaisen vastaanottotilanteesta esimerkiksi sen suhteen, että keskustelupalstalle on mahdollista kirjoittaa tuntemuksistaan ja ajatuksistaan mihin tahansa vuorokaudenaikaan ja täysin kiireettömästi. Esimerkiksi Marchant, Hawton, Stewart, Montgomery, Sinaravelu, Lloyd, Purdy, Daine ja John (2017) ovat systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessaan todenneet, että nuorten on havaittu käyttävän yhä useammin sosiaalisen median kanavia hädästään ja itsetuhoisista ajatuksistaan kertomiseen ammattiavun sijaan, ja nuoret puhuvat kyseisistä asioista mieluummin ikätovereilleen kuin aikuisille. Voidaankin olettaa, että keskustelijat eivät hae palstalta edellä mainitun kaltaista ammattiapua, vaan pikemminkin vertaistukea ja kuulluksi tulemisen kokemusta. Kuten luvussa 3.1. mainitaan, Harjun (2018: 61) mukaan Suomi24-foorumien käyttäjät nimesivät nimenomaan vertaistuen saamisen ja erilaisten asioiden ja tapahtumien ihmettelyn sekä niistä keskustelun pääasiallisiksi palstan käyttötarkoituksiksi. Käyttäjät eivät siis lähtökohtaisesti oleta löytävänsä palstalta asi-antuntijatietoa, vaan muiden keskustelijoiden kokemusmaailmaan pohjaavaa asiaa.

Kuten jo tutkielman johdannossa mainitaan, kandidaatintutkielmassani (Hämäläinen 2021) nousi esiin myös keskustelupalstan mahdollinen kielteinen rooli itsemurhapuheen suhteen (ks. myös esim. Luxton ym. 2012, Marchant ym. 2017). Aineistossa esiintyi jossain määrin suoraa kehoitusta sekä kannustusta itsemurhan tekemiseen, ohjeita erilaisiin itsemurhan tekotapoihin sekä kysymyksiä ja avunpyyntöjä liittyen itsemurhan tekemiseen. Voidaankin pitää mahdollisena, että itsemurha-aiheiset keskustelut esimerkiksi kasvattavat haavoittuvassa asemassa olevan henkilön todennäköisyyttä päätyä itsemurhaan tai yleisesti hälventävät epäilyksiä ja pelkoja itsemurhaan liittyen. Tämän maisterintutkielman kohdalla tällainen sisältö oli kuitenkin hyvin vähäistä ja rajoittui muutamiin yksittäisiin kommentteihin, eikä se näin ollen pää-tyntynyt analyysissä huomionarvoiseksi asiaksi. Erot tutkimusten välillä voivat johtua erilaisten kollokaattien tarkastelusta ja näin ollen jossain määrin erilaisten merkitys-ryhmien muodostumisesta. Tätä kandidaatintutkielmassa tekemääni havaintoa ei kuitenkaan tule unohtaa, kun pohditaan kokonaiskuvaa siitä, millaisessa valossa kes-kestelupalsta itsemurhapuheen alustana näyttäytyy.

Toisen ihmisen itsetuhoisuuden kohtaamiseen pitäisi aina suhtautua vakavasti, mutta keskustelupalstaympäristö ei välttämättä tarjoa siihen konkreettista mahdolli-suutta muun muassa itsemurhapuheen suuren määrän, anonymiteetin sekä mahdol-lisen tahallisen provokatiivisen itsemurhasisällön vuoksi. Joka tapauksessa molem-mat tutkimukseni ovat osoittaneet, että Suomi24-palstalla esiintyy huomattavan pal-ljon itsemurhaan liittyvää puhetta, joka pahimmillaan kieli ihmisten merkittävän huo-nosta voinnista ja itsemurhayrityksen vaarasta. Tämä maisterintutkielma siis vahvis-taa näkemystä siitä, että keskustelupalstojen rooli itsemurhapuheen alustana tulisi eh-dottomasti huomioida ja erinäisistä haasteista huolimatta palstalla esiintyvään

itsemurhapuheeseen tulisi suhtautua vakavasti. Näiden huomioiden perusteella esimerkiksi mielenterveysalan ammattilaisten olisi mahdollista pohtia, millä tavoin keskustelufoorumin kaltaisen ympäristön luomat mahdollisuudet voitaisiin ottaa hyötykäyttöön, kun kyse on itsetuhoisista henkilöistä. Tutkimustulokset ja havainnot voisivat ohjata ajatuksia esimerkiksi sellaisen anonyymien keskustelu-ympäristön perustamiseen, jossa olisi myös ammattilaisia jossain määrin osallisena keskusteluihin. Tokihan nykypäivänä on olemassa muun muassa erilaisia chat-alustoja, joilla on mahdollista keskustella ammattilaisten tai vapaaehtoisten työntekijöiden kanssa omaa mielenterveyttä koskevista asioista, mutta kyseisissä tapauksissa esimerkiksi keskustelupalstan tarjoama vertaistukinäkökulma jää täysin puuttumaan.

Kandidaatintutkielmani ja maisterintutkielmani muodostama kokonaisuus antaa jo suhteellisen laajan kuvan siitä, millaista itsemurhapuhetta Suomi24-foorumilta korpusavusteisen diskurssintutkimuksen ja etenkin kollokaatioanalyysin avulla voidaan tavoittaa. Tarkastellun aineiston kokoa kasvattamalla tutkimustulokset voisivat potentiaalisesti jossain määrin muuttua, mutta oletan, että ne pääasiallisesti toistaisivat jo tekemieni tutkimusten tuloksia. Aihetta olisikin mielenkiintoista ja hedelmällistä tarkastella esimerkiksi laadullisin menetelmin, jolloin voitaisiin perehtyä yksityiskohtaisemmin esimerkiksi jonkin tietyn diskurssin sisältöön. Tarkempi laadullinen analyysi voisi haluttaessa mahdollistaa esimerkiksi itsemurhien syiden tai henkilökohtaisten itsemurhakokemusten tarkemman analyysin. Lisäksi tutkimukseni voisi toimia innoittajana tieteenalojen väliselle yhteistyölle, jossa esimerkiksi kielitieteen ja psykologian alojen toimesta tarkasteltaisiin itsemurhapuhetta halutuissa ympäristöissä. Tällaisen tutkimuksen perusteella olisi mahdollista myös kattavammin pohtia, kuinka tuloksia voitaisiin konkreettisesti hyödyntää itsetuhoisuudesta kärsivien ihmisten hyväksi.

LÄHTEET

- Anthony, Laurence 2022: AntConc (Version 3.5.8.). Computer Software. Tokyo, Japan: Waseda University. –<https://www.laurenceanthony.net/software/antconc/> 7.1.2023.
- Baker, Paul 2006 : *Using corpora in discourse analysis*. London. New York. Continuum.
- Baker, Paul & McEnery, Tony 2015: *Corpora and discourse studies: integrating discourse and corpora*. Basingstoke. Palgrave Macmillan.
- Borin, Lars, Forsberg, Markus & Roxendal, Johan 2012: *Korp – the corpus infrastructure of Språkbanken*. Proceedings of LREC. Istanbul: ELRA.
- City Digital Group 2021: Suomi24-korpus 2001-2020, VRT-versio. Kielipankki. – <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2021101527> 23.11.2022.
- Fairclough, Norman 2004: *Analysing discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Taylor & Francis.
- Duodecim: Terveyskirjasto 2022: Mielenterveyden häiriöitä. – <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01313> 2.2.2023.
- Gee, James Paul 2005: *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. New York: Routledge.
- Gries, Stefan 2008: Phraseology and linguistic theory. A brief survey. – Sylviane Granger & Fanny Meunier (toim.), *Phraseology: An Interdisciplinary Perspective* s. 3-27. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Hannuniemi, Jenna 2019: *Korpusavusteinen diskurssintutkimus keskiluokkaan ja työväenluokkaan liittyivistä diskursseista Helsingin Sanomien verkkouutisoinnissa*. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. – https://jyu.finna.fi/Record/jyx.123456789_64619?sid=2906155015 21.3.2023.
- Harju, Auli 2018: Suomi24-keskustelut kohtaamisten ja törmäysten tilana. *Media ja viestintä*, 41(1). – <https://doi.org/10.23983/mv.69952> 23.11.2022.
- Hautaniemi, Minna 2020: *Etelä-Pohjanmaan diskurssit ja aluebrändi Suomi24-verkkokeskusteluissa*. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/81530> 21.3.2023.
- Hoey, Michael 1991: *Patterns of Lexis in Text*. Oxford: Oxford University Press.
- 2005: *Lexical Priming. A new theory of words and language*. London. New York. Routledge.
- Hunt, Daniel & Harvey, Kevin 2015: Health communication and corpus linguistics: Using corpus tools to analyse eating disorder discourse online. – Paul Baker & Tony McEnery (toim.), *Corpus assisted discourse studies: integrating discourse and corpora*. s. 134-154. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Hunt, Sally 2015: Representations of gender and agency in the Harry Potter series. – Paul Baker & Tony McEnery (toim.), *Corpus assisted discourse studies: integrating discourse and corpora*. s. 266-284. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Hämäläinen, Veera 2021: *Korpusavusteinen diskurssintutkimus itsemurha-sanan kollokaattiverbeistä Suomi24-keskustelufoorumilla*. Kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/75778> 15.11.2022.
- Jaafar, Eman & Jasim, Haya 2022: A corpus-based stylistic analysis of online suicide notes retrieved from Reddit. *Cogent Arts & Humanities* 9:1. – 10.1080/23311983.2022.2047434 20.11.2022
- Jantunen, Jarmo 2004: *Synonymia ja käännösuomi: korpusnäkökulma samamerkityksisyyden kontekstuaalisuuteen ja käännöskielen leksikaalisiin erityispiirteisiin*. Väitöskirja. Joensuun yliopisto.
- 2009: Minulla on aivan paljon rahaa – fraseologiset yksiköt suomen kielen opetuksessa. *Virittäjä* 3/2009. s. 356-389. – <https://journal.fi/virittaja/article/view/4202/3919> 10.1.2023.
- 2018: Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS): analyysiesimerkki homouden ja heterouden digitaalisista diskursseista. – *AFinLA-E: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia* 11 (2018) s. 20-44. – <https://journal.fi/afinla/article/view/69259> 1.10.2022
- Kallunki, Valdemar 2015: *Siviilipalveluksen muuttuneet merkitykset maanpuolustusvelvollisuuden kokonaisuudessa. Siviilipalveluksen alku- ja loppukyselyn tutkimusraportti*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Konserni 38/2015. –

- https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75032/TEMjul_38_2015_web_15062015.pdf 17.2.2023.
- Kangas, Laura 2021: Laki ei sano suoraan, onko itsemurhan auttaminen laitonta vai ei – rikosoikeuden professori: tilanne on kohtuuton. Yle. – <https://yle.fi/a/3-11724656>. 5.2.2023.
- Kielikello 2006: Lainausmerkit. – <https://www.kielikello.fi/-/lainausmerkit>- 2.2.2023.
- KS = Kielitoimiston sanakirja 2022: Helsinki: Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. – <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/> Päivitetty julkaisu. Päivitetty 10.11.2022. 1.2.2023.
- Lagus, Krista, Pantzar, Mika, Ruckenstein, Minna & Ylisiurua, Marjoriikka 2016: Suomi 24: Muodonantoa aineistolle. Helsinki: Helsingin yliopisto. – https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/163190/257383_HY_VALT_suomi24_muodonantoa_aineistolle.pdf?sequence=27. 11.2022
- Lehto, Liisa-Maria 2018a: *Korpusavusteinen diskurssianalyysi japaninsuomalaisten kielipuheesta*. Väitöskirja. Oulun yliopisto.
- 2018b: Korpusavusteinen diskurssintutkimus japaninsuomalaisten kielipuheesta. – *Virittäjä* 122 (3). – <https://doi.org/10.23982/vir.71016> 7.2.2023.
- Leech, Geoffrey & Fligelstone, Steven 1992 : *Computers and written texts : computers and corpus analysis*.
- Luxton, David, June, Jennifer & Fairall, Jonathan 2012: Social media and suicide: A public health perspective. – *American journal of public health*, 102 Suppl 2. – <https://doi.org/10.2105/AJPH.2011.300608> 24.11.2022
- Marchant, Amanda, Hawton, Keith, Stewart, Ann, Montgomery, Paul, Singaravelu, Vinod, Lloyd, Keith, Purdy, Nicola, Daine, Kate & John, Ann 2017: A systematic review of the relationship between internet use, self-harm and suicidal behaviour in young people: the good, the bad and the unknown. – <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0181722> 23.3.2023.
- Marttunen, Mauri 2020: Masennuslääkkeiden käyttöön liittyvä itsetuhoisuuden riski nuorilla. Duodecim. Käypä hoito. – <https://www.kaypahoito.fi/nix02741> 31.1.2023.
- McEnery, Tony & Hardie, Andrew 2012: *Corpus linguistics: Method, theory and practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McSwain, Stephanie, Lester, David & Gunn, John F. 2012: Warning Signs for Suicide in Internet Forums. – *Psychological Reports*, 111(1), 186–188. – <https://doi.org/10.2466/12.13.PR0.111.4.186-188> 22.11.2022
- Mielenterveystalo 2023: Perustietoa itsetuhoisuudesta. – <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/itsetuhoisuus/perustietoa-itsetuhoisuudesta> 31.1.2023
- Mieli – Suomen mielenterveys ry 2023: Miten tukea itsemurhaa harkitsevaa? – <https://mieli.fi/tukea-ja-apua/apua-itsetuhoisuuteen/miten-tukea-itsemurhaa-harkitsevaa> 22.2.2023.
- Minilex: Aktiivinen ja passiivinen eutanasia. – <https://www.minilex.fi/a/aktiivinen-ja-passiivinen-eutanasia>. 5.2.2023.
- MTV 2001: Internetin itsemurhasivut aiheuttavat keskustelua. – <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/internetin-itsemurhasivut-aiheuttavat-keskustelua/1803136#gs.jxgnts> 28.11.2022
- 2020: Nuorten itsetuhoisuus on lisääntynyt – somessa kuvaillaan ja ihannoidaan itsemurhia: "Todellisuus ei ole kaunista. – <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nuorten-itsetuhoisuus-on-lisaantynyt-somessa-kuvaillaan-ja-ihannoidaan-itsemurhia-todellisuus-ei-ole-kaunista/7838566> 28.11.2022
- Myllykangas, Mikko 2014: *Rappeutumisen, tiedostamaton vai yhteiskunta?: Lääketieteellinen itsemurhatutkimus Suomessa vuoteen 1985*. Väitöskirja. Oulun yliopisto. – <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526204468.pdf>
- Möttönen, Hanne & Launonen, Niina 2021: *Nuorten itsetuhoisuus – tutkimus siihen liittyvistä syistä sosiaalisen median keskustelujen perusteella*. Opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu.
- Nygård, Toivo 1994: *Itsemurha suomalaisessa yhteiskunnassa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- O'Dea, Bridianne, Larsen, Mark E., Batterham, Philip J., Cleave, Alison. L., & Christensen, Helen 2017: A linguistic analysis of suicide-related Twitter posts. – *Crisis: The Journal of Crisis Intervention and Suicide Prevention*, 38(5), 319–329. – <https://doi.org/10.1027/0227-5910/a000443> 1.11.2022

- Partington, Alan 1998: *Patterns and Meanings: Using Corpora for English Language Research and Teaching*. John Benjamins Publishing Company.
- Partington, Alan, Duguid, Alison & Taylor, Charlotte 2013: *Patterns and meanings in discourse: Theory and practice in corpus-assisted discourse studies (CADS)*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Pentikäinen, Juha 2003: Kuoleman ja ruumiin käsittämisestä eri uskonnoissa. Lääketieteellinen aikakauskirja *Duodecim*. 119 (13): 1281-1291. – <https://www.duodecimlehti.fi/duo93665> 22.2.2023.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2019: *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Robinson, Jo, Rodrigues, Maria, Fisher Steve, Bailey Eleanor & Herrman, Helen 2015: Social media and suicide prevention: findings from a stakeholder survey. – *Shanghai Arch Psychiatry*. 25; 27(1): 27-35. – [10.111919/j.issn.1002-0829.214133](http://111919/j.issn.1002-0829.214133) 24.1.2023.
- Saari, Salla 2020: Korpusonomastinen tutkimus Helsinkiin liittyvistä diskursseista Suomi24-verkkokeskustelualustalla. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. – <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/72387> 21.3.2023.
- Saelan, Anders Thiodolf 1864: *Om Sjelfmordet i Finland i statistiskt och rättsmedicinskt afseende*. Väitöskirja.
- Sakaranaho, Tuula & Butters, Maija 2018: Maassa maan tavalla – suomalaisen islamin kuolemanikäsitteet. *Teologia.fi*. 2018/1: Kuolema. – <https://teologia.fi/2018/01/maassa-maan-tavalla-suomalaisen-islamin-kuolemakaesitykset/> 2.2.2023.
- Stubbs, Michael 2002: *Words and phrases: Corpus studies of lexical semantics*. Blackwell Publishing.
- Suominen, Kirsi & Valtonen Hanna 2013: Itsetuhoisen potilaan arviointi. Lääketieteellinen aikakauskirja *Duodecim*. 129 (8): 881-5. – <https://www.duodecimlehti.fi/duo10929> 20.2.2023.
- Tilastokeskus 2021: *Kuolemansyyt. Itsemurhia aiempaa vähemmän*. – http://www.stat.fi/til/ksyyt/2020/ksyyt_2020_2021-12-10_kat_007_fi.html 24.11.2022
- Tulonen, Jenni & Rintamäki, Mervi 2012: "Ajattelen itsemurhaa usein" – Internet-kirjoitusten kuva nuorten itsemurha-alttiudesta. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. – www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39959/Rintamaki_Mervi_Tulonen_Jenni.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ursin, Nils Abraham 1832: *Afhandling om dödssättet hos Drunknade och Hängde*. Väitöskirja.
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen & Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden seura. – <http://scripta.kotus.fi/visk> 15.2.2023.
- Wiggins, Sally, McQuade, Robert & Rasmussen, Susan 2016: Stepping Back From Crisis Points: The Provision and Acknowledgment of Support in an Online Suicide Discussion Forum. *Qualitative Health Research* 26(9). – https://www.researchgate.net/publication/292636858_Stepping_back_from_crisis_points_the_provision_and_acknowledgment_of_support_in_an_online_suicide_discussion_forum 10.12.2022.
- WHO 2014: Preventing suicide: a global imperative. World Health Organization. – <https://apps.who.int/iris/handle/10665/131056> 13.2.2023.
- YK:n alueellinen tiedotuskeskus 2020: *Itsemurha joka 40. sekunti*. – <https://unric.org/fi/itsemurha-joka-40-sekunti/> 24.11.2022.
- YTK 2023: Työttömyyskassa. – <https://ytk.fi/> 17.2.2023.

LIITTEET

LIITE 1

Sanan *itsemurha* 200 merkitsevintä kollokaattia sekä niiden MI-testiarvot ja frekvenssit.

sija	kollokaatti	MI-arvo	frekvenssi
1	laajentaa	4.19198	299
2	avustaa	4.18043	304
3	hautoa	4.14646	791
4	pommittaja	4.14390	108
5	lavastaa	4.10694	131
6	parras	4.10400	649
7	kansallinen	4.08732	120
8	harkita	4.07944	1081
9	älyllinen	4.07679	63
10	uhkailu	4.06505	267
11	poliittinen	4.06458	828
12	suunnitella	4.05314	693
13	uhkailla	4.02682	582
14	hidas	4.00596	301
15	perhesurma	3.99823	64
16	suunnitelma	3.99129	95
17	tytär	3.95126	126
18	puhua	3.94843	153
19	uhata	3.93902	405
20	suunnittelu	3.93745	52
21	tehdä	3.93320	15581
22	päätää	3.92781	937
23	yrittää	3.92302	2987
24	vähentyä	3.92229	106
25	altistaa	3.90596	58
26	päivittäin	3.90010	151

27	kerta	3.88087	59
28	ajautua	3.87330	380
29	tapaturma	3.86796	109
30	lähellä	3.85017	186
31	kehottaa	3.82683	131
32	mieltä	3.80709	1296
33	eniten	3.80383	237
34	useasti	3.79680	50
35	kannustaa	3.79233	79
36	yritys	3.76846	506
37	isku	3.76734	171
38	aikoa	3.76631	242
39	suorittaa	3.75455	153
40	kasvu	3.75159	64
41	aie	3.74685	113
42	tekijä	3.74069	392
43	riski	3.73515	207
44	alkoholismi	3.73428	187
45	lisääntyä	3.73403	420
46	monesti	3.72806	179
47	määrä	3.71849	554
48	Japani	3.71648	58
49	tekeminen	3.71640	265
50	tappo	3.70788	157
51	jopa	3.70317	1152
52	vanhus	3.70126	264
53	yrittäjä	3.69221	136
54	itseks	3.68637	291
55	ratkaisu	3.68075	746
56	henkirikos	3.67733	66
57	taloudellinen	3.66806	151
58	mieluummin	3.66613	81

59	ystävä	3.66582	591
60	vastustaa	3.66186	61
61	monta	3.66156	67
62	vähentää	3.66037	109
63	useampi	3.65848	114
64	lopulta	3.65139	348
65	rikollisuus	3.64640	51
66	veli	3.64040	204
67	jatkuvasti	3.63986	121
68	konkurssi	3.63841	153
69	kevät	3.63830	71
70	pohtia	3.63741	136
71	synti	3.63659	271
72	alkoholisti	3.63576	54
73	koulukiusaaminen	3.63511	70
74	lukuinen	3.63032	58
75	kieltää	3.62466	247
76	suositella	3.62348	128
77	rangaista	3.62256	51
78	estää	3.62241	316
79	vuosittain	3.62163	127
80	usein	3.60251	484
81	tavallaan	3.59329	68
82	avioero	3.58884	156
83	Juudas	3.58642	53
84	lopullinen	3.58541	88
85	todennäköisesti	3.58036	95
86	ajatus	3.57820	724
87	ajatella	3.57399	1118
88	kuolinsyy	3.57224	109
89	islam	3.57212	88
90	tilasto	3.57212	293

91	välillä	3.57036	1116
92	vaihtoehto	3.56714	494
93	ratkaista	3.56676	74
94	lisätä	3.55894	208
95	Eurooppa	3.55894	104
96	kautta	3.55673	337
97	pahimmillaan	3.55577	91
98	raiskaus	3.55437	63
99	kuitenkaan	3.55292	239
100	usea	3.54806	105
101	onnettomuus	3.54793	235
102	epäonnistua	3.54469	141
103	johtaa	3.54255	560
104	vai	3.53848	448
105	yleinen	3.53469	295
106	rikos	3.53251	238
107	päätyä	3.53059	131
108	toteuttaa	3.52979	196
109	ennemmin	3.52940	58
110	harvinainen	3.52723	54
111	onnistua	3.52704	331
112	neljä	3.52472	75
113	viillellä	3.52451	207
114	eutanasia	3.50536	148
115	päihde	3.50500	84
116	Hitler	3.50472	141
117	uskonnollinen	3.49944	76
118	taitaa	3.49489	163
119	luovuttaa	3.48720	51
120	kyse	3.48668	366
121	ensimmäinen	3.48643	194
122	suhtautua	3.48573	73

123	vahingoittaa	3.48232	66
124	liittyä	3.48094	288
125	moni	3.47961	1578
126	vakavasti	3.47439	169
127	kannattaa	3.47284	361
128	sisar	3.47278	52
129	rohkeus	3.46583	51
130	takia	3.46326	840
131	neuvo	3.45864	50
132	pelastaa	3.45534	137
133	sosiaalinen	3.45345	116
134	alkoholisoitua	3.45203	52
135	äärimmäinen	3.45088	72
136	liikenne	3.44722	77
137	lähinnä	3.44477	85
138	sentään	3.44158	59
139	nuori	3.44011	820
140	vuoksi	3.48801	398
141	kieltäytyä	3.42750	65
142	kovasti	3.42630	54
143	käytäntö	3.42014	101
144	omainen	3.41263	193
145	prosentti	3.41232	86
146	tuskin	3.40880	155
147	selvä	3.40643	113
148	ainoa	3.40414	309
149	johtua	3.40296	275
150	vuotias	3.40126	355
151	mieli	3.40063	1314
152	meinata	3.39544	95
153	läheinen	3.39468	539
154	epätoivo	3.39054	84

155	mielisairaala	3.38705	98
156	viitata	3.38610	66
157	hyväksyä	3.38426	202
158	painostaa	3.38337	51
159	kuulemma	3.38337	68
160	Suomi	3.38250	1316
161	hoitokokous	3.38130	58
162	joskus	3.37752	400
163	mielenterveyson- gelma	3.37656	141
164	todennäköinen	3.37240	71
165	samoin	3.36991	120
166	toki	3.36971	127
167	masentunut	3.36842	68
168	sotilas	3.36630	56
169	luultavasti	3.36630	63
170	laskea	3.36630	140
171	siksi	3.36149	240
172	saakka	3.36086	53
173	esimerkiksi	3.35826	197
174	vaimo	3.35704	233
175	tarkoittaa	3.35671	210
176	syy	3.35438	965
177	nimenomaan	3.35412	59
178	kolme	3.35209	192
179	epätoivoinen	3.35035	90
180	valita	3.34942	119
181	enemmän	3.34818	459
182	valitettavasti	3.34482	60
183	teini	3.34482	60
184	masennus	3.34417	770
185	teko	3.34228	548

186	kuulostaa	3.34200	53
187	uskovainen	3.34106	119
188	ihme	3.34082	174
189	valmis	3.33855	103
190	tapahtua	3.33663	515
191	sallia	3.33655	72
192	aiheuttaa	3.33527	644
193	työttömyys	3.33404	115
194	homo	3.33384	167
195	yliannostus	3.33338	52
196	väkivalta	3.33206	1320
197	masennuslääke	3.32040	99
198	asti	3.31985	162
199	yleensä	3.31648	259
200	syrjäytyä	3.31567	98

